

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN, ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLAR
HAKKINDAKİ ALGI, GÖRÜŞ VE EĞİTİM
İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şener GÜLKAYA

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Deniz ÖZCAN

Lefkoşa

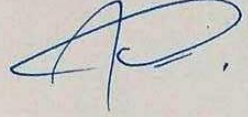
Haziran, 2016

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Özel Eğitim Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

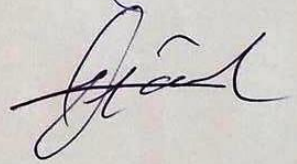
Başkan: Prof. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU, Yakın Doğu Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Hasan Said TORTOP, Bülent Ecevit Üniversitesi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Deniz ÖZCAN, Yakın Doğu Üniversitesi

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım

28.1.06.2016

Prof. Dr. Orhan Çiftçi

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Günümüzde bir ülkenin gelişmişlik düzeyinin belirlenmesi o ülkenin çocuklara verdiği eğitimin niteliği ile ölçülmektedir. Bu bağlamda, ülke zenginliği olarak gördüğümüz insan kaynaklarının en erken yaşlardan itibaren nitelikli bir eğitim almaları sağlanarak sosyal hayata uyumlu, ülke sorunlarına yaratıcı çözümler üretebilen, duyarlı ve yapıcı bireyler olarak yetiştirmekle mümkün olacaktır.

Eğitim, yaşamın her aşamasını kapsayan bilimsel bir süreçtir. Eğitim şeklinde tanımladığımız bu sürecin hayatın tamamını içermesi ile birlikte bu sürecin en önemli basamağını okul öncesi yaşantısı oluşturur. Erken çocukluk dönemi de diye adlandırdığımız okul öncesi dönemi, çocukların öğrenmede altın çağıdır. Bu dönemde çocuğun bütün gelişimsel alanlarına yönelik, doğru ve zamanında müdahalelerde bulunarak, onların bu dönemi daha nitelikli ve verimli geçirmeleri sağlanmalıdır. Bu noktada okul öncesi öğretmenleri, çocukların bu süreçlerinde yaşamlarının merkezinde olan ve onların gelişimsel adımlarına en yakından tanık olan doğal gözlemcilerindendir.

İnsanın yaşam sürecinde gelişimin ve değişimin en hızlı olduğu okul öncesi dönemde doğuştan getirdiği gelişme potansiyelini en üst seviyede kullanabilmesine imkân sağlamak adına üstün yetenekli çocukları özellikle okul öncesi dönemde fark edip, uygun müdahale çalışmaları ile topluma kazandırmak önemlidir. Bu anlamda, araştırma okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Sonuçlarının okul öncesi öğretmenlerinin özel eğitim alanında üstün yetenekli çocukları belirleme çalışmalarına katkı sağlaması beklenmektedir.

Araştırmayı hazırlarken geçirdiğim süreçte kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösteren, zaman ayıran, desteğini esirgemeyen ve bana inanan, tez sürecinde yaşadığım zorluklarda beni motive eden ve yönlendiren değerli danışman hocam Yard. Doç. Dr. Deniz Özcan'a, ayrıca tezim için ilgi gösteren ve bana öneri sunan Prof. Dr. Uğur Sak hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Şener Gülkaya

Haziran, 2016

ETİK BEYANI

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Şener GÜLKAYA

/ /2016

Anne ve Babamın Hatırasına...

ÖZET

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN, ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLAR HAKKINDAKİ ALGI, GÖRÜŞ VE EĞİTİM İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ

Şener GÜLKAYA

Yakın Doğu Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi
Özel Eğitim Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Haziran 2016,XVI + 140 Sayfa

Danışman: Yard. Doç. Dr. Deniz Özcan

Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Tarama modeli niteliğinde olan araştırmanın evrenini Kuzey Kıbrıs'ta Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, İlköğretim kademesinde bulunan 99 ilköğretim okulu bünyesinde ve 13 anaokulunda 2015-2016 eğitim-öğretim yılında görev yapan 100 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur.

Araştırmadan elde edilen veriler Demirok ve Özcan (2016) tarafından geliştirilen “Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği” ve Demirok (2012) tarafından geliştirilen “Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Ölçeği” ve “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi” anketi ile toplanmıştır. Araştırmada verilerin çözümlenmesinde aritmetik ortalama, standart sapma, en düşük ve en yüksek değerler, parametrik testler olan t-testi ve tek faktörlü varyans (One-Way ANOVA), parametrik olmayan testlerden ise Mann-Whitney U ve

Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek için tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır. Analiz verileri tablo haline getirilmiş ve yorumlanarak sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının ortalama puanı “katılıyorum” sınırları içerisinde belirlenmiştir. Bu anlamda, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının olumlu yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerine bakıldığında ise okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin ortalama puanı da “katılıyorum” sınırları içerisinde belirlenmiştir. Bu bulgu, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik olumlu görüşe sahip oldukları sonucunu ortaya koymuştur. Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesindeki ortalama puanı “çok ihtiyaç hissediyorum” sınırları içerisinde belirlenmiştir. Elde edilen bulgulardan hareketle araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitime olan ihtiyaçları ile ilgili yeterli donanımına sahip olmadıkları ve üstün yetenekli çocuklar hakkında bilgi düzeylerinin daha üst seviyede olması gerektiği belirlenmiştir. Bu eksikliğin üstün yetenekli öğrencilerin eğitim sürecini olumsuz etkilememesi için hem hizmet öncesi hem de hizmet içi eğitim seminerlerine ihtiyaç duyulduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Anahtar kelimeler: Üstün yetenekliler, okul öncesi öğretmeni, özel eğitim, algı, görüş, eğitim ihtiyaçları.

ABSTRACT**DETERMINING PRESCHOOL TEACHERS' PERCEPTIONS, VIEWS AND
EDUCATIONAL NEEDS REGARDING GIFTED CHILDREN**

Şener GÜLKAYA

Yakın Doğu University
Atatürk Education Faculty
Department of Special Education

Master's Thesis

June 2016, XVI + 140 pages

Supervisor: Assistant Professor Deniz Özcan

The present study aimed at determining preschool teachers' perceptions, views and educational needs regarding gifted students.

The universe of this survey model study included 100 preschool teachers from 99 elementary schools and 13 kindergartens belonging to the Ministry of National Education in Northern Cyprus in the academic year of 2015-2016.

The research data were collected via "Perception Scale for Gifted Students" developed by Demirok and Özcan (2016), the questionnaire for "Determining Gifted Students' Educational Needs", and "Opinion Scale for Gifted Students" developed by Demirok (2012).

In the study, for the analysis of the data, mean scores, standard deviations, lowest and highest values, parametric tests of t-test and one-way ANOVA and non-parametric tests of Mann-Whitney U Test and Kruskal Wallis Test were used. Following the test of ANOVA, for the purpose of determining the differences, Scheffe test as complementary post-hoc analysis was used. The results of the analyses were presented in tables and interpreted to draw related conclusions.

In the study, it was found that the mean score for the preschool teachers' perceptions regarding the gifted students was at the level of "I Agree". In this respect, the preschool teachers' perceptions regarding the gifted students were found to be positive. When the preschool teachers' views about gifted students were examined, it was found that the mean score for the preschool teachers' views about gifted students was at the level of "I Agree". This finding revealed that the preschool teachers had positive views about gifted students. In the study, the preschool teachers' mean score regarding determining the educational needs of gifted students was found to be at the level of "I need a lot". Depending on the findings obtained, it could be stated that the preschool teachers were not sufficiently knowledgeable about the educational needs of gifted students and that preschool teachers should have higher levels of knowledge about gifted children. In order to avoid any negative influence of this deficiency on the educational process of gifted children, seminars involving both preservice and in-service trainings should be organized.

Key Words: *Gifted students, preschool teachers, special education, perception, view, educational needs.*

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	I
ÖNSÖZ	II
BİLİMSEL ETİK RAPORU	III
ÖZET	V
ABSTRACT.....	VII
İÇİNDEKİLER	IX
TABLolar DİZİNİ	XII
ŞEKİLLER DİZİNİ	XIII
KISALTMALAR	XIV
EKLER.....	XV
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	2
1.1. Problem.....	7
1.2. Erken Çocukluk Yılları, Tanılama ve Eğitimin Önemi	7
1.3. Araştırmanın Amacı.....	8
1.4. Araştırmanın Önemi.....	9
1.5. Araştırmanın Sınırlıkları	11
1.6. Tanımlar	11
BÖLÜM II	
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	13
2.1.Üstün Yeteneklilik	13
2.1.1. Zekânın Tanımları	13
2.1.2. Üstün Yeteneklilik	15
2.2. Okul Öncesi Dönemde Üstün Yeteneklilik	21
2.3. Üstün Yetenekli Çocukların Özellikleri.....	22
2.3.1. Bedensel Özellikleri.....	25
2.3.1. Zihinsel Özellikleri	25
2.3.3. Sosyal Özellikleri.....	26
2.3.4. Kişilik Özellikleri.....	27
2.3.5. Öğrenme Özellikleri.....	27
2.4. Üstün Yetenekli Çocukların Okul Öncesi Dönemde Özellikleri	28
2.5. Üstün Zekâlı/Üstün Yetenekli Çocukların Öğretim Modelleri.....	29
2.5.1. Bloom'un (1956) Eğitim Amaçlı Taksonomisi	30
2.5.2. Guilford'un Zihinsel Yapı Modeli	30
2.5.3. Renzulli'nin Üçlü Zenginleştirme Modeli	31
2.5.4. Williams'ın Bilişsel – Duyuşsal Modeli	31
2.5.5. Maker'ın Bütünleşmiş Programı Modeli	32
2.6. Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi	32
2.6.1 Hızlandırma.....	33
2.6.2. Gruplandırma	34
2.6.3. Zenginleştirme	35
2.7. Üstün Yetenekli Çocukları Tanılama ve Değerlendirme.....	38
2.8. Türkiye’de Üstün Yeteneklilerin Eğitimi ve Tanılanması.....	42
2.9. Dünya’da Üstün Yeteneklilerin Eğitimi ve Tanılanması	44
2.9.1. Kore Cumhuriyeti	44
2.9.2. Amerika Birleşik Devletleri	45

2.9.3. Kanada	46
2.9.4. Rusya.....	46
2.9.5. Almanya.....	47
2.9.6. İngiltere	48
2.9.7. İsrail	48
2.9.8. Finlandiya	49
2.10.Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminin Önemi.....	50
2.10.1. Sosyolojik Önem.....	50
2.10.2. Psikolojik Önem	50
2.10.3. Pedagojik Önem	51
2.10.4. Felsefi Önem... ..	51
2.10.5. İktisadi Önem... ..	51
2.10.6. Bilimsel ve Teknolojik Önem.....	52
2.10.7. Stratejik Önem... ..	52
2.11.Üstün Yetenekli Çocukların Öğretmenleri	53
2.11.1. Üstün Yetenekli/Zekâlı Çocukların Öğretmenleri Üstün Zekâlı Olmalı	54
2.11.2. Üstün Yetenekli Çocuklarda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özellikleri	61
2.12.İlgili Araştırmalar.....	63
2.12.1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar.....	63
2.12.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	69

BÖLÜM III

YÖNTEM	73
3.1. Araştırmanın Modeli.....	73
3.2. Araştırmanın Evreni	73
3.3. Veri Toplama Araçları	74
3.4. Verilerin Analizi	75

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLARI	76
4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	76
4.1.1. Algi Ölçeğine Katılan Katılımcıların Demografik Özellikleri	76
4.1.1.1. Cinsiyet	76
4.1.1.2. Yaş Aralığı.	76
4.1.1.3. Mesleki Kıdem	77
4.1.1.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Önceden Eğitime Katılma Durumları....	78
4.1.1.5. Program.....	78
4.1.1.6. Kaynaklara Ulaşım.....	78
4.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarına İlişkin Bulgular	79
4.2.1.Okul Öncesi Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.....	81
4.2.2.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması	83
4.2.3.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Mesleki Kıdemlerine Göre Karşılaştırılması	85
4.2.4.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yeteneklilerin Eğitimine Yönelik Bir Eğitime Katılıp Katılmama Durumlarına Göre Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Karşılaştırılması	88

4.2.5.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Farklı Program Uygulanıp Uygulanmamasının Gerekliklik Durumlarına Göre Algılarının Karşılaştırılması	90
4.2.6.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler ile İlgili Kaynaklara Nereden Ulaştıkları ile Üstün Yetenekli Öğrencileri Algılamalarının Karşılaştırılması	92
4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular	94
4.3.1.Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerinin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması	96
4.3.2.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerinin Yaşlarına Göre Karşılaştırılması	97
4.3.3.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerinin Mesleki Kıdemlerine Göre Karşılaştırılması	97
4.3.4.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yeteneklilerle İle İlgili Bir Eğitime Katılıp Katılmama Durumlarına Göre Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması	98
4.3.5.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerinin Farklı Program Uygulanıp Uygulanmamasının Gerekliklik Durumlarına Göre Görüşlerinin Karşılaştırılması	99
4.3.6.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler ile İlgili Kaynaklara Nereden Ulaştıkları ile Üstün Yetenekli Öğrencileri Görüşlerinin Karşılaştırılması	100
4.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçları	101
4.4.1.Okul öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması	102
4.4.2.Okul öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması	103
4.4.3.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Mesleki Kıdemlerine Göre Karşılaştırılması.....	103
4.4.4.Okul öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitime Katılım Durumlarına Göre Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması	104
4.4.5.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler İçin Farklı Bir Program Uygulanıp Uygulanmamasının Gerekliliği ile Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması	105
4.4.6.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler ile İlgili Kaynaklara Nereden Ulaştıkları ile Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması	105

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER..... 107

5.1.Sonuçlar

5.1.1.Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarına İlişkin Sonuçlar	107
5.1.2.Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerine İlişkin Sonuçlar	110
5.1.3.Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Sonuçlar	112

5.2. Öneriler..... 113

5.2.1.Araştırma Bulgularına Yönelik Öneriler	113
--	-----

5.2.2. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na Yönelik Öneriler	114
5.2.3.Yeni Araştırmalara Yönelik Öneriler	115
KAYNAKLAR	116
EKLER	131
ÖZGEÇMİŞ	140

TABLO DİZİNİ

	Sayfa
Tablo-1: Üstün Yetenekli Çocukların Özelliklerinin Güçlü Yönleri İle Bağlantılı Olabilecek Olası Problemler	37
Tablo-2: Yaygın Olarak Kullanılan Zekâ ve Yetenek Ölçekleri Problem.....	40
Tablo-3: Üstün Yeteneklilerin Öğretmenlerinin Özellikleri ve Öğrencilere Yansımaları	60
Tablo-4: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	76
Tablo-5: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaş Aralığına Göre Dağılımı	77
Tablo-6: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı	77
Tablo-7: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Önceden Eğitime Katılma Durumları	78
Tablo-8: Program Hazırlama Önerisi	78
Tablo-9: Kullanılan Kaynaklar	79
Tablo-10: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	80
Tablo-11: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Betimsel İstatistik Sonuçları	81
Tablo-12: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Genel Ortalama Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması	82
Tablo-13: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Genel Ortalama Puanlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması	84
Tablo-14: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Genel Ortalama Mesleki Kıdemlerine Göre Puanlarının Karşılaştırılması	86
Tablo-15: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yeteneklilerin Eğitimine Yönelik Bir Eğitime Katılıp Katılmama Durumlarına Göre Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Genel Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması	88
Tablo-16: Üstün Yetenekli Öğrencilere Farklı Bir Program Uygulanıp Uygulanmamasını Savunan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Algılarının Karşılaştırılması	91
Tablo-17: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaklara Nereden Ulaştıklarına Göre Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Genel Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması	93
Tablo-18: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	95
Tablo-19: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Genel Ortalama Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması	96
Tablo-20: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Genel Ortalama Puanlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması	97
Tablo-21: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Genel Ortalama Puanlarının Mesleki Kıdemlerine Göre Karşılaştırılması	98
Tablo-22: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Zekâ İle İlgili Bir Eğitime Katılıp Katılmama Durumlarına Göre Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Genel Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması	99

Tablo-23: Üstün Yetenekli Öğrencilere Farklı Bir Program Uygulanıp Uygulanmamasını Savunan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması	99
Tablo-24: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Kaynaklara Nereden Ulaştıklarına Göre Algı Genel Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması	100
Tablo-25: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçları Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	101
Tablo-26: Okul öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması	102
Tablo-27: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yeteneklilere Yönelik Yaşlarına Göre Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması	103
Tablo-28: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Mesleki Kıdemlerine Göre Karşılaştırılması	104
Tablo-29: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitime Katılım Durumlarına Göre Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması	104
Tablo-30: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler İçin Farklı Bir Program Uygulanıp Uygulanmamasının Gerekliği İle Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması	105
Tablo-31: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler İle İlgili Kaynaklara Nereden Ulaştıkları İle Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması	106

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil-1: Sternberg ve Zhang'ın Beşgen Kuramı	16
Şekil-2: Mönks'ün Çok Faktörlü Üstün Yeteneklilik Modeli	17
Şekil-3: Tannenbaum 'un Denizyıldızı Üstün Yeteneklilik Modeli	18
Şekil-4: Renzulli'nin Üç Halka Modeli	19

EKLER DİZİNİ

Sayfa

Ek-1: Öğretmenlerin Demografik Özellikleri	131
Ek-2: Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği	133
Ek-3: Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Ölçeği	134
Ek-4: Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere İlgili Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Görüş Anketi	136
Ek-5: Anket İzin Belgesi	139

KISALTMALAR

BİLSEM	: Bilim ve Sanat Merkezi
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
NAGC	: National Association for Gifted Children
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
ZB	: Zekâ Bölümü

EKLER LİSTESİ

EK 1: Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

EK 2: Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği

EK 3: Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Ölçeği

EK 4: Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilerle İlgili Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin
Görüş Anketi

EK 5: Anket İzin Belgesi

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve araştırma kapsamında bazı tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem

Dünyanın gelişim süreci izlendiğinde her bir dönemde yaşam koşulların farklılaştığını ve bu farklılıklara bağlı olarak da ihtiyaçların değişik karakteristik özelliklerinin olduğu görülmektedir. Bilgi toplumu olarak tanımlanan günümüz dünyasında farklılık yaratabilen ve sonuçları belirleyecek olan etmen; bilgi ve onu inşa eden beyin gücüdür (İnce ve Oktay, 2006). Toplumun yaşam tarzına yön verecek bilgiyi, sanatı, buluşları, edebiyatı üretenlerin ya da topluluklara yol gösteren, liderlerin üstün yetenekli bireyler olduğu gerçeği bu konunun önemini bir defa daha gözler önüne sermektedir (Çağlar, 2004).

Erken çocukluk döneminde, çocukların özellikleri bilinmeden ve bilinçsizce yapılan eğitim çocuğun tüm yaşamını olumsuz yönde etkileyecek bir sürecin başlangıcı olabilir. Bu noktada çocuklara verilecek nitelikli ve sağlıklı bir eğitim onların geleceğini belirleme de önemli bir rol oynamaktadır. Çocukluk dönemi içerisinde 0 – 6 yaşı kapsayan “okul öncesi dönemi” gelişim sürecinin en hızlı dönemlerinden biridir (Oktay, 2007). Gelişimin, en hızlı olduğu okul öncesi dönemde üstün yetenekli çocukların ilgi ve yeteneklerine uygun zengin uyarıcı çevre, ev ortamlarının düzenlenmesi, eğitim programlarının hazırlanması, ailelerin ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirmesi onların bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişim alanlarını ulaşabileceği en üst seviyeye çıkarılması açısından oldukça önemlidir (Dağlıoğlu, 2010). Üstün yetenekli çocukların, erken dönemde belirlenmesinde ve yeteneklerinin geliştirilmesinde okul öncesi dönem büyük önem taşımaktadır.

Okul öncesi dönemde üstün ve özel yetenekli çocukların aileleri, erken müdahalede önemli bir yere sahiptir. Anne-babalar çocukların ilk eğitimcileridir ve çocukların yeteneklerini geliştirebilirler. Bu nedenle aile, eğitimci ve öğretmenlerin üstün yetenekli çocukların yeteneklerini erken yıllarda fark edebilmesi ve gerçek

performanslarını ortaya çıkarabilmeleri açısından uygun ortamlar sağlamaları gerekmektedir (Dönmez ve Kurt, 2004).

Erken çocuklukta, üstün yeteneklilik özelliği gösteren çocukların ilk yıllarda gösterdiği belirtileri; akranlarından büyük çocukların ilgi duyduğu (savaş, doğa olayları, açlık vb.) konularla ilgilenme, güçlü yaratıcılık ve bellek, yaşının üstünde bulmaca çözme, puzzle ve oyuncaklarla ilgilenme, mükemmeliyetçi davranış ve kişilik geliştirme, yaşıtlarından erken okuma-yazma becerisi kazanma, erkenden matematik (sayı ve sembolleri) becerisi geliştirme, erken dil-konuşma gelişimi, yüksek düzeyde merak ve araştırmacı olma, uzun süre odaklanma ve keskin gözlem yapabilme şeklinde sıralamak mümkündür (Metin, 2015).

Ataman (2011), özel eğitimi; normal gelişim gösteren bireylerden farklı ve özel gereksinime ihtiyacı olan bireylere verilen eğitim, üstün özellikler gösteren ve farklı yetenekleri yönünde performanslarını en üst seviyelere çıkarılmasını sağlayan, yetersizliğini engele dönüşmeden önleyen, özel gereksinimli bireyi bağımsız bir şekilde topluma kazandırmayı ve üretken bir birey olmasına katkı sağlayacak bilgi ve beceriler kazandıran eğitim olarak tanımlamaktadır.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde özel eğitim; "özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireyin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitim" olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2012).

Özel eğitim alması gereken özel gereksinimli çocukların gruplandırılması ise; zekâ geriliği, öğrenme güçlükleri, duyu ve davranış bozuklukları, ileri derecede ve çoklu yetersizlikler, işitme yetersizlikleri, iletişim bozuklukları, görme yetersizlikleri, beden ve sağlıkla ilgili yetersizlikler, üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler şeklindedir (Eripek, 2005).

Dünya Sağlık Örgütü'nün öngördüğü ve bu alanda çalışma yapan araştırmacıların da benimsediği 130 zekâ bölümü (IQ) ve üzeri zihinsel kapasiteye sahip, güzel sanatlar alanının birinde yetenekli olan, liderlik özelliği gösteren, yaratıcı,

üst düzeyde görev sorumluluğu ve yüksek seviyede motivasyona sahip olan bireyleri üstün yetenekli bireyler olarak tanımlanmaktadır (Uzun, 2004).

Amerikan Ulusal Üstün Yetenekli Çocuklar Birliği (NAGC) üstün yetenekli bireyi, birden fazla alanda üst düzeyde performans sergileyen ya da bu performansı sergileme yeteneği olan kişi olarak tanımlamaktadır. Bu alanlar; genel entelektüel yetenek, özel akademik yetenek, liderlik, yaratıcılık, görsel ve uygulamalı sanatlar olarak ifade edilmektedir (NAGC, 2011).

Üstün yetenekli öğrenciler; zihinsel ya da kendi yetenek alanlarında akranlarına göre normalin üstünde gelişim gösteren, meraklı (Blakburn ve Erickson, 1986), yaratıcı (Torrance ve Goff, 1989), esnek düşünebilen (VanTassel-Baska, 1994), hızlı öğrenebilen (Winebrenner, 2003), hayal güçleri oldukça geniş (Freeman, 2003), mükemmel bir düzeyde sorun çözme becerilerine sahip olan (Sak ve Maker, 2005), sorgulayıcı öğrenme yaklaşımlarını geliştiren (Winebrenner ve Brulles, 2009) bireylerdir.

Üstün yetenekli bireylerin yeteneklerinin geliştirilmesi ancak düzenli ve sistemli bir eğitimle mümkündür. Toplum için önemli bir değere sahip ve sınırlı sayıda olan bu bireylerin, toplum içinde kaybolmaması adına yeteneklerine uygun, verimli bir eğitim hayatı için duyulan ortam ve imkânların sağlanması gerekmektedir (Çapan, 2010).

Toplumu oluşturan bireylerin ortalama 5'lik bölümün % 2'lik kısmı üstün zekâlı bireylerden, % 3'lük kısmı ise alt zekâ grubu bireyler oluşturmaktadır (MEB, 2010). %2'lik kısımda olan üstün yetenekli bireylerin erken dönemde fark edilerek, yetenekleri doğrultusunda eğitim almaları, toplumda yaşanan olaylara yön verecek olan bireylerin gelişmesini sağlayacaktır. Bireysel farklılıklar dikkate alınarak düzenlenmiş bir eğitim-öğretim programı tartışmasız bireyin topluma uyumlu, mutlu ve faydalı bir birey olmasına aynı zamanda da toplumun gelişmişlik düzeyine katkı sağlamasına olanak tanır (Bozgeyikli, Doğan ve Işıklar, 2010). Gelişimin, tarihi incelendiğinde yüzyıllar boyunca toplumlara yön verenlerin, hatta bir devri kapatıp bir devri açanların “pasif çoğunluk” değil; “aktif azınlık” diye tanımlanan ve üretkenlik,

verimlilik, liderlik gibi özellikleri bulunan “üstün ya da özel yetenekli kişiler” olduğu bilinmektedir (Uzun, 2004).

Üstün yetenekli öğrencilerin, potansiyellerin farkına varılması, kişisel gelişimleri, bütünleşme ve üreten bir birey olabilmeleri için eğitim ve gelişim ihtiyaçlarının sağlıklı bir şekilde karşılanması toplumların gelişimi açısından önem verilmesi gerekmektedir (Burger, 2006).

Toplumun farklı sosyo-ekonomik tabakalarında ve kültürel farklılıklarla birlikte üstün yetenekli çocuklara rastlamak mümkündür (Gökdere ve Küçük, 2003). Bu anlamda üstün yetenekli çocukların eğitiminde programların çok yönlü ve yaratıcı özellikler taşıması, aynı zamanda eğitimlerinin bu bireylerin özellik ve gereksinimlerine göre farklılaştırılması gerekmektedir (Baykoç, 2014; Kontaş, 2010; Palancı, 2004). Özellikle okul öncesi dönemden başlayarak üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerinin farklılaştırılmasının gerektiği vurgulanmaktadır. (Coşar, Çetinkaya ve Çetinkaya, 2015). Üstün yeteneklilerin eğitimi alanında otorite olarak görülen araştırmacılar, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için bu öğrencilerin bireysel özelliklerini bilmesi ve eğitim-öğretimin farklılaştırılması açısından yeterli eğitim alması gerektiğini savunmaktadırlar (Levent, 2011).

Üstün yetenekli öğrencilere eğitim verecek olan öğretmenler; normalin üzerinde zekâyâ sahip, esprili, mizahi yönü olan, heyecanlı, esnek, çalışkan, kendine son derece güvenen, araştırmacı, güncel bilgileri takip eden, yeni fikirlere açık, doğaya ve çevreye duyarlı bir kişiliğe sahip olmalıdır. Öğretmenlerin zorlayıcı, baskıcı ve otoriter olmayan, işbirlikçi, demokratik, öğrencilerine ipucu ve geri bildirim veren, deneyimli, öğrencileri tüm yönleri ile tanıyan, gereksinimlerine cevap veren, onları takdir eden ve alan bilgisinde yeterli olma gibi mesleki özelliklere de sahip olmaları gerektiği bildirilmektedir (Croft, 2003; Çepni, Gökdere ve Küçük, 2002; Metin, 1999; Metin ve Dağlıoğlu, 2004; Ravenna, 2008; Roger, 2009; Sak, 2012; Sisk, 1987; Tischler ve Vialle, 2009; ÜEİÇR, 2013).

Ataman (1998), öğretmenlerin üstün zekâlı çocukların tanınması aşamasında yeterince başarı gösteremediklerini, öğretmenlere verilecek olan bazı ipuçları

sayesinde bu konudaki yeterliliklerini artırmanın söz konusu olduğunu belirtmiştir. Üstün zekâlı çocuklara öğretmenlik yapacak kişilerde olması gereken bazı yeterlilikler konusunda birçok araştırmalar yapılmış ve bu araştırmalar sonucunda ortaya çıkan en belirgin özelliklerini; a) öğrenmeye ilgisi ve yeterli olma, b) adil ve tarafsız davranma, c) esnek olma, d) öğretimde yeni yöntemler ve yeterliliklere sahip olma, e) işbirlikçi ve demokratik olma, f) esprili, g) sorunlara çözüm bulabilen, h) ilgi alanında geniş bir yelpazeye sahip olan, i) ödüllendirme ve takdir etme becerisi olan, j) güler yüzlü, dış görünüşüne itina eden şeklinde belirtmiştir.

Üstün yetenekli çocuklara eğitim verme konusunda eğitim düzeyi yeterli olmayan öğretmenler, bu özellikteki öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap vermede istenilen nitelikte olmadıkları belirtilmiştir. Bununla beraber öğretmenlerin hizmet öncesinde aldıkları lisans eğitiminde de üstün yeteneklilik hakkında gerekli altyapı bilgisi de verilmemektedir (Levent, 2011).

Dünya’da teknoloji çok hızlı bir değişim göstermeye devam ederken, toplumlarda yönetim süreçleri farklılaşma yönünde ilerlemektedir. Bu bağlamda değişimlerin hedefinde bilim ve teknolojinin odaklandığı bilgi yer almaktadır. Toplamların tüm bu değişimlere yetişebilmesi adına yetenekli bireylerinden beklentileri de önem kazanmaktadır.

Bu değişimler ve gelişmeler yönünde, Kuzey Kıbrıs Türk toplumunun da hak ettiğı yer edinebilmesi kaliteli eğitim, insan kaynaklarına yapılan yatırım ve sosyal alt yapı hizmet sunumlarının iyileştirilmesi ile mümkündür. Bunu sağlamak için, Kıbrıs Türk toplumunun her bireyine, hem örgün hem de yaygın eğitim kurumlarında “yaşam boyu öğrenme” yi temele alan yaklaşımla; dünya piyasaları ile rekabet ortamına uyum, zekâ işlevlerini geliştiren, araştırmacı ve yaratıcı düşünceye odaklanan bir eğitim sisteminin uygulanmasıyla gerçekleşecektir (KKTC Eğitim Sistemi, 2005).

Üstün yetenekli öğrenciler için uygun eğitim modellerinin olmaması, bu çocuklarda birtakım olumsuz tutumlar gelişebilmekte, var olan yeteneğini kullanamama ve ayrıca olumsuz davranışlar edinebilme durumu yaratabilmektedir (Gökdere ve Küçük, 2003). Bir başka ifade ile ülkelerin kaderine yön verecek, toplumu olumlu yönde etkileyecek potansiyele sahip olan bireyler doğru bir şekilde,

uygun yöntemlerle belirlenmediğinde ve eğitim ortamları oluşturulmadığında, toplumları büyük sorunlar çıkarabilecek bireylere dönüşme tehlikesi ile karşı karşıya bırakabilmektedir (Sak, 2014). Üstün yetenekli ve üstün zekâlı çocuklar için olanakların sınırlı olması nedeniyle akranları ile aynı eğitimi almak zorunda kalmaktadırlar. Öğrenim alanlarının öğrencinin ilgi, istek ve yeteneklerini daha üst seviyelere çıkaracak şekilde ve kendini geliştirecek şekilde düzenlenmesi önem taşımaktadır (Baytekin, 2011).

Alanyazın araştırmaları incelendiğinde, (KKTC) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde üstün yetenekli öğrenciler ile ilgili sınırlı sayıda çalışmalara rastlanmıştır. Özellikle normal eğitim sistemi içerisinde süreklilik gösteren bu öğrencileri erken yaşta belirlemek, onlar için uygun eğitim ortamları oluşturmak, potansiyellerini geliştirmek adına her yönüyle öğretmenler kendini geliştirmelidir. Bu anlamda Kuzey Kıbrıs'ta okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkında algıları, görüşleri ve eğitim ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar gerçekleştirilememesi, bu okullarda görevli öğretmenlerin üstün yetenekli öğrenciler konusuna yönelik araştırmalara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, üstün yetenekli birey kimdir? Bu bireyler ne gibi özelliklere sahiptir? Bu bireyler belirlenirken hangi yöntemler kullanılır? Okul öncesi dönemde üstün yetenekli çocukları belirlemenin önemi nedir? gibi sorulara yanıt arayan çok fazla araştırmaya rastlanılmamıştır. Özellikle okul öncesi öğretmenlerinin, üstün yetenekli çocukları belirleme becerilerini artırmak için yapılan uygulamalarda yetersizlikler ve sınırlılıklar görülmektedir. Üstün yetenekli çocukların erken yaşta belirlenmesi ve yetenekleri doğrultusunda geliştirilmesi için okul öncesi öğretmenlerinin bilgi birikimlerinin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Tüm bu nedenlerden dolayı bu araştırmanın problemini, KKTC okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarındaki üstün yetenekli çocukları erken çocukluk döneminde belirlemek adına üstün yetenekli çocukların algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi oluşturmaktadır.

1.2. Erken Çocukluk Yılları, Tanılama ve Eğitimin Önemi

Erken ve doğru tanılamamanın gerekliliğini sağlayan ilk koşullardan biri de uygun eğitim ortamı sağlanmasıdır (Turnbull ve Turnbull, Shank ve Leal, 2002). Üstün yetenekli çocukları keşfetmede en önemli dönem erken çocukluk dönemidir. Erkenlik ilkesi, özel eğitimin temel yapı taşı oluşturur ve tüm özel gereksinimli çocukları kapsadığı için dikkate alınması gereken bir konudur (Ataman, 2011). Küçük yaşta üstün yetenekli çocukların nasıl tanınması gerektiği bir problemdir. Erken çocukluk yıllarında tanılama araçları, altı yaşındaki çocukların bilişsel açıdan tanınmalarını sağlamaktadır. Tanılama sonucunda ise, üstün zekâlı çocuklar akranları gibi aynı zamanda okula başlamakta ve onlarla aynı eğitimi alarak, okul yönetiminin ve öğretmenlerin onların bireysel farklılıklarını, yaratıcı düşünme özelliklerini, heyecanlarını ve yeteneklerini yansıtmalarına olanak sağlamadıklarından dolayı üstün yeteneklerini kaybetmekle karşı karşıya kalmaktadırlar (Turnbull vd., 2002).

Üstün yetenekli çocukların, tıpkı özel gereksinimli olan akranları gibi okul öncesi dönemde eğitim almaları, var olan yeteneklerini en üst seviyeye kadar çıkartmaları açısından önem taşımaktadır. Ülkemizde, çocuk yetiştirme ile ilgili ailelerin bilgi ve eğitim seviyesi, eğitim fırsatlarını yaratma adına gerekli ekonomik koşullar gibi etkenler dikkate alındığında okul öncesi eğitimi özellikle bu çocuklar için alınması gereken eğitimlerden biridir (Ataman, 2011).

Erken çocukluk döneminde beş yaşına kadar çocukların beyinleri üst düzeyde duyarlı ve bir o kadar da yeni öğrenmelere açıktır. Zekâ gelişiminin en hızlı olduğu dönem okul öncesi dönem olduğu bilinmektedir. Bu dönemde çocukların öğrenme hızı ve araştırma yapma merakını giderecek, yaratıcılıklarını destekleyecek zengin eğitim ortamlarının sağlanması, potansiyel yeteneklerinin kaybolmasını önlemek amacıyla önem taşımaktadır (Smutny, Walker ve Meckstroth, 1997).

Öğrenmede hızlı olan çocuklara, karmaşık olan öğrenmeler için verilmesi gereken temel beceri seviyelerini kazandırmadan daha ileri basamaktaki materyalleri sunmak öğrenme düzeylerini ters yönde etkilemektedir (Hallahan ve Kauffman, 2003). Bu anlamda okul öncesi öğretmenlerinin gözlem ve değerlendirme araçlarını doğru bir şekilde kullanarak çocukların gelişim düzeyini tespit etmede özen göstermeleri

gerekmektedir. Ailelerin ise çocuklarının sağlıklı bir şekilde gelişimlerinin her basamağında rollerinin büyük olduğu bir gerçektir. Özel eğitimin içerisinde yar alan üstün yetenekli çocukların hem tanınması hem de eğitimleri sürecinde ailelerin aktif katılımını sağlamak ve onlara bu konuda rehberlik hizmeti vermenin gerekliliği alanyazında da yer almaktadır (Ataman, 2011). Üstün yetenekli çocukların hem akranları arasında hem de üstün yetenekleri olduğu alanlarda derinlemesine eğitim almasını öngören program zenginleştirme yöntemi yaygın olarak kullanılan yöntemlerdendir (Smutny vd.,1997; Hallahan ve Kauffman, 2003).

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın bu genel amacına yönelik alt amaçlar ise,

1. Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algıları nasıldır?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algıları,
 - 2.1. Cinsiyete,
 - 2.2. Yaşa,
 - 2.3. Mesleki kıdeme,
 - 2.4. Üstün yetenekli çocuklar için daha önce eğitim almalarına,
 - 2.5. Üstün yetenekli çocuklarla ilgili ayrı bir eğitim programı hazırlanmasını önerme,
 - 2.6. Üstün yetenekli çocuklar ile ilgili kaynaklara nereden ulaştıkları değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Okul Öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleri nasıldır?
4. Okul Öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleri,
 - 4.1.Cinsiyete,
 - 4.2. Yaşa,
 - 4.3. Mesleki kıdeme,

- 4.4. Üstün yetenekli çocuklar için daha önce eğitim almalarına,
- 4.5. Üstün yetenekli çocuklarla ilgili ayrı bir eğitim programı hazırlanmasını önerme,
- 4.6. Üstün yetenekli çocuklar ile ilgili kaynaklara nereden ulaştıkları değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 5. Okul Öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçları nasıldır?
 - 5.1. Cinsiyete,
 - 5.2. Yaşa,
 - 5.3. Mesleki kıdeme,
 - 5.4. Üstün yetenekli çocuklar için daha önce eğitim almalarına,
 - 5.5. Üstün yetenekli çocuklarla ilgili ayrı bir eğitim programı hazırlanmasını önerme,
 - 5.6. Üstün yetenekli çocuklar ile ilgili kaynaklara nereden ulaştıkları değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Dünyada, ülkeler önde olma yarışında ipi daha önce göğüslemek adına en küçük noktada bile stratejik hesapları yapmaktan kaçınmadığı çağımızda ve kritik olaylarda önemli gelişmelere yön verenlerin üstün yetenekli bireyler olduğu göz ardı edilmemelidir. Üstün yetenekli çocukların var olan yeteneklerinin geliştirilmesi hem kendileri hem de toplum açısından önemli bir avantaj sağlarken, bu çocukların yetenekleri doğrultusunda geliştirilmemesi dezavantaj haline gelmektedir. Bu nedenle bu çocukların yeteneklerinin desteklenmesi ve eğitimleri için gerekli uygun ortamlar oluşturulmalıdır.

Okul öncesi dönemde çocukların potansiyellerini ortaya çıkarmak adına nitelikli ölçme araçlarının ve üstün yetenekli çocukları belirlemede yeterli sayıda uzman personelin olmayışı, çocukların bilişsel, sosyal-duygusal ve psiko-motor yeteneklerinin belirlenmesine engel olmaktadır. Üstün yetenekli çocukların ortaöğretim seviyesinden önce yani okul öncesi dönemde belirlenmesi ve okul öncesi

öğretmenlerinin, bu öğrencileri erken dönemde keşfetmesi ile zenginleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması ve geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Dünya üzerinde gelişmiş ülkelerde en küçük stratejik hesaplamaların yapıldığı çağımızda insan gücü hiç de azımsanmayacak kadar önemli bir yere sahiptir. Sahip olunan üstün yetenekli çocuklar gibi az sayıda olan bu kaynakları doğru yönlendirmek, toplumsal sürekliliğe çok büyük katkılar sağlamaktadır. Özellikle eğitim sisteminin erken yıllardaki dönemlerinde öncelikle üstün yetenekli bireylerin eğitimi için sağlıklı bir şekilde tespit edilmesi ve yeteneklerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Günümüzde üstün yeteneğin tanınması ve bu bireylerin eğitimi şu dört nedenle önem kazanmıştır;

1. Üstün yetenekliler erken yaşta yetenekleri doğrultusunda yönlendirildiklerinde gelişimleri hızlandırılabilir.
2. Yirmi birinci yüzyılın bilgi ve yaratıcılığa dayalı rekabet dünyasında üstün yetenekliler kendi alanlarında iş, bilim, sanat ve teknoloji sektöründe yaşadıkları toplumda ya da göç ettikleri ülkelere uygarlığa katkıda bulunabilecek değerli bir ekonomik kaynaktır.
3. Bu çocuklar kendi halinde bırakılıp yönlendirmediği, kendini gerçekleştirme ve yaratıcı yeteneklerini gerçekleştirme fırsatını bulamadığı zaman üstün yetenekliler kendisine ve çevresine zarar veren, yıkıcı problemler açan bireyler haline dönüşebilmektedirler.
4. Çağdaş eğitim felsefesi eğitimde fırsat eşitliği kavramını her bireyin gelişim ve öğrenme özelliklerine uygun, zenginleştirilmiş ve farklılaştırılmış uygun eğitim ortamlarını sunmak olarak tanımlanmakta; yetenekleri göz ardı edilen üstün yetenekli çocuklar için yapılan uygulamaların sonuçları, bu çocukları kaybetmek riski ile ortaya çıkmaktadır.

Bu anlamda, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algıları, görüşleri ve eğitim ihtiyaçlarının, belirlenmesi adına hem eğitim sistemimiz içerisinde yer almayan üstün yetenekli çocukların belirlenememesi hem de okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri yönünde okul öncesi eğitim programlarının içeriğinde yer

verilmesi için önem kazanmaktadır. Bu amaçla, araştırma sonucunda elde edilen verilerin özellikle;

- Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitimine gerekli olan ihtiyaçları yönünde katkı sağlayacağı,
- Bundan sonra üstün yeteneklilerle ilgili yapılacak olan araştırmalara örnek olabileceği,
- Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algı ve görüşlerinde farkındalık düzeylerini artıracağına,
- Bilginin çok önemli olduğu günümüzde, toplumların ihtiyacı olan özelliklerde bireyler yetiştirme sorumluluğu bilinci taşıyan öğretmenlerin, üstün yetenekli bireyleri algılamalarına,
- Üstün yetenekli bireyler hakkında yeni araştırmaların yapılmasına imkân yaratacağı düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma;

- 2015-2016 eğitim-öğretim yılı ikinci dönemi ile,
- KKTC Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim ve anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenleriyle,
- Kapsam açısından; okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ile,
- Araştırmanın yöntemi açısından ise tarama modeli ile sınırlıdır.

1.4. Tanımlar

Üstün Yetenekliler: Zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği uzmanlar tarafından belirlenen çocuklar ve öğrencilerdir. (MEB, 2009).

Okul Öncesi Öğretmeni: Erken çocukluk döneminde, çocukların tüm gelişim alanlarını ve özelliklerini tanıyan, genel kültür ve alan bilgisine sahip, mesleki alanda

gerekli olan beceri ve yeterlilikleri olan, araç - gereç kullanma, insan ilişkileri ve etkili iletişim kurabilen, sınıf yönetimine hâkim, rehberlik yapabilen, problem çözme, çocukları tanıma teknikleri, organizasyon yapma bilgi ve becerisine sahip, güdüleyici, başarıya odaklanmışlık ve profesyonel olma gibi mesleki niteliklerinin yanında aynı zamanda da hoşgörölü, sabırlı, sevecen, anlayışlı ve esprili, esnek ve uyarlayıcı olma, cesaretlendirici ve destekleyici olma gibi kişisel nitelikleri olan öğretmenlerdir (Haktanır, 2010).

Özel Eğitim: Özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürölen eğitimidir (MEB, 2014).

Eğitim İhtiyacı: Bir değerlendirme süreci olarak tanımlanmaktadır. “Ne?” ile “Ne Olmalı?” arasındaki farkın, bireyler ya da kurumlar açısından belirlenmesi ve bu farkın hangi eğitim yöntemleriyle kapatılacağı yönünde önceliklerin belirlenmesi sürecidir (Demirel, 2005).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ LİTERATÜR

Araştırmanın, bu bölümünde kuramsal esaslar ve alanyazın incelenerek üstün yeteneklilik kavramına, üstün yetenekli çocuklar ve özelliklerine, öğretim modellerine, tanılama ve değerlendirmelerine, üstün yetenekli çocukların eğitimi ve önemi konularına yer verilmiştir.

2.1. Üstün Yeteneklilik

2.1.1. Zekânın Tanımları

İnsan beyininde düşüncenin nasıl oluştuğu ve davranışların hangi sistemle nasıl gerçekleştirildiği; algılama, öğrenme, akılda tutma, karar verme, problem çözme, yaratıcılık, iletişim kurma ve sezgi gibi zihinsel süreçlerin nasıl geliştiği konusundaki sorular uzun süre bilim adamlarının ve filozofların zihinlerini meşgul etmiş ve onları geçmişten günümüze dek bu soruların cevaplarını bulmaya yönelik sayısız araştırma yapmaya teşvik etmiştir.

Gardner (1985)'a göre zekâ, bireyin bir ya da birden fazla kültür de değerli bir ürün ortaya çıkarabilme veya mesleki alanda ya da günlük yaşamında karşı karşıya kaldığı bir problemi etkili ve verimli bir şekilde çözme yeteneğidir.

İnsan zekâsı ile ilgili çalışmalarda ilk yazılı metinlere Hindistan ve Eski Yunan tarihinde rastlanmıştır. Metinlerde “sofist” kelimesinin karşılığı olan zekâ kelimesi Yunanca *sophos* (zekâ, bilge, becerikli) kelimesinden türetilen “*sophistes*” ten gelmektedir. *Sophistes*, öğretmeyi ve öğrenmeyi meslek edinmiş kişiler için kullanılmıştır (Kline,1991). Bu tarihten günümüze kadar sayısız akademisyenler ve psikologlar, zekânın tanımına ve zekâyı etkileyen yetenekleri dikkate alarak birçok farklı tanımlara yer vermişlerdir.

Zekâ konusunda çalışmaların tarihi 19. yüzyılda Agassiz ve Morton'un zekâ araştırmalarına dek uzansa da, gerçek anlamıyla ilk bilimsel çalışmalar 19.yüzyılın ikinci yarısında Sir Francis Galton ile başlamıştır. Galton, zekâ ölçme işlemini yapan ilk bilim insanı olup, zekânın büyük bir oranda kalıtımın sonucu olduğunu, çevrenin

etkisinin ise zekâyı minimum düzeyde etkilediğini savunmuştur. Galton, normal seviyenin üzerinde zekâ yapısına sahip bireylerin duyuşal ve algısal anlamda beceri kapasitelerinin daha yüksek olmasını bir kuşaktan diğetine geçmesi şeklinde yorumlamıştır. Galton, zekâyı ölçmek adına duyuşal, görsel ayırt edici testleri ve dış uyarıların tepki süresini ölçen testleri düzenlemiştir (Sak, 2014; Atkinson vd., 1995). Bunun yanı sıra, bilişsel yetenek düzeyleri daha üst seviyede olan bireylerin ayırım güçlerinin daha güçlü olduklarını ayrıca zekâ ile kafatası büyüklüğü arasındaki ilişkiyi ilk olarak araştıran bilim adamlarından biridir (Deary ve Smith, 2004).

Fransız psikolog Alfred Binet, öğrenme güçlüğü gösteren ve göstermeyen çocukların özelliklerini gözlemleyerek birbirlerinden ayırmaya çalışmış ve ortaya çıkan bilgilerle ilk zekâ ölçeğini geliştirmiştir (Ülgen, 1997). Binet ve Simon'a göre zekâ, uyarılma, hükmetme ve yönetim üçlü bileşeninden oluşmaktadır. Uyarılma, görev sırasında izlenen ve kullanılan strateji; hükmetme, bireyin davranış ve düşüncelerini kendi kendine eleştirebilme becerisi; yönetim ise, bireyin neyi nasıl yapması gerektiğini bilmesi ve becerikli bir şekilde ortaya çıkarmasıdır (Stenberg, 2003).

Wechler ise zekâyı, bireyin akılcı düşünme, amaçlarına uygun davranma ve çevresiyle etkili iletişim kurma ve baş edebilme becerisi olarak tanımlamaktadır (Akboy ve İkiz, 2007).

Thurston zekâyı, sayılarla çalışma, uzaysal ilişkilendirme yapabilme, kelime akıcılığı, sözel anlama kapasitesi, bellek, algılamadaki hız ve akıl yürütme becerisi olarak tanımlamaktadır. Ona göre zekâ, içgüdüsel davranışları kısıtlayabilme durumu, kısıtlanan içgüdüsel davranışın zihinde canlandırılıp doğru ya da yanlış karar verebilme ve sosyal bir varlık farklı şekillere bürünen, içgüdüsel, değiştiren ve kısıtlamaların, içgüdüsel alışkınlıkların davranışsal olarak yüzeye çıkarabilme kapasitesidir (Sternberg, 2003).

Goleman (1996), zekânın duyuşal yönünden bahsetmiştir. Duyuşal zekâ, bireyin kendisinin ve çevresindekilerin duygularını dikkate alması, düzenleme yapması ve duygularını problem çözömlenmesinde kullanılması gibi uyumlu üç yetenek grubundan oluşmaktadır.

Zekâ ile ilgili günümüzde hala araştırmalara devam edilmektedir. Yapılan bu araştırmalar sonucunda zekânın çok farklı tanımları ortaya çıkmaktadır. Zekâ bir yönüyle insana ait büyük bir güç iken, diğer yönüyle de en büyük bilinmezdir. Zekânın, hayatın her yönünü etkisini altına alacak kadar büyük bir güç olduğu yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Zekâyı, bireyin genetik özellikleri, çevresel ve kültürel ilişkileriyle olan tecrübeleri gibi bireyi etkileyen ve etkilendiği değişkenleri ortaya çıkarılması son derece önemli hale gelmiştir.

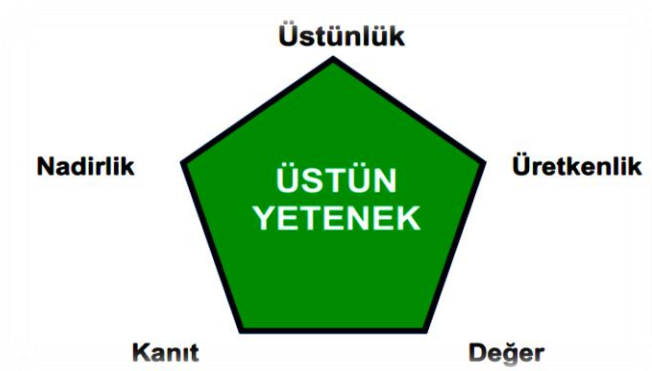
2.1.2. Üstün Yeteneklilik

Üstün yeteneklilik kavramının, tarihsel süreçteki gelişimi incelendiğinde toplumdan topluma, kültürden kültüre değişen çok farklı tanımları yapılmıştır. Üstün yeteneklilik, olması gerekenin üzerinde bir kabiliyet, yaratıcı düşünme ve görev sorumluluğunun bilinci içerisinde, bunları gerçekleştirebilecek potansiyellere sahip bireylerdir (Renzulli, 1978).

Bilimin tüm alanlarında karşımıza çıkan üstün yeteneklilik, tanımlarında da görüldüğü gibi gün geçtikçe daha farklı yetenekleri ortaya çıktığından onları tanımlamak adına, zamanla birlikte daha özel bir seçim ve farklılaştırma yönüne gidildiği görülmektedir. İlgili alanyazın tarandığında “üstün yetenekli kimdir?” sorusunun cevabına ilişkin tek bir yanıt rastlanmamıştır (Ersoy ve Avcı, 2004). Bu nedenle alanyazında çok farklı yaklaşımlar ve modeller geliştirilmiştir. Üstün zekâ veya üstün yeteneklilik kavramlarını açıklayan bu modelleri farklı boyutları ile açıklamak gerekmektedir.

Üstün yeteneklilik alanının ilk önemli temsilcilerinden olan Terman (1925), standart zekâ testlerinde %2’lik üst sınırdaki puan alan çocukları ‘üstün zekâlı’ olarak tanımladığı görülmektedir. Terman, ayrıca Stanford-Binet IQ testini de geliştiren önemli bir psikologdur. Üstün yetenekliler ile ilgili çocuklara uyguladığı bu testi kültürel çeşitlilikten yoksun bir çevrede yaptığı ve sadece zekâ kriterine bağladığı için eleştirilere maruz kalmış, bu yüzden de üstün yetenekli çocukların daha farklı boyutlarda tanımlanması için zamanla yeni modeller geliştirilmeye başlanmıştır (Masters, 2009).

Zekâda bireysel farklılıklar olduğunu bilimsel anlamda ilk dile getiren bilim adamlarından biri Galton'dur. Genellikle zekânın etmenlerini genel ve özel yeteneklere bağlı olduğu konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Sperman'a göre zekâ, zihinsel etmenlerin başında genel bir zihinsel etmeni (g etmeni), bazı yeteneklerde ise özel etmeni (s etmeni) olarak tanımlamaktadır. Guilford ise zekâyı, ilişkili olmayan bağımsız 120 kadar etmenden oluştuğunu ifade etmektedir. Günümüzde zekâ kavramını, en geniş kapsamda ele alan Gardner, zekânın belirli bazı etmenlerle değil, var olan etmenlerin tek tek ele alınarak değerlendirilmesi ile mümkün olacağını ve bunu da geliştirdiği Çoklu Zekâ Kuramı ile açıklamaktadır (Ataman, 2011).

Şekil-1: Sternberg ve Zhang'ın Beşgen Kuramı¹

Strenberg ve Zang'ın (1995), savundukları Beşgen kuramına göre üstün zekâlı ya üstün yetenekli bireylerin mükemmeliyetçilik, kanıt, üretkenlik, nadirlik ve değer olmak üzere beş bileşene sahip olması gerekmektedir. Strenberg, beşgen kuramında bu beş bileşeni ayrılmaz bir bütün şeklinde üstün yetenekli bireyde olması gereken özellikler olarak tanımlar ve sadece IQ testlerinin sonucuna göre bir tanılama yapılmasının doğru bir sonuç olmadığını savunmaktadır (Demirel ve Sak, 2011).

Winner (1996), üstün yetenekliler hızlı ve farklı yollarla öğrenirler ve akranlarına göre kendilerine olan özgüvenleri çok daha yüksektir, öğrenme ve algılamada yardıma ihtiyaç duymadan kendilerini motive edebilirler ve sık sık icat etme

¹ Sternberg, R. J. ve Zhang, L. (1995). What do we mean by giftedness? A pentagonal implicit theory. *Gifted Child Quarterly*, 39(2), 88-94.

içinde meraklı olup, aynı zamanda da problemlere özel çözümler üretebilen ve doğalarında yaratıcılık olan özel çocuklardır şeklinde ifade etmektedir. Winner, ayrıca üstün yeteneklilikten söz ederken, üç farklı özelliği de şöyle açıklamaktadır:

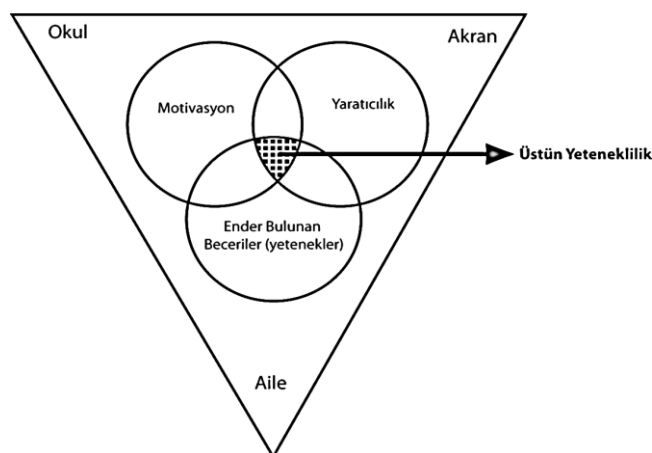
1. Erken Gelişmişlik: Üstün yeteneğe sahip çocuklar birtakım alanlarda normal seviyedeki çocuklardan önce bilgi düzeyinin daha önde olmasıdır. Konuşma becerileri, sayısal zekâ, spor ve sanatsal faaliyetleri bunlardan birkaçıdır.

2. Hızlılık: Üstün yetenekli çocuklar akranlarından çok daha kolay ve hızlı öğrenme yeteneğine sahiptir.

3. Derinleşmeye İlgi: Üstün yetenekli çocuklar ilgi alanlarına giren konu olduğunda çok fazla o konuda yoğunlaşabilirler.

Üstün yeteneklilik kavramı, bahsedilen modellerde ifade edildiği gibi, farklı değişkenlere de bağlıdır. Bu anlamda üstün yeteneklilik ortalama bir zekânın üzerinde, zihinsel ve yaratıcı düşünme becerisi, yüksek motivasyon ve çevresel faktörlerinde etkileşimi ile bireyin var olan potansiyelini bu etkenlerle kullanarak bir ürüne dönüşmesi olarak ifade edilmektedir (Şahin, 2014).

Mönks (1992), üstün yetenekliliği tanımlarken Renzulli'nin üç halka modeline yeni üç faktör eklemiş ve çok faktörlü üstün yeteneklilik modelini ortaya koymuştur.

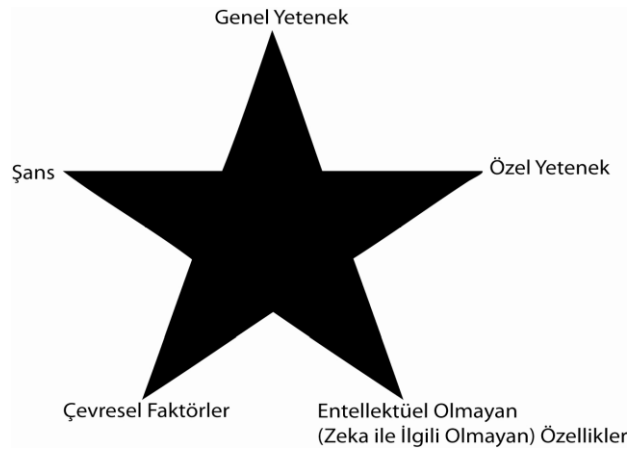

Şekil-2: Mönks'ün Çok Faktörlü Üstün Yeteneklilik Modeli²

² Mönks, F.J. (1992). Development of gifted children: The issue of identification and programming. In: F.J. Mönks, ve W.A.M. Peters (Eds), Talent for the Future (pp. 191-202). Assen/Maastricht, The Netherlands: Van Gorcum.

Çok faktörlü üstün yeteneklilik modelini Mönks, üstün yeteneklilikte etkin olduğunu düşündüğü aile, okul ve akranlarıyla etkileşim şeklinde oluşturmuştur. Çevre etkeninin üstün yeteneklilikte davranış değişikliğine sebep olabileceğini ve bireyin motivasyonunda etkili olacağını savunmuştur. Mönks, modelinde bahsettiği altı faktörün birbiriyle meydana getirdiği pozitif etkileşimin üstün yeteneklilik performansında etkili olacağını belirtmiştir.

Üstün yeteneklilik kavramını, Tannenbaum (1986), denizyıldızı modeli ile ortaya koymaya çalışmıştır.

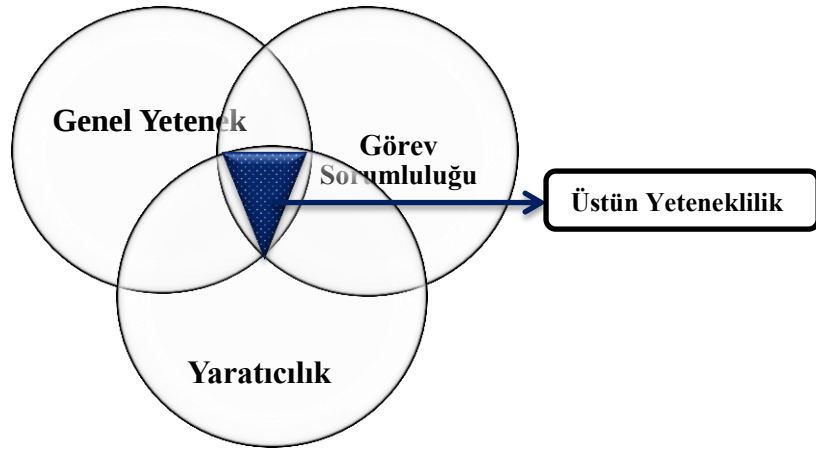

Şekil-3: Tannenbaum ‘un Denizyıldızı Üstün Yeteneklilik Modeli³

Denizyıldızı modeline göre, bireyin üstün yetenekli olarak tanımlanması için özel yetenek, genel yetenek, entelektüel (zihinsel) olmayan faktörler, çevresel faktörler ve şans faktörü olmak üzere beş bileşenin bir arada olması gerekmektedir. Bu beş bileşenin biri üstün yeteneklilik kavramını oluşturabilmek için tek başına yeterli değildir ama olması gereklidir. Bir başka deyişle faktörlerden dördünün bir arada olması beşinci faktör olmadan bir anlam ifade etmesi mümkün olmamaktadır (Demirel ve Sak, 2011).

Renzulli’nin (1986), üçlü halka modeli adındaki çalışmasında, üstün yeteneği tanımlarken normalin üstünde bir yetenek veya bir başka ifadeyle genel ya da özel bir alanda yetenek, yaratıcılık ve görev sorumluluğu şeklinde üç bileşenden bahsetmiştir.

³Tannenbaum, J. A. (2003). Nature and nurture of giftedness, N. Colangelo ve G. Davis(Eds.), *The handbook of gifted education* (s.45-60). Boston: Allyn ve Bacon Publishing.

Şekil-4: Renzulli'nin Üç Halka Modeli⁴

Renzulli, tanımlamasını yaptığı ilk bileşeni olarak yetenekten yani genel ve özel yetenekten söz etmektedir. Genel yetenek ile akıcı bir şekilde sözcük kullanımı, soyut düşünebilme yeteneği, bilgileri hızlı bir şekilde hatırlama ve bilgi aktarımı yeteneği, özel yetenek ile de sanatsal faaliyetleri (müzik, dans, resim vb.) beceri alanlarını ifade etmektedir. Üstün yetenekliliğin ikinci bileşenini ise, yeni düşünceler üretme ve bu düşünceleri yeni sorunların çözümünde kullanabilme yeteneği olan yaratıcılık, olarak adlandırmıştır. Son bileşen olarak görev sorumluluğu kavramı yer almaktadır. Renzulli burada başladığı bir işi sonlandırabilmek için gerekli motive güdüsüne sahip, kendine güvenen ve başarılı olma isteği gibi özellikleri tanımlamıştır (Davaslıgil, 2004).

Cohn (1981)'a göre, üstün yetenek entelektüel, sosyal, sanatsal ve henüz belirli olmayan diğer alanlar olmak üzere dört alanda ele alınmalıdır. Entelektüel alan, dil, aritmetik, uzamsal ve henüz belirli olmayan diğer özgün yetenekleri; sanatsal alanda farklı sanat dallarında sergilenen çeşitli görsel ve özgün becerileri, sosyal alanda ise empati kurma, liderlik ve diğer spesifik yetenekleri ifade etmektedir. Cohn, üstün yetenekli bireyin kesin olan üç alan dışında, yapabileceği özel becerileri dâhil ettiği diğer alanlardaki yetenekleri kesin bir çizgiyle ayırarak ifade edememiştir (Akt. Demirel ve Sak, 2011).

⁴Renzulli, J. S. ve Reis, S. M. (1985). *The Schoolwide Enrichment model: A Comprehensive plan for Educational excellence*. Mansfield Center, CT: Creative Learning Press.

Türkiye’de üstün yetenekli çocuklarla ilgili çalışmaların 1992 yılında Bilim ve Sanat Merkezleri’nin (BİLSEM) kurulmasıyla hız kazanmaya başladığı görülmektedir. TBMM Meclis Araştırma Komisyon Raporu (2012)’na göre “üstün yetenekliler, bütün bireylerde bulunan özelliklerin dağılımı, sıklığı, zamanlaması ve kompozisyonu açısından diğerlerinden farklılık gösteren bireylerdir. Bugün “üstün yetenek” bir süreklilik içinde anlamlı, faydalı bir yaşam uğraşısı içinde göze çarpan en olağanüstü performans gösterme durumu olarak tanımlanabilmektedir”.

Dünyadaki tanımlamalara baktığımızda üstün yetenekle ilgili sayısız araştırmalar da farklı bakış açıları görülmektedir. Üstün yeteneklilerin en çok tartışıldığı, kuramların ve modellerin geliştirildiği, yerel ve eyalet düzeyinde sayısız uygulamanın gerçekleştirildiği ülkelerin başında Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada gelmektedir (Akarsu, 2004). Avrupa’da ise üstün yetenekliler eğitimi, Amerika’ya oranla çok daha yavaş ve az sayıda deneysel bir seviyede gelişmeler göstermektedir. Örneğin, nüfus sayısı az olmakla birlikte, eğitime ayrılan bütçenin en yüksek olduğu ülkelerden İsveç, Norveç ve Danimarka’da üstünlere özel ayrı bir okul ve program bulunmamaktadır. Aynı zamanda eğitim-öğretim erken yaşlarda başladığı için uzman öğretmenlerle bireyselleştirilmiş öğretim yapıldığından, üstün yeteneğin belirlenmemesi ya da kaybolması gibi bir durum söz konusu bile olmamaktadır (Levent, 2011).

Finlandiya’da yapılan bir araştırmada anket sorularına verilen cevapların sonucunda, üstün zekâ kavramları içinde problem çözme becerisinin ve sosyal becerinin toplumlarında önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür. Zimbabve’nin Shona kültüründe ise, katılımcılara üstün zekâ ile ilgili açık uçlu sorular yöneltilmiş, araştırmamanın sonucunda başarı, problem çözme, yaratıcılık ve iletişim becerilerinin üstün zekâ için önemli belirleyiciler olduklarını belirtmişlerdir. Kore’de üstün zekâyı belirlemek için yapılan araştırmada da, katılımcılara davranış listesi verilerek davranışları bir ile dokuz puan aralığında puanlamaları istenmiştir. Araştırmamanın sonucunda Kore’lilerin sosyal yeterlik ve sosyal sorumluluk becerilerinin üstün zekâ için önemli kriterler olarak gördükleri ortaya çıkmıştır (Demirel ve Sak, 2011).

Üstün yeteneklilik ve üstün yetenekli çocuklar hakkında yapılan tanımlardan; üstün yetenekli çocuğun bir ya da birkaç alanda yaşıtlarından çok daha üst seviyede yetenekli olması, bu yeteneklerinin belirlenmesi ve bireyin kendi akranlarından daha hızlı gelişim göstermesidir.

2.2. Okul Öncesi Dönemde Üstün Yeteneklilik

Okul öncesi dönemde, örgün okul yaşamı başlamadığı, aynı zamanda da akademik becerilerin henüz kazanılmadığı ve gözlemlenmediği için daha çok potansiyel anlamda üstün yeteneklilikten bahsedilmektedir. Bu dönemde anne babaların çocuklarını gün içerisinde çeşitli durumlara karşı davranışlarını gözlemleyerek onların ilgileri ve herhangi bir durumdaki tipik davranışları hakkında bilgi sahibi olabilmektedir (Hodge ve Kemp, 2000).

Anne babaların çocuklarının ilk eğitimcisi olduklarını dikkate alındığında çocuklarında gözlemlediği ipuçlarının farkında olmaları, üstün yetenekli olan çocuklarının ilgilerini ve akranlarına oranlarına gelişimindeki farklılıkları anlamaları, çocuklarına destek olmada ve çocuklarını kimliklerini kazanmalarında ve uyumlu bir birey olma yolunda ilk adımların aile içinde atılmasının büyük bir önem taşıdığı görülmektedir (Harrison, 2000). Anne babalarla yapılan uygulamalarda, genellikle anne babaların çocuklarının üstün yetenekli olup olmadığını fark edebildiklerini ancak, iyi eğitilmiş bazı anne babaların çocuklarının üstün yeteneklilik gösterdiği davranışları “normal” bir davranış olarak kabul edip üstün yeteneklilik durumunu fark etmediklerini göstermektedir. Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan araştırmalarda, öğretmenlerin tek başlarına yaptıkları değerlendirmelerin anne babalara oranla üstün yetenekli çocukları belirlemede yeterli olmayan bir yöntem olmadığı ortaya çıkmıştır. (Gross, 1999; Hodge ve Kemp, 2000).

Okul öncesi dönemde üstün yetenekli çocukların, anne babalarıyla yapılan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında bebeklik ve erken çocukluk döneminde üstün yetenekli çocukların dikkat edilmesi gereken özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- ✓ Sunulan uyaranlara karşı aşırı duyarlı olma,
- ✓ Dikkat sürelerinin uzun olması,

- ✓ Mükemmel bir bellek,
- ✓ Akranlarından önce konuşma,
- ✓ Sözcük dağarcıklarının ortalamanın üstünde olması,
- ✓ Aşırı meraklı olmaları,
- ✓ Güçlü bir hayal gücü,
- ✓ Gözlemlerinde daha dikkatli olma,
- ✓ İleri düzeyde yaratıcı olma,
- ✓ İki yaşında harfleri tanıyabilme,
- ✓ Dört yaşında okumayı öğrenme,
- ✓ Mükemmeliyetçilik,
- ✓ Akranlarının yerine yaşı büyük arkadaş edinme,
- ✓ Tek başına oyun oynamaktan zevk alma,
- ✓ Adil ve dürüst olma,
- ✓ Yaşından daha olgun davranış gösterme,
- ✓ İleri düzeyde rekabetçi olma,
- ✓ Güçlü bir lider olma özelliği,
- ✓ İlgi alanlarının sayısız olması (Gross, 1999; Harrison, 2000; Meador, 1996; Rogers ve Silverman, 1986).

Araştırmalara göre, erken çocukluk döneminde üstün yetenekliliğin en güçlü işaretinden biri de okuma yaşıdır. Bir araştırma sonucunda zekâ bölümü 170 (IQ 170) olan çocukların %43'ünün 5 yaşından önce, %13'ünün ise 4 yaşından önce okumayı öğrendiği belirtilmiştir (Akt., Gross, 1999).

2.3. Üstün Yetenekli Çocukların Özellikleri

Üstün yetenekli çocuklar, birden çok yetenek alanında akranlarından daha üstün performans sergileyen ya da gizil güce sahip olan çocuklardır ve bu çocuklar toplumda %2'lik bir dilimi oluşturmaktadır (Ataman, 2011). Türkiye'de MEB (1991), tarafından düzenlenen I. Özel Eğitim Konseyi'nde kabul edilen tanım ise; "üstün yetenekli çocuk, genel veya özel yeteneklerine göre yaşitlarından yüksek düzeyde performans gösteren konunun uzmanları tarafından belirlenmiş çocuklardır" şeklinde belirtilmiştir. I. Özel Eğitim Konseyi raporu kapsamında, üstün yetenekli çocukları akranlarından ayıran özellikleri şöyle sıralanmıştır:

- ✓ İleri düzeyde zihinsel yetenek
- ✓ Çeşitli alanlarda özel yetenek
- ✓ Duyarlılık ve yaratıcılık
- ✓ Yoğun motivasyon

Dünyada en çok kabul gören tanımlardan biride, ABD’de alanında uzman kişilerden oluşan Eğitim Komisyonu’nu (*U.S. Office of Education*); “seçkin yeteneklerinde dolayı, yüksek seviyeli iş yapmaya yeterli olduğu, bu alanda profesyonel olarak bilinen kimseler tarafından belirlenmiş çocuktur. Bu çocuklar saptanan alanlardan biri, birkaçı veya birleşmesinde oluşan bir bütünlük içinde yüksek başarı gösterirler ve gizil güce sahiptirler” şeklinde tanımlamıştır. (Davaslıgil, 2004). Passow (1993), ABD’de yayınlanan Marland Raporu’na göre üstün yetenekli çocukları, “alanlarından biri ya da birkaçında yüksek performans ve başarı gösterme” olarak tanımlanmıştır. Bu rapora göre üstün yetenekliler:

- ✓ Genel zihinsel yetenek
- ✓ Özel akademik yetenek
- ✓ Yaratıcı ya da üretici düşünce yeteneği
- ✓ Liderlik yeteneği
- ✓ Görsel ve gösteri sanatlarında yetenek
- ✓ Psiko-motor yetenek, alanlarından biri veya birden fazlasında üstün performans sergilemektedirler (Akt. Ersoy ve Avcı, 2004).

Üstün yetenekli çocuklarla ilgili geniş kapsamlı yapılan araştırmalardan birinde Dr. Karen Rogers (1995), üstün yetenekli 241 çocuğa yönelik yaptığı araştırmasında, üstün yetenekli çocukların özelliklerini, şu sonuçlarla açıklamıştır:

- ✓ Üstün yetenekli çocuklarda öğrenme hızı %99,4 oranındadır.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların, akranlarına göre kelime hazinesi %99,3 düzeyinde oldukça geniş bir aralıktadır.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların %99,3’ünde olağanüstü seviyede bir hafızaya sahip olup, öğrendiklerini asla unutmazlar.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların %99,3’ü mantığını kanıtlamada çok iyi performans sergiliyor.
- ✓ Üstün yetenekli çocuklarda olayları merak etme oranı %97,9’tür.

- ✓ Üstün yetenekli çocuklarda farklı zaman aralıklarında gelişimlerine göre %96,1 seviyesinde çok daha olgun davranış sergilemektedirler.
- ✓ Üstün yetenekli çocuklar, %95’9 oranında mükemmel bir espri anlayışına sahiptirler.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların %93,8’i gözlem yeteneği oldukça gelişmiş ve dikkat süreleri çok daha yüksektir.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların %93,5 düzeyinde diğer bireylerin gereksinimlerine karşı daha ilgili ve merhametlidir.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların okuma oranları %85,3’tür.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların hayal güçleri çok renkli bir şekilde gelişmiş ve yaratıcı fikir üretme oranları %93,4’ü bulan seviyededir.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların %92,9’unun matematik hafızaları çok gelişmiş sayısal kavramları kullanmada mükemmel seviyededir.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların %90,3’ü adalet ve dürüst olma konusunda oldukça duyarlıdır.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların %89,4’ü cevabı bulma aşaması çok zor olan karmaşık zihinsel etkinlikleri (bulmaca, lego vb.) çözmekte çok yeteneklidir.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların, yaptıkları işlerin hatasız olması için gösterdikleri performans oranı %88,3’tür.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların %85,9’u ilgi duydukları alanlara karşı çok fazla duyarlıdır.
- ✓ Üstün yetenekli çocukların %84,1’i otoriteyi sorgulama konusunda oldukça bilinçlidir (Aydın, 2014).

Üstün yetenekli çocukların sahip oldukları özelliklerle ilgili olarak birçok detaya değinilmiş olmasına rağmen, bu çocuklar için genellenebilecek özellikleri ile onları daha ayrıntılı bir şekilde ayırt etmek amacıyla başlıklar halinde ele alınmıştır.

2.3.1. Bedensel Özellikleri

Üstün yetenekli çocuklar dünyaya geldikleri andan itibaren diğer çocuklara göre çok farklı düzeyde bir gelişim gösterebilmektedirler. Doğum ağırlıkları akranlarına göre daha ağır, boyları uzun ve daha sağlıklıdır. Üstün yetenekli çocuklar,

çok az hasta olurlar, tüm organları sağlıklı ve güçlüdürler. Bedensel engeli olanlara çok nadir rastlanır, büyük bir çoğunluğu gözlük kullanmaktadır. Akranlarından ve normal gelişim gösteren çocuklardan çok daha önce konuşabilir ve yürüyebilirler. Zekâ seviyeleri çok yüksek olduğundan öğrendiklerini unutmazlar. Üstün yetenekli çocukların omuz ve kalçaları daha geniş, ciğerlerinin daha kuvvetli, duyu organlarının ise keskin olduğu ve koordinasyon seviyelerinin yüksek olduğu görülmüştür (Çağlar, 2004).

2.3.2. Zihinsel Özellikleri

Üstün yetenekli çocukların zihinsel yetenekleri oldukça gelişmiş düzeydedir. Görsel hafızalarında, işittiklerinde ve dokundukları her şey de benzerlikleri ve farklılıkları kritik yaparak değerlendirirler ve dikkat sürelerini de uzun süre odaklayabilirler. Bilgiyi öğrenmede çok daha fazla istekli olmaları, meraklı olmalarına ve karmaşık problemleri kolaylıkla çözmelerini sağlamaktadır. Kolay bir şekilde kavram oluşturabilir ve kavramlar arasında mantıklı bağlantılar kurabilirler. Okumayı kendi kendilerine öğrenebilir, sayıları sayabilir ve zaman kavramını erkenden geliştirebilirler. Bu üstün zekânın en belirgin özelliği arasındadır (Akçamete, 2012).

Üstün yetenekli çocuklar çok zengin bir sözcük hazinesine sahiptir, düşünceleri akıcıdır ve akranlarına oranla ilişkileri algılama ve soyut düşünce yapısını daha erken yaşta geliştirilebilirler. Geniş bir hayal gücüne sahiptirler ve yaratıcı fikirler üretip özgün tasarımlar yapmaktan çok hoşlanırlar. Bu çocuklar, bilgileri kolay yöntemlerle transfer edebilir, kendilerine uygun çalışma ortamını, zaman ve enerjiyi en ekonomik şekilde kullanmayı geliştirebilirler (Çağlar, 2004).

2.3.3. Sosyal Özellikleri

Üstün yetenekli çocuklar sosyal ilişki kurmada çok daha olgun davranış sergilediğinden çoğu zaman kendi yaşlıtlarından aynı olgunluğu göremediğinden kendinden üstün olanlarla arkadaşlık kurarlar. Gelişmiş mizah yetenekleri arkadaşları arasında onları popüler hale getirmektedir. Bunun yanında sözcük dağarcığı çok geniş olduğundan ve dili kullanmada akıcı söylemleri arkadaşları ile iletişim kurmalarını zorlaştırmaktadır. Liderlik özellikleri gelişmiş olan üstün yetenekli çocuklar, sosyal

etkinliklerde faaliyetlerin plânlaması, grubun görevleri gibi organizasyonlarda öne çıkarlar. Kendilerinin belirlediği kurallara uyulmadığı takdirde tepkilerini çeşitli yollarla dile getirirler. Toplum kurallarını kendileri için kişisel bir güven kaynağı olarak görürler (Çağlar, 2004).

Üstün yetenekli çocuklar riskli durumlarda görev almaktan kaçınmazlar, hatta konuyla ilgili olarak önderlik görevini bile üstlenmekten çok hoşlanırlar. Benmerkezci yönleri daha azdır ve özellikle grup etkinlikleri kapsamında takım arkadaşlarının gereksinimlerini kavrarlar ve grup içindeki duygu ve düşüncelere değer verirler. Bunun yanı sıra, yapılan araştırmalarda bir yönüyle mükemmel olan bu çocukların aynı zamanda da çevreye uyumu zorlaştırıcı, mantık dışı davranış gösteren ve acayip bireyler olarak görülebilirler (Ataman, 2004).

Üstün yetenekli çocukların akranlarıyla ortak sosyal beklentilerine karşın, arkadaşlık ilişkilerinde üstün yetenek özelliklerinden kaynaklı problemler ortaya çıkabilmektedir. Araştırmalar, üstün yetenekli çocukların zekâ seviyelerinin akranlarından farklı ve başarı oranlarının üst düzey olması nedeniyle arkadaşlarının sosyal kabulünü kazanmak için zorlandıklarını ve bu durumun ise yalnız kalmalarına yol açtığını, öte yandan da kendi idealleri ile topluma uyum sağlama arasında bir çelişki yaşadıklarını ortaya koymaktadır. İlgi ve yeteneklerindeki farklılıklarla birlikte, iletişim kurmadaki eksiklikleri üstün yetenekli çocukların sosyal ilişkilerde güvensizlik yaşamalarına neden olabilmektedir. Bu durum yalnızlık ve toplumdan izole olma riski ile karşı karşıya kalma gibi sonuçlar doğururken, aynı zamanda bu çocukların çevrelerinde de kendini beğenmiş birey olarak algılanmasına yol açmaktadır (Saranlı ve Metin, 2012).

2.3.4. Kişilik Özellikleri

Üstün yetenekli çocuklar, kişilik olarak bağımsız olma özellikleri gösterirler ve yalnız çalışmayı tercih ederler. Mükemmeliyetçi özelliklere sahiptirler. Hedefledikleri yüksek idealleri vardır. Kendilerine olan özgüvenleri oldukça yüksektir. Bu nedenle, kendileri için doğru olan düşüncelerinde ısrar ederler. Günlük yaşamlarında bazen sakar, dikkatsiz ve yavaş hareket edebilirler. İlişkilerinde nazik olan üstün yetenekli çocuklar başkalarına yardım yapmaktan hoşlanırlar. Duygularını yoğun yaşarlar ve

aşırı duyarlıdırlar. Yaşamlarındaki olayları kontrol altına alabileceklerini düşünürler, kaderci değildirler. Esprili ve mizah anlayışları çok etkindir (Özbay, 2013).

2.3.5. Öğrenme Özellikleri

Üstün yetenekli çocukları, erken dönemlerde tanılayıp ve onlardan verimli bir şekilde üstün performans almak isteyen toplumlar bu çocuklara verilecek eğitimin nasıl bir ortamda aktarılması gerektiğini ve etkili öğrenme yöntemlerini nasıl uygulayacağını bilmelidir. Bu anlamda, üstün yetenekli çocukların öğrenme özellikleri de iyi bir şekilde bilinmelidir.

Üstün yetenekli çocuklar genellikle çok hızlı ve istekli öğrenirler, kavramlar arasında bağlantı kurarlar ve çok hızlı fikir üretebilirler. Keskin bir gözlem gücü, çabuk kavrama ve sıra dışı olanı incelemekten ve aynı zamanda da zihinsel aktivitelerden çok hoşlanırlar. Kavramlar arasında neden – sonuç ilişkisini kurmayı çok severler, hiçbir bağlantıyı atlamazlar. Sayısal işlem yapmak onlar için çok kolaydır ve zaman kavramını akranlarından çok daha önce geliştirmiş olduklarından zamanı iyi kullanmayı bilirler (Davaslıgil, 2004).

Bu çocuklar, düşüncelerinde oldukça esnektirler ve cevabı olmayan soruları önemsemezler. Okuma da kelimeleri tek tek okumak yerine anlam bütünlüğü daha ön plândadır. Ayrıca okumada çok hızlıdırlar ve çok fazla okurlar. Genel olarak baktığımızda, özel eğitim almaları gereken üstün yetenekli çocukların öğrenmelerine ilişkin bazı özellikler şu şekilde sıralanmaktadır:

- ✓ Düşüncede soyut işlem gücü, kavramlar oluşturma, sentez yapma, tümevarım yöntemi ile öğrenme ve zekâ oyunlarından hoşlanma,
- ✓ Bellek gücü, hızlı düşünme ve eleştiri düşünce yapısı, öz eleştiri ve içsel denetim,
- ✓ Sorgulayıcı tutum sergileme, entelektüel meraklılık, araştırma tutkusu ve iç motivasyon,
- ✓ Yaratıcılık ve icat yapma, problemlerde sonuca ulaşmak için farklı çözüm yolları deneme,
- ✓ Tutarlı ve amacına yönelik davranış sergileme,
- ✓ Odaklanabilme gücü ve uzun süre dikkatini yoğunlaştırma gücü,

- ✓ Bağımsız çalışma ruhu, bireysel çalışma da üstün başarı elde etme ve kendine güven,
- ✓ Sağlam dostluk kurma ve dürüstlük,
- ✓ Sanatsal faaliyetlere karşı aşırı ilgi gösterme, çok sayıda hobi ve yaptıkları işte üstün başarı sağlama (Uzunboyu, 2015).

2.4. Üstün Yetenekli Çocukların Okul Öncesi Dönemde Özellikleri

Okul öncesi eğitiminin en temel amaçlarından birisi ve en önemlisi çocuğun doğuştan getirdiği potansiyeli en üst seviyelere taşımaktır. Bu anlamda doğduğu andan itibaren çocuğu tanımak, onun tüm gelişim alanlarında potansiyelini bilmek ve eğitimine bir an önce başlamak önem arz etmektedir. Her çocuğun doğuştan beraberinde getirdiği özellikleri aynıdır, ancak bazı refleksleri de vardır. Bazı bebeklerin diğerlerine göre, gelişiminin daha hızlı olduğu, verilen eğitimi daha çabuk bir şekilde algıladığı görülmektedir. Bu nedenle eğitimin okul öncesi dönemde erken yıllarda çocuklara sağlanması gerekmektedir (Ömeroğlu, 2004).

Üstün yetenekli bin çocuğun aileleri ile yapılan bir araştırmada, ebeveynlerin %87'si, çocuklarının üstün yetenekli olduğunu daha anasınıfı öncesinde fark ettiklerini belirtmişlerdir. Aileler, çocuklarının %22 oranında üstün zekâlı olduğunu ilk 12 ay içinde, %48'i, bir ve üç yaş, %17 'si dört ve beş yaş arasında, %13'ü ise daha büyük yaşlarda tahmin ettiklerini söylemişlerdir (Uzun, 2004).

Üstün yetenekli çocukların özellikleri belirlenirken, genellikle sınıf içi davranışları, günlük aktiviteleri ve öğrenmeleri dikkate alınmaktadır. Smutny (2000), okul öncesi dönemde bulunan dört, beş ve altı yaş aralığındaki üstün yetenekli çocukların genel özelliklerini şöyle sıralamıştır:

- ✓ Okul öncesi çocukları çok meraklıdır.
- ✓ Soru sorma yöntemleri çok mantıklıdır ve harika bir şekilde mantıklı sıralamalar yaparlar.
- ✓ Sözcük dağarcıkları oldukça geniştir ve karmaşık cümle kurabilirler.
- ✓ İfade edici dil becerileri çok gelişmiştir.
- ✓ Kendilerini özgü yöntemlerle sorunlarını çözerler.
- ✓ Hafızaları mükemmeldir.
- ✓ Sanatsal faaliyetlerde (resim-müzik-drama) çok farklı stilleri kullanarak yeteneklerini sergilerler.

- ✓ Resimlerinde canlı varlıkların dışında imgesel objeler çizebilir ve nesneleri ayrıntıları ile hatırlayabilirler.
- ✓ Hayal güçleri kendilerine özgüdür.
- ✓ Tek başına çalışmayı çok severler ve anlayışlıdırlar.
- ✓ Mizah anlayışları gelişmiştir.
- ✓ Dikkat süreleri oldukça uzundur ve sürekli zor görevler almada ısrar ederler.
- ✓ Çok hızlı bir şekilde öğrenme kapasiteleri vardır.
- ✓ Kurallara uymada asla itiraz etmezler.
- ✓ Öğrendiği yeni bir deneyimi, her ne olursa olsun, mutlaka kendisi denemek ve yapmak ister.
- ✓ Hikâye anlatmakta çok yeteneklidirler ve okumayı çok severler (Akt. Kıldan, 2011).

2.5. Üstün Zekâlı/Üstün Yetenekli Çocukların Öğretim Modelleri

Üstün yetenekli çocukların eğitimine okul öncesi dönemde başlanması en verimli sonuçları alabilmek için önemlidir. Çocuğun zihinsel potansiyelinin gelişmesi ve gerçekleşmesini sağlayacak farklı zengin uyarıcıların okul öncesi dönemde sunulması onların başarı düzeyinin artırılmasında önemli bir etken olduğu yadsınamaz.

Üstün zekâlı çocuklarla ilgili yapılan çalışmalarda eğitimin üstün zekâlı çocukların öğrenme yaşantılarını önemli ölçüde etkilediği belirtilmektedir. Çocuklara kısa zamanda çok verim sağlayacak öğrenme stratejilerinin uygulanması öğrenmelerinde daha hızlı olmalarına, öğretilenleri daha uzun süre belleklerinde tutabildiklerini ve sonraki öğrenmelerine aktarabildiklerini ortaya koymaktadır (Scruggs, 1986).

Üstün yetenekli çocukların eğitiminde kullanılan eğitim modelleri: Bloom'un (1956) Eğitim Amaçlı Taksonomisi, Guilford'un Zihinsel Yapı Modeli, Renzulli'nin Üçlü Zenginleştirme Modeli, Williams'ın Bilişsel – Duyuşsal Modeli, Maker'ın Bütünleşmiş Program Modeli kullanılan öğretim modelleri arasında yer almaktadır.

2.5.1. Bloom'un (1956) Eğitim Amaçlı Taksonomisi

Bloom Taksonomisinin temel düşüncesi, eğitimcilerin çocukları hangi hedeflere ulaştıracaklarını basitten karmaşığa doğru basamak halinde bir sıra içinde düzenlenebilir olduğudur. Hedef sıralamalarındaki seviyeler ardı ardına sıralanmıştır. Bir üst basamağa geçmeden önce bir alt basamağa ulaşılmış olması gerekmektedir (Huitt, 2009).

Bloom, bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor olmak üzere üç öğrenme stratejisinden bahsetmiştir ve bu öğrenme seviyelerini temele alarak bu alanları alt başlıklara ayırmıştır. Ayrıca üstün yetenekli çocukların eğitiminde bu alt başlıklardan üç yüksek seviye olan analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarının yer almasına önem vermiştir (Ayvaci ve Türkdogan, 2010).

2.5.2. Guilford'un Zihinsel Yapı Modeli

Guilford, bu zekâ modelinde 24 çoğul düşünme ögesi tanımlamıştır. *Şekilsel, sembolik, semantik, davranışsal* olmak üzere dört içerik ve *“birimler, sınıflar, ilişkiler, sistemler, dönüşümler, çıkarımlar”* olarak da altı farklı ürünün her bir kombinasyonu için çoğul düşünme türü olduğunu belirtmiştir (Kaufman, Plucker ve Russell, 2012). Starko (2005)'ya göre, bu zihinsel yapı modeli karmaşık bir modeldir. En yeni haliyle 180 tane bileşen içermektedir. Yaratıcılık bu bileşenler arasında yer almaktadır. Bu bileşenler arasında yarışmalar, bireyler için uygulanan operasyonlar ve ürün türlerinin kombinasyonları aracılığıyla oluşur. Örneğin, zekâ yetenekleri sözlü ilişkilerin birleşimini ve şekilsel konuların geçişini kapsamaktadır. Bu model insan zekâsını tasvir ederken kullanılan bir modeldir.

2.5.3. Renzulli'nin Üçlü Zenginleştirme Modeli

Renzulli'nin üçlü zenginleştirme modeli üç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada bir yetenek havuzu oluşturulur. Çocukların öğrenme ve ilgi alanları belirlenir. 2. aşamada ise normal eğitim programında yer alan içeriğin bir kısmı çıkarılıp değişiklik yapılır ve alternatif çalışma yerine geçirilir. 3. aşamada ise modelin 3 tip zenginleştirme işlemine başlanır. Bunlar Tip I, II, III zenginleştirmelerdir. Farklı olarak 3. Tip zenginleştirme genelde daha çok ilgi, yetenek ve görev sorumluluğu

açısından üst seviyede olan çocuklar için uygundur (Renzulli ve Reis, 2008; VanTassel-Baska ve Brown, 2009).

Tip I zenginleştirme gösteriler, geziler, uzman konuklar, yeni ve heyecanlı konular, eğitim programında yer almayan bilgi ve fikirler alanlarıyla karşılaştırma yapmak için düzenlenmiş görsel-işitsel araçların kullanımı gibi genel keşfedici deneyimleri kapsamaktadır. Tip II zenginleştirme araştırma, düşünme, eğitimsel yöntemler, yöntem ve iletişim gibi işlemlerin gelişimini özendirmek için düzenlenmiş araçları içermektedir. Tip III zenginleştirmede ise, çocukların kaynadığından ilk araştırma yapan rolü oynadığı: hissetme, düşünme, mesleğini profesyonelmış gibi yapma, çocukların yaş ve gelişim seviyelerinin verildiği, en üst seviyede profesyonel ve gelişmiş düzeyde merak uyandırma, sanatsal faaliyetler ve araştırmacı aktiviteler olarak tanımlanmaktadır (VanTassel-Baska ve Brown, 2009).

2.5.4. Williams'ın Bilişsel – Duyuşsal Modeli

Öğretmenler tarafından farklı yeteneklere sahip çocuklardan oluşan bir sınıfta, öğretme ve öğrenmedeki bilişsel ve duyuşsal alanları bütünleştirme yönünde farklı yaklaşımları teşvik etme amacıyla kullanılabilen bir modeldir. Yaratıcı kişi ve işlem çalışmalarına dayalı 3 boyuttan oluşmaktadır.

1. Boyut: Okulda uygulanacak olan eğitim programındaki konulardan oluşmaktadır.

2. Boyut: Öğretmenlerin çocukların yaratıcılık ve düşünmelerini geliştirmek amacıyla kullanılacakları 18 stratejiden oluşmaktadır.

3. Boyut: Bu boyutta ise yaratıcı düşünmede yer alan deneysel bir şekilde gösterilmiş olan 8 öğrenci işleminden oluşmaktadır. Bu işlemler bilişsel ve duyuşsal farklılığı sağlamak açısından öğrencileri teşvik etmektedir (New South Wales Department Of Education And Training, 2006a).

2.5.5. Maker'ın Bütünleşmiş Program Modeli

Maker, üstün yetenekliler ya da zekâlılar için uygun eğitim programının içerik, süreç, ürün ve çevresel boyutları sınıflandırmak için bu modeli geliştirmiştir (VanTassel-Baska ve Brown, 2009; Maker, 1982). Her bir zekâ için kullanımında beş problem tipini içermektedir (VanTassel-Baska ve Brown, 2009, ;Maker, 1994):

- ✓ Tip I ve Tip II problemlerde yakınsak düşünmeyi sağlar.
- ✓ Tip III problemleri çözmek için yöntemlere izin veren ve bunların cevabına haiz bir şekilde yapılandırmayı sağlar.
- ✓ Tip IV problemleri tanımlarlar, aynı zamanda çocuklar çözmek ve çözüm için değerlendirme kriterini sağlamak için bir yöntem belirlerler.
- ✓ Tip V problemleri iyi bir şekilde yapılandırmışlardır ve çocuklar problemi tanımlamalı, çözüm için farklı yöntemler bulmalı ve çözümü bulmak içinde farklı kriterler oluşturmalarıdır.

2.6. Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi

Dünya ülkeleri, uyguladıkları eğitim sistemlerinin temel amacını oluşturmak için, genel nüfusa uyumlu ve uygun özelliklerde öğrenme politikaları geliştirmektedir. Genel nüfus ile kast edilen, öğrenim çağına gelmiş zihinsel performanslarının biri diğerinden farksız olan çocukları okul ortamında yaşama hazırlamanın önemini ifade etmektedir (Bakioğlu ve Levent, 2013).

Gelişmiş ülkeler eğitimi bir yatırım aracı olarak görürler ve ülkenin her alanda gelişmesi için genel özellikli çocukların dışında var olan bilişsel açıdan üstün ya da geri seviyede olan bireyler için eğitim yaklaşımlarında farklı programlar uygulamaktadırlar. Geleneksel eğitimden uzak bu eğitim yaklaşımları, bireyi yalnızlaştırmadan, toplumun ellerine terk etmeden, yeteneklerinin ve yeterli olduğu alanlarının sonuna kadar desteklenmesine imkân sağlayarak, çağdaş eğitimin gerekliliğinin önemli bir aşamasını oluşturmaktadır. Bu anlamda zihinsel olarak geri olan çocuklara uygulanan özel eğitim yöntemlerinin üstün yetenekli çocuklar içinde uygulanması gerekliliği, eğitimi önemseyen demokratik ülkelerde eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin uygulanabilir olmasının bir göstergesidir (Bilgili, 2000).

Bir ülkenin kilit noktasında eşsiz fikirler üretebilecek düzeyde, stratejik bir güç olarak kabul edilen üstün yetenekli çocuklar, normal eğitim yöntemleriyle yeterli olmadığından daha kapsamlı eğitim programlarına ihtiyaç duymaktadırlar (Levent, 2011). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde, birçok farklılaştırılmış öğretim stratejilerinin uygulandığı görülmektedir. Bu durum üstün yetenekli çocuklar için geliştirilen standardize edilmiş bir eğitim programının hazırlanamamasından kaynaklanmaktadır, çünkü normal seviyedeki çocuklar için hazırlanan bir müfredat, üstün yetenekli çocukların yeteneklerinin azalmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla,

bu çocuklar için uygulanacak eğitim programlarının onların ilgi, merak ve yetenek alanlarını geliştirebilecek, bireyselleştirilmiş olarak hazırlanması önem taşımaktadır (Tortop, 2012).

Ülkenin genel çıkarları dikkate alındığında, toplumlar için stratejik bir önem ifade eden üstün yetenekli çocuklar, tartışma götürmeyen potansiyel bir varlık haline gelmektedirler. Bu anlamda ülkelerini yönetenlerin farklı öğrenme yaklaşımlarına gereksinimi olan, üstün yetenekli çocuklara özel eğitim programı ve zengin eğitim ortam sağlamak zorundadırlar (Bilgili, 2000).

Üstün yetenekli çocukları tanılama aşamasının ardından, onların yeteneklerini geliştirmesi konusunda ihtiyaçlarına cevap verecek eğitim programına karar vermek önemlidir. Bu çocuklar oluşturulan eğitim – öğretim farklılaştırma stratejileri üç ana başlıkta şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Hızlandırma
2. Gruplandırma
3. Zenginleştirme (Tortop, 2012).

2.6.1. Hızlandırma

Hızlandırma, bir eğitim programında planlanan zamandan daha erken zaman dilimi içerisinde tamamlanması olarak tanımlanmaktadır. Hızlandırma farklı yöntemlerle uygulanabilmektedir. Programda, erken okula başlama, akranları arasından (bir veya iki üst) sınıf atlama, birkaç sınıfı birleştirme, ders atlama ve erken üniversiteye başlama gibi uygulamaları içermektedir (Sak, 2014). Örneğin, hızlandırmanın tek bir bireye uygulanmasının tercih edilmesi görüşüne karşıt olarak, alanyazında bu tür uygulamanın bireysel gereksinimlere dayandırılmasında olumsuz bir sonuca ulaşılmadığı görülmüştür. Dr. Julian Stanley, ABD’de 1971 yılında Jhon Hopkins Üniversitesi’nde başlattığı Matematiksel Olarak Erken Gelişmiş Gençlerle İlgili Çalışmasında (Study of Mathematically Precocious Youth – SMPY), bu görüşü doğrular niteliktedir. Stanley, matematikte üstün derecede başarı gösteren çocuklara, bu yeteneklerini hızlandırılmış bir şekilde geliştirme olanağı vermektedir. Örneğin, eğitim programının 4,5 yıllık bir bölümünü 120 saatte hızlandırılmış olarak uygulama yapılabilir (Akt. Akçamete, 2012).

Bir başka uygulama yöntemi olan **sınıf atlama ise**, üstün yetenekli çocukların, sınıf düzeylerinin üstünde bilgi ve beceriye sahip olmalıdır. Sanıldığıının tam aksi yönde üstün yetenekli bireyler için uygulanmakta olan hızlandırma programlarının yalnızca ‘sınıf atlatmak’ olmadığı ve literatürde yirmiye yakın çeşitli hızlandırma programları yer almaktadır. **Ders atlama uygulaması ise**, üstün yetenekli öğrencilere sınıf seviyesinin üstünde olduğu alanlarını geliştirirken aynı anda da yeteneklerinde daha ilerde olduğu alanlarda da gelişmelerine fırsat verilmektedir. Bu uygulamanın bir diğer olumlu yanı da çocuklara eğitim alanında sağladığı etki dışında, sosyal gelişimlerini destekler nitelikte olmasıdır. Bu programlar üstün yetenekli bireylerin sosyal ve akademik alanda ihtiyaca cevap vermede önemli olan eğitimsel bir düzenleme ve yerleştirmedir (Tortop, 2012).

2.6.2. Gruplandırma

Üstün yetenekli çocuklar için bir başka eğitsel düzenleme şekli olan grupta, birbirleriyle aynı özellikler gösteren çocukların işbirliği yaparak birlikte uzun ya da kısa süreli bir çalışma ortamı oluşturmaları olarak tanımlanmaktadır. Sınıfların sadece üstünlerden oluşan tam gün homojen sınıflar, üstünler ve normal akranları ile bir arada karışık düzenlenen heterojen sınıflar ve yarım gün ya da geçici sınıflar şeklinde üç ayrı grupta sınıfları düzenlenebilmektedir (Davaslıgil, 2004).

Grupa modelinde oluşturulan sınıflarda, üstün çocukların yeteneklerini geliştirmede en üst düzeyde başarı sağladıkları ve bu çocukların benlik kavramlarının geliştiği görülmektedir (Ersoy ve Avcı, 2004). Buna rağmen, Davis ve Rimm (2004), özel sınıf gruplamasında bir yandan üstün yetenekli çocuklar bir arada birbirlerini etkileyerek verimli bir şekilde yarış içerisindeyken, diğer yandan da böyle bir gruplamanın bu çocuklarda kendini üstün görme, kendini beğenme ve akranlarını aşağılama, küçümseme gibi sosyal açıdan da olumsuz tutum ve davranış sergilemelerine neden olduğu yönünde belirtilere rastlanmıştır (Akt. Diken, 2014).

2.6.3. Zenginleştirme

Zenginleştirme stratejilerinin uygulanmasında istenilen, süreç ve içerikte bulunan hedeflere ulaşmaktır. Yaratıcı fikirler ortaya koyma, kritik ve bilimsel

düşünce tarzı, problem çözme süreci oluştururken, içerikte ise süreç içinde geliştirilen konular, projeler ve buna bağlı aktivitelerdir (Akçamete, 2012). Zenginleştirme, eğitim programlarını ve eğitim imkânlarını çeşitlendirerek eğitimi genel eğitim programında içeriğin daha da ötesine taşımak için kullanılan farklılaştırma yöntemidir. Farklılaştırma ders konularını, öğretim yöntemlerini ya da eğitim programının diğer boyutlarını kapsayabilmektedir (Schiever ve Maker, 2003).

Zenginleştirme programları uygulanırken konularla ilişkilendirilmiş etkinlikler zenginleştirilip, eğitim müfredatının çerçevesi korunmaktadır. İki türlü zenginleştirme yapılmaktadır, yatay ve dikey zenginleştirme. Yatay zenginleştirme ile sınıf içerisindeki işlenen konuların, aktivitelerin farklı yöntemlerle artırılmasıdır. Dikey zenginleştirmede ise konuları daha derinlemesine irdeleyerek, destekleyici ürünler ortaya çıkarmaktır. Bağımsız çalışılan projeler, resim, tiyatro, müzik, dans, matematik, fen, bulunan coğrafyanın tarihi eserleri, müzeleri, bilimsel araştırma merkezine geziler, münazara programları, bilişim teknolojileri, yabancı dil gibi alanlarda yapılan aktivite ve seminerler, konuk uzman çağırma gibi çalışmalar zenginleştirme kapsamında yapılmaktadır (Davaslıgil, 2004).

Amerika’da mentörlük adı verilen ve yaratıcı sorun çözme programı olarak da adlandırılan bu uygulamalarda geleceğe yönelik üstün yetenekli çocukları hazırlama da zenginleştirme yöntemleri içerisinde yer almaktadır (Metin, 1999). Mentörlük, hiç kuşkusuz üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde tartışılmaz yöntemlerden biri olduğunu ve olumlu yararlarının da araştırmalarla ortaya konulduğu saptanmıştır. Yapılan bazı araştırmalara göre, üstün yetenekli öğrencinin mentörü varsa mentörü olmayan öğrencilere göre çok daha başarılı oldukları, derse devamsızlık sayısının çok daha az olduğu, özgüvenlerinin oldukça yüksek ve üniversiteye girme şanslarının çok daha üst seviyelerde olduğu belirlenmiştir (Nash, 2001; Siegle, 2005; Torrance, 1984).

Zenginleştirme uygulamalarına batığımızda ise sürece dayalı, içeriğe dayalı ve ürüne dayalı zenginleştirme adı altında üç tür yaklaşım kullanılmaktadır. Sürece dayalı zenginleştirme, öğrencilerin kritik ve yaratıcı düşünme gibi ileri düzeyde düşünme becerilerini geliştirmeyi temel almaktadır. Öğretimde özel teknikler kullanılarak öğrencilere farklı düşünme ve problem çözme becerilerinin basamakları

öğretilmektedir. Bunun yanı sıra bu yaklaşımda uygulanan eğitim programlarının birçoğunda akademik içeriğe düşünme becerileri dâhil edilmeden ayrı bir eğitim olarak verilmektedir. Hatta bazı programlarda bu beceriler farklı oyunlarla da öğretilmektedir (Schiever ve Maker, 2003).

Yaklaşımlardan ikincisi, içeriğe dayalı zenginleştirmede akademik içeriğin öğretimi hedeflenmiştir. İçeriğin öğretim hedefleri genel eğitim programının içeriğinde yer alan konulara göre daha da zenginleştirilir ve derinleştirilir. Bu yaklaşım sosyal bilgiler, dil bilgisi, fen bilgisi ve matematik gibi akademik derslerin öğretiminde yoğun bir şekilde uygulanır. Ürüne dayalı zenginleştirme yaklaşımında ise, programın içeriğine ve süreci yerine öğrenme çıktıları önem kazanmaktadır. Bu ürünlerden bazıları şiir, öykü, roman, proje ya da rapor gibi somut ürünler olabileceği gibi soyut becerileri de kapsayan öğrenme çıktıları da olmaktadır. Zenginleştirme kapsamında her üç yaklaşımın genel eğitim programına entegre edilerek bir arada uygulanması çok daha verimli sonuçların doğmasını sağlamaktadır (Sak, 2014).

Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmenlerin, onların sadece güçlü yönleri ile değil, bu güçlü yönlerin doğru bir biçimde yönlendirme yapılmadığında karışılacakları ihtimali olan problemlere de hâkim olması şarttır. Tablo-1’de üstün yetenekli çocukların güçlü yönleri ve bu yönleri ile bağlantılı olarak karışılacakları olası problemler yer almaktadır.

Tablo-1:Üstün Yetenekli Çocukların Özelliklerinin Güçlü Yönleri İle Olası Problemler¹

Güçlü Yönler	Olası Problemler
Bilgiyi öğrenme hızları yüksektir.	Akranlarının öğrenme hızları yavaş olduğundan onlar sıkılabilir ve rutin işlerden hoşlanmayabilir.
İçsel güdülenmeye ve yüksek bilişsel düzeye sahip olmakla birlikte aynı zamanda meraklıdırlar.	Ara sıra yetişkinlerin utanabilecekleri sorular sorabilir. Yönlendirmeye karşı çıkabilirler. Farklı alanlara karşı ilgi odakları vardır.
Soyut durumları kavramlaştırma ve sentez yapma, problem çözme becerileri gelişmiş ve bilişsel etkinlik yapmaktan hoşlanırlar.	Detayları dikkate almayabilirler. Alıştırma yapmaktan hoşlanmayabilirler. Öğretim sürecini sorgulayabilirler.
Sebeup – sonuç ilişkisini kolay bir şekilde kurabilirler.	Kültürel davranışlar, kader gibi durumlarda aşırı mantıklı davrandıklarından dolayı uyum sorunu yaşayabilirler.
Realiteyi severler ve ulaşmak isterler. Adil davranmayı severler.	Pratik olmakta zorlanabilirler. İnsanlığı ilgilendiren konularda endişeli olabilirler.
Olayları organize etmekten, insanları yönlendirmekten ve sistemli çalışmaktan hoşlanırlar.	Birtakım kuralları tartışmasız kullanmaları onların kaba yada zorba gibi algılanmalarını sağlayabilir.
Kelime hazineleri geniştir ve pek çok alanda bilgiye sahiptirler.	Olumsuz durumları kendi lehine çevirmek için kelimeleri amaçlarına uygun kullanabilirler.
Yaratıcılıkları oldukça gelişmiştir.Yeni yöntem ve metotla yenilikler ortaya koymayı ve eleştiriye severler.	Planlarında istemeden de olsa değişiklik yapabilirler. Sıradışı davranışları vardır.
Gözlem yetenekleri çok güçlüdür. Nadir durumları da mutlaka olasılık olarak görebilirler. Yeni tecrübeler edinmeye de ihmal etmezler.	Ara sıra bir noktaya aşırı odaklandıklarında hayatlarının geri kalan kısımları unutabilirler.
Eleştiri yapma becerileri çok güçlü olup, yüksek beklentileri vardır. Hem kendilerini hem de arkadaşlarını eleştirirler.	Eleştirilerinde acımasızca davranabilirler. Kendileri aşırı eleştiriye maruz kaldığında ise cesaretleri kırılabilir ve depresif davranış gösterebilirler.
İnsanlara karşı hassas ve empatik davranışlar gösterebilirler. Başkaları tarafından kabul görmek arzuları oldukça yüksektir.	Arkadaşları tarafından kabul görmeme ve fazla eleştiriye katlanamama kaygıları vardır. Üstün başarıya ve fark edilme gereksinimine ihtiyaç
Enerjileri oldukça yüksektir. Dikkatleri yoğundur. Zihinsel ve bedensel eforlarını aralıksız bir şekilde gösterebilirler.	Aktif olmadıkları zamanlarda kendilerini iyi hisstemezler. Arkadaşlarının da programlarını bozabilirler. Uyarılmayı beklerler.
Bağımsız olmaktan çok haz alırlar ve bireysel çalışmalar yapmayı severler.	Emir almaktan hoşlanmazlar. Organize olma konusunda zorlanabilirler. İfade ettiği konularda anlaşılmadıklarında sterse girebilirler.
İlgi alanlarına giren konularda uzun süre odaklanabilirler. Amaçlarına ulaşmak için davranışlarını yönetebilirler. Tutarlıdırlar.	Dikkatleri dağıldığında olumsuz düşünce geliştirebilirler. Rutin davranışlarını uygulamada zorlanabilirler.

¹ Ataman, A. (1995). Üstün Zekâlı ve Üstün Yetenekli, İlhami Fındıkçı (Ed), *Eğitimimize Bakışlar*. İstanbul: Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları, 433-435.

2.7. Üstün Yetenekli Çocukları Tanılama ve Değerlendirme

Üstün yetenekli ya da üstün zekâlı çocukları tanılama; yaratıcılık, zekâ, başarı ve bireysel özelliklere dair toplanan bilgilerin ve bu bilgiler ışığında çocukların anlama yetenekleri ve potansiyelleri hakkında karar verilme sürecidir (Sak, 2014). Bir başka anlamda üstün yetenekli çocukları belirleme ve aranılan çocuğa ulaşmak için yapılan araştırmalardır.

Hem ülkemizde hem dünyadaki üstün yetenekli çocukları tanılamada kullanılan testlere baktığımızda genellikle zekâ testleri uygulandığı görülmektedir. Zekâ testlerinin birçoğu yirminci yüzyılda Batı'da geliştirilmiştir. Kuramların ve testlerin büyük bir kısmı, zekâyı ölçülebilir, gelişmez ve değişmez bir kavram olarak karşımıza çıkarmıştır. Genel düşünceye karşın Binet, zekânın rakamlarla ölçülemeyecek kadar sofistike bir yapıya sahip olduğunu ve zekânın gelişebilen ve değişebilen bir kavram olduğunu belirtmiştir (Eriş, 2008).

IQ puanının, salt olarak zekâ ve yetenek göstergesi olmadığı düşüncesi olsa da geçmişten günümüze değin üstün yetenekli çocukları tanılamada tartışmalara söz konusu olan zekâ ölçekleri uygulanmıştır (Akkanat, 2004). Tanılamaya yönelik uygulanan bazı zekâ testlerinde bir takım aksaklıklar yaşanmıştır. Bu aksaklıklar uygulanan testlerin yurt dışı kaynaklı olmasından dolayı kültürel farklılıkları da gündeme getirmiştir. Bu anlamda ülkemizde uygulanan zekâ testleri de diğer ülkelerde geliştirilmiş test örneklerindendir.

Üstün yetenekli çocukların belirlenmesinde iyi bir gözlem, çocuğun gelişim basamaklarını ayrıntılı olarak izleme, bilgi toplama, yeteneklerini dikkate alma, anne-baba ve yakınlarından alınan görüşlere yer verilmesi ile gerçekleştirilebilir. Bu anlamda okul öncesi çocuklarına uygulanabilecek zekâ testlerinde geçerliliği ve güvenilirliği yüksek olan testler, yaratıcılık testleri, dil gelişim testleri ve gelişim envanter testleri uygulanabilir. Anne-babalara bu konuda bilgi verilmeli ve onları doğumdan itibaren eğitim programlarına dâhil edilmeleri önemlidir (Ataman, 2004; Ömeroğlu, 2004).

Üstün yetenekli çocukların tanılamaında en çok kullanılan yöntemler şunlardır;

1. **Grup Zekâ Testleri:** Genellikle çoktan seçmeli olarak düzenlenen bu grup zekâ testleri grup halinde uygulanacak şekilde geliştirilmiştir. Bu tür zekâ testlerinin kullanılmasındaki en önemli amaç zaman ve testi uygulayanlar açısından yetersizlikleri ortadan kaldırma hedeflenmiştir. Raven'in İlerlemeli Matrisler Testi, Thorndike ve Hagen'ın birlikte geliştirdiği Bilişsel Yetenek Testi, Bilişsel Beceriler Testi grup zekâ, Cattell Zekâ Testi 2A ve 2B formları gibi grup testlerinden birkaçıdır (Atalay, 2007).
2. **Bireysel Zekâ Testleri:** Üstün yetenekli çocukların tanılmasında birtakım sınırlılıkları olmasına rağmen en iyi yöntemlerden biri olmuştur. Testi alan ve testi uygulayan kişinin bulunduğu bir ortamda yaklaşık 60-70 dakika süren ve sınırlı bir süre içinde uygulanan zekâ testleridir. Genel zekâ kuramını temelini oluşturan Stanford-Binet Zekâ Ölçeği, Wechsler Zekâ Ölçeği üstün yetenekli ya da üstün zekâlı çocukları belirlemek için en yaygın şekilde kullanılan yöntemlerdir (Wan Tassel-Baska, 2005).
3. **Özel Yetenek ve Beceri Testleri:** Genel yetenekler içinde yer alan farklı birleşimlerini özel bilgi alanlarına ya da liderlik, sanat, yönetim gibi üst düzey performans alanlarına uygulayabilme durumunu ölçen testlerdendir. Araştırmalar sonucunda üstün yetenekli ya da üstün zekâlı çocukların yetenek alanlarının dağılımlarında çok geniş bir yelpazede olduğunu göstermektedir (Sezginsoy, 2009).

Tablo-3'de yaygın olarak yer alan zekâ ve yetenek ölçekleri, geliştirme ve standardizasyon yılı yer almaktadır.

Tablo-2: Yaygın Olarak Kullanılan Zekâ ve Yetenek Ölçekleri²

Türkçe Adı	İngilizce Adı	En Son Düzenleme ve Standardizasyon Yılı
Bilişsel Yetenekler Testi	Cognitive Abilities Test	1996
Das Naglieri Bilişsel Değerlendirme Sistemi	Das Naglieri Cognitive Assesmennt System	2000
Sözel Olmayan Evrensel Zekâ Testi	Universal Nonverbal Intelligence Test	1998
Kaufman Eğitimsel Başarı Testi	Kaufman Educational Achievement Test	1996
Naglieri Sözel Olmayan Zekâ Testi	Naglieri Nonverbal Intelligence Test	2002
Otis Lennon Okul Yeteneği Testi	Otis Lennon School Ability Test	1995
Peabody Bireysel Başarı Testi	Peabody Individual Achivement Test	1996
Peabody Resim Sözcük Testi	Peabody Individual Achivement Test	1994
Raven İleri Matrisler Testi	Raven Standart Matrices Test	2003
Raven Standart İlerlemeli Matrisler Testi	Raven Advance Progressive Matrices Test	2003
Raven Renkli Matrisler Testi	Raven Coloured Progressive Matrices Test	2003
Sözel Olmayan Zekâ Testi	Comprehensive Test of Nonverbal Intelligence	1996
Sözel Olmayan Kapsamlı Zekâ Testi	Comprehensive Test of Nonverbal Intelligence	1996
Stanford Binet Zeka Ölçeği-V	Stanford Binet Intelligence Scales-V	2002
Wechsler Çocuklar İçin Zekâ Testi-IV	Wechsler Intelligence Scale For Children-IV	2000
Woodcock Jhonson-III	Woodcock Jhonson-III	1999

²Sak, U. (2014). *Üstün Zekâlılar, Özellikleri Tanınmaları Eğitimleri*, kitabından alınmıştır.(115).

Üstün yetenekli çocukları belirlemede ya da tanılama sürecinde üç temel tanılama yönteminden söz etmek mümkündür:

- ✓ **Norm Tabanlı Tanılama:** Teste tabi tutulan bireyler ile ülkenin genelini temsil eden özelliklere sahip norm grubunun performansları karşılaştırılarak yapılan bir tanılama yöntemidir. Bu anlamda norm tabanlı tanılama yönteminde norm ve standardizasyon çalışmaları tamamlanmış olan testler kullanılmaktadır. Norm tabanlı tanılama yöntemi ulusal normlar ile karşılaştırma imkânı verdiği için dünya genelinde tercih edilen bir yöntem olmuştur.
- ✓ **Örneklem Tabanlı Tanılama:** Çocukların zekâ düzeylerinin herhangi bir norm grubu ile karşılaştırmadan belirlenen örneklem içinde yer alan bireyler arasında yapılan tanılamadır. Örneğin, 20 kişinin kabul edileceği bir programa 150 kişi ya da 300 kişi de başvurursa yapılan zekâ testi sonucunda ilk 20 kişi içinde yer alanlar programa kabul edilmektedir.
- ✓ **Ölçüt Tabanlı Tanılama:** Ölçüt tabanlı tanılama yönteminde ise, kullanılan ölçme aracında bir eşik puan belirlenerek yapılan bir tanılama yöntemidir. Örneğin, uygulanacak olan bir testten alınması gereken ortalama eşik değer puanının 50 olduğu bir testte 50 ve üzerinde puan alan kişilerin başarılı olabilecekleri ancak 50 puanın altında kalan kişilerin başarısız olarak kabul edildiği bir tanılama yöntemidir. Üstün yetenekli çocukların tanılanmasında norma dayalı veya ölçüt tabanlı tanılama yöntemi daha çok tercih edilen yöntemlerdir. Tanılama yöntemlerinde kullanılan ölçme araçları ile değil araçlarda kullandıkları kriterler açısından aralarında farklılık göstermektedirler (Sak, 2014).

Disiplinler arası ve çok boyutlu çalışmalar ile tanılama yapılmasının önemini vurgulayan Clark (1997), aşağıda yer alan şu yedi maddenin tanılama sürecinde kullanılması gerektiğini belirtmiştir.

1. Öğretmenlerin psikolog, rehber öğretmen ve diğer veri kaynakları eşliğinde aday gösterme formu.
2. Akran değerlendirme.

3. Çocukların fiziksel, sosyal, entelektüel ve duygusal faaliyetlerini gösteren öğrenci raporları.
4. Okul ve okul dışı etkinliklere karşı ilgi, tutum ve değer envanterleri.
5. Öğrenci çalışmaları ve başarıları.
6. Grup zekâ testleri ve çok boyutlu tarama testleri.
7. Aile öyküsü (çocukların hastalık durumlarını belirten kayıtlar ve dönütler, anne-babaların iş ve eğitim yaşantıları vb.).

2.8. Türkiye’de Üstün Yeteneklilerin Eğitimi ve Tanınması

Türkiye’de üstün yetenekli bireylerin gelişimlerini desteklemek amacı ile MEB bünyesinde Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) açılmıştır. Özel Eğitim ve Rehberlik Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün kısa adı BİLSEM olan Bilim ve Sanat Merkezleri adı altında 1993 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik kurumlar açmak için plânlamalar geliştirmişlerdir. İlk pilot uygulamalar 5 ilde (İstanbul, İzmir, Ankara, Bayburt, Denizli) yapılmıştır (Dönmez, 2004).

2015 yılı itibarı ile Türkiye’de Bilim ve Sanat Merkezlerinin sayısı 69 ilde 83’e yükselmiştir (MEB, 2015). BİLSEM’ler okul öncesi, ilk ve ortaöğretim kurumlarında üstün yetenekli çocukların normal eğitimlerine destek olarak kendi üstün yeteneklerini fark etmeleri için açılmış kurumlardır (MEB, 2010). Merkezlere, okul öncesi eğitim, ilk ve ortaöğretimde olan ailesi, sınıf öğretmenleri ya da rehber öğretmenler tarafından aday gösterilen öğrenciler için gözlem formları doldurulmaktadır. Tanılama komisyonu tarafınca değerlendirilen formlar sonucunda uygun görülen öğrenciler önce grup taramasına ardından da bireysel taramaya tabi tutulur. Bireysel inceleme sonucunda belirlenen ölçütler doğrultusunda yeterli puan alan çocuklar BİLSEM’lere kabul edilmektedir. Bu merkezlerde IQ puanı 130 ve üzeri olan çocuklar okul saatinin dışında eğitim almaktadırlar (MEB, 2009).

Türkiye’de üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik özel okullar ve üniversitelerin bünyesinde kurulan birimler, üstün yetenekli çocukların tanınmasında farklı yöntemleri kullanmaktadırlar. Bu anlamda iki örnekten birisi, Türk Eğitim İnanc Vakfı Türkeş Özel Lisesi (TEVİTÖL) ve Anadolu Üniversitesi tarafından 2007-2008

eğitim öğretim yılında öğrencilerin eğitimlerine destek olması yönünde bilimsel çalışmalara dayanarak kurulan Üstün Yetenekliler Eğitim Programı (ÜYEP)'dir. Bu programın amacı, ilk olarak ilköğretim 6. ve 7. sınıflara yönelik olsa da diğer kademedeki çocuklara da ulaşılması planlanmaktadır. ÜYEP çalışması TÜBİTAK tarafından destekli bir çalışmadır (ÜYEP 2010).

Sak (2009), yaptığı çalışmasında üstün yetenekli çocukların eğitimi için kullanılan program modellerinin yetersizliği açısından her modelin pozitif ve negatif yönleri olduğunu belirtmiştir. Bu anlamda programların uygulamasında var olan kazanımların farklı biçimde ifade edilmesinin yeterli olarak görülmesi ve yeni kazanımları kazandırmada uygulama aşamasında bazı eksiklikler olduğunu ifade etmiştir. Bu yüzden ÜYEP programında üstün yetenekliler için program modelinin bir sentezinin geliştirip örnek bir program uygulaması geliştirildiğini belirtmiştir.

Türkiye’de üstün yetenekli çocukların belirlenmesinde kullanılan testlerden biri de Torrance Yaratıcı Düşünme Testidir. 1984 yılında yeniden düzenlenen bu testte “sözel” ve “şekilsel” iki bölümden ve ayrıca 10 alt testten oluşmaktadır (Aslan, 2001).

Erken yaşta üstün yetenekli çocukların tanınmasının yanı sıra testlerin küçük yaş gruplarında uygulama gücüğü yaşanması özellikle okul öncesi dönemde üstün yetenekli ve zekâlı çocukların değerlendirme aşamasında karşımıza gelişimsel tarama testlerini çıkarmaktadır. Okul öncesi dönemde zihinsel gelişim devam ettiğinden tanı koyma yerine bazı tarama testleri; Denver-II Gelişimsel Tarama Testi (DGTT) (Anlar ve Yalaz, 2011), Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracı (GEÇDA), (Temel, Ersoy, Avcı ve Turla, 2005) gibi erken çocukluk gelişim envanterlerine dayanan çocukların gelişim profilleri çıkarılmakta ve “akranlarına göre ilerde gelişim-yüksek potansiyel” göstermekte olduğu saptanabilmektedir (Tarhan ve Kılıç, 2014).

Üstün yetenekli çocukların eğitimleri amacıyla kurulan ve günümüzde eğitim vermeye devam eden farklı programlar ve özel okullar arasında, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Özel Eğitim Bölümü Üstün Zekâlıların Eğitimi Anabilim Dalı, Anadolu Liseleri, Güzel Sanatlar Liseleri, Doğa Koleji Üstün

Zekâlılar İlköğretim Okulu, Fen Liseleri, Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Eğitim Vakfı'nı (TÜYÇEV) sayabiliriz.

2.9. Dünya’da Üstün Yeteneklilerin Eğitimi ve Tanılanması

Dünya’da üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda birçok ülke de çok farklı çalışmalar yapılagelmiş ve günümüzde de devam etmektedir. Ülkeler eğitim sistemleri ve idari yapıları yönünde beklentilere uygun, farklı, esnek ve alternatifli eğitim modelleri geliştirmektedirler. Aşağıda Dünya’daki bazı ülkelerin üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda çalışmalarına yönelik farklı uygulamalar yer verilmektedir.

2.9.1. Kore Cumhuriyeti

Kore’de son yarım asırdır yapılan harcamalar ve yatırımlarda eğitimin büyük bir paya sahip olduğu görülmektedir. Üstün yeteneklilerin eğitimini sistemli bir şekilde yürütmesi için ilk yasa 2000 yılında (Üstün Zekâlıların Eğitimi Yasası), 2003 yılında “ Üstün Zekâlılar Eğitimi Destekleme Yasası” çıkarılmıştır. Bu yasa üstün yetenekli çocukların erken yaşta keşfederek, onların yetenek ve ilgilerine uygun eğitimi vermeyi, kişisel gelişimlerine katkı sağlayarak ülkenin, toplumun kalkınmasına yarar sağlamayı amaçlamaktadır (Akpınar, 2012).

Üstün yetenekli çocukları belirleme sürecinde; öğretmen gözlemleri, portfolyoları; Kore Eğitim Geliştirme Enstitüsü yetkilileri (The Korean Educational Development Institute-KEDI), üniversitelerden temsilciler ve okuldaki öğretmenlerden oluşan bir komisyon tarafından hazırlanan yetenek testi ile yaratıcılık ve yetenek çözümleme testleri ve çocukların bilim kamplarındaki aktiviteleri de dikkate alınarak tanılama yapılmaktadır (TBMM Raporu, 2012).

Üstün yetenekli çocukların tanılmasında öğretmenlere büyük pay düşmektedir. Bu anlamda Kore Hükümeti ve Ulusal Üstün Yetenekliler Araştırma Merkezi (NRCGTE) ortak çalışmayla öğretmenlere yönelik kurslar düzenlenmekte ve bu kurslarla çeşitli basamaklarda olan ve halen mevcut öğretmen sayısının %8’ine ulaşan bir rakama denk gelmektedir (Kim, 2010).

Kore’de üstün yetenekliler eğitimine dair 3 ayrı eğitim basamağı şeklinde tasarlanmışlardır:

1. Üstün Yetenekliler Okulu
 - a. Bakanlıkla çalışma,
 - b. Bilimde uzmanlaşma.
2. Üstün Yeteneklilere Sınıf
 - a. Okul temelli,
 - b. Komşu okullara bazen bir araya gelinmekte.
3. Üstün Yetenekliler Eğitim Merkezi
 - a. Yerel eğitim bürolarında ya da üniversitelerde çalışmalar (Akpınar, 2012).

2.9.2. Amerika Birleşik Devletleri

Amerika Birleşik Devletleri'nde üstün yetenekliler eğitiminin önem kazanmasındaki en büyük etkene bakıldığında karşımıza tarihi bir olay çıkmaktadır. Bu olay, Sovyetler Birliği'nin 1957 yılında ilk uzay aracı olan Sputnik'i uzaya fırlatmasıdır. Bu tarihi olaydan sonra ABD'nin bilim ve teknoloji alanında önemli gelişmeler kaydetme zorunluluğu ülkeyi üstün yetenekli, yaratıcı çocukların tanınmasına ve eğitime yönlendirmiştir. ABD'de bilim ve teknoloji alanında öne geçmek adına üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili bazı yasal düzenlemeler oluşturmuştur (Levent, 2011).

ABD, 1958 yılında çıkardığı özel bir yasa düzenlemesi ile okullaşma oranında artışı, üstün zekâlıların eğitiminde fen, yabancı dil ve matematik yeteneklerinin geliştirilmesi için kaynaklar federal seviyede düzenlenmiştir. 1970'li yıllara gelindiğinde üstün yetenekliler için yapılan çalışmalar hız kazanmıştır. Bu tarihte Ulusal Güvenlik Yasası ile hızlandırma, sınıf atlatma, ders atlama, kredilendirme gibi uygulamaların sonucuna bakılarak değiştirilip yeniden düzenleme yapılmıştır (Akarsu, 2001).

ABD'de, üstün zekâlılara yönelik yatılı okulları, Uluslararası Bakalorya (International Baccalaurate) Programı, Matematikte Üstün Yetenekli Gençlerin İncelenmesi Ve Yetenek Havuzu Oluşturulması (Study of Mathematically Precocious Youth and Talent Search) gibi programlarla üstün yeteneklilerin eğitime hizmet etmektedir (Davaslıgil, 2004).

Connecticut, Virginia, Yale, Northwestern, Washington gibi önemli üniversitelerde üstün yetenekliler için araştırma ve uygulama merkezleri bulunmaktadır (NAGC 2011).

ABD’de bazı üniversiteler bünyelerinde araştırma, eğitim ya da öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim veren araştırma merkezleri bulundurmaktadır. Connecticut Üniversitesinde ortaokul seviyesinde yetenek gelişimi yüksekokulları (Academies of Inquiry and Talent Development at the Middle School Level), Washington Üniversitesinde Yetenekli Gençler Merkezi (Center for Capable Youth), William ile Marry Kolejinde Üstün Zekâlılar Eğitim Merkezi (Center for Gifted Education), Purdue Üniversitesinde Üstün Zekâlılar Araştırma Enstitüsü (Gifted Education Research Insitute), bu programlardan birkaçıdır (Akarsu, 2001).

2.9.3. Kanada

Üstün yetenekli çocuklar kendi akranları ile aynı eğitim kurumlarına devam ederek son derece uyumlu bir kaynaştırma programının uygulandığı ülkelerden birisi Kanada’dır. Bu anlamda Ontario eyaletinde eğitim süreci derinlik, hız, kapsam ve çeşitlilik yönünden farklılaştırma yapılarak öğrencilere sunulmaktadır. Okullarda eğitim programının okula uyumunu sağlayan koordinatörlükler kurulmuş ve çocuklar bir grup öğretmenle bu özel programdan faydalanmakta ve ayrıca üstün yetenek sergilemedikleri alanlarda da akranları ile normal eğitimlerine devam etmektedirler. Öğretmenler hizmet içi eğitimler ile uygulanan programlara katkıda bulunmaktadır. Üniversiteler, bu alanda çalışan akademisyenlerle yerel eğitim yapan kurumlar ve okullarla birlikte çalışmaktadır. Kanada’da her eyalet, eğitim politikasını belirlemekte, uygulamalarda farklılıklar ve çocuklara destek hizmetleri sağlama konularında serbesttir. Eyalet bütçesinde en fazla mali kaynaklar üstün yetenekli çocukların eğitimine ayrılmaktadır (TBMM Raporu, 2012).

2.9.4. Rusya

Rusya’da üstün yetenekli çocuklar için kurulan eski SSCB’de ve her cumhuriyetin başkentinde bulunan bilimsel akademilerde yetenekli çocuklara matematik, fen, fizik, kimya, gökbilimi vb. alanlarda eğitim hizmeti verilmektedir.

Çocukları, ilkokuldan sonra ve yatılı eğitime alan bu okullardan en önemlilerden birisi Sibirya'nın Novosibirsk şehrinde bulunan bilim akademisidir. Bu akademi çocukları 6 yaşında alınan çok zorlu bir sınavla resim, müzik, bale dersleri veren güzel sanatlar okulları da Rusya'da üstün yeteneklilere tanınan imkânlar arasındadır. Sınavı aşan çocukların günde 2-4 saat zorunlu eğitim aldığı bu okullarda aynı zamanda bazıları da normal okullarındaki eğitimde devam etmektedirler (Davashgil, 2004).

2.9.5. Almanya

Almanya, eğitim sistemlerini Gymnasium, Realschule ve Hauptschule gibi okullardan oluşturmuşlardır. Gymnasium okulları en iyi öğrencilerin eğitim aldığı okullardan biridir. Eyalet sayısı 16 olan Almanya'da üstün yetenekli çocuklar için erken kayıt, hızlandırılmış program ve kurslar, sınıf atlatma, grup atlama, zenginleştirme uygulamaları, özel danışmanlık hizmeti, öğretmenler için kurslar, aile grupları ve öğretmenler gibi grupları bilgilendirme broşürleri şeklinde farklı uygulamalar yapılmaktadır (Stoeger ve Ziegler 2010).

Üstün yetenekli çocukları tanılama sürecinde Almanya'da aileler ve öğretmenler aday belirleyebildikleri gibi çocuklarda kendilerini aday gösterebilmektedir. Değerlendirme aşamasında ise okul öncesi veya ilkokul öğrencilerinin fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimleri takip edilmesinin yanı sıra okul rehber öğretmeni ya da uzman psikologların raporlarını da dikkate almaktadırlar (TBMM Raporu, 2012).

Almanya'da üstün yetenekli çocuklar için bir grup aile ve psikolog tarafından 1978 yılında "Alman Üstün Yetenekli Çocuklar Derneği" (Gesellschaft für das Hochbegabte Kind) kurulmuştur. Bu dernek sayesinde kamuoyunun dikkati üstün yeteneklilerin eğitime odaklanmış ve okul dışı zenginleştirme çalışmalarına hız verilmiştir (Akarsu, 2004).

Ayrıca, merkezi Bonn'da bulunan ve Alman Federal Hükümeti tarafından maddi açıdan destek verilen Avrupa Üstün Yetenekliler Konseyi (European Council For High Ability-ECHA), kurulduğu yıl olan 1987 itibarıyla son derece etkili çalışmalar

gerçekleştirmektedirler. Konseyin düzenli bir şekilde yayınladığı bilimsel bir dergisi, haber bülteni ve pek çok kitabı bulunmaktadır (Levent, 2011).

2.9.6. İngiltere

İngiltere’de 1997 yılında Eğitim Bakanlığı, İstihdam Dairesi tarafından hazırlanan “White Paper” adlı resmi strateji plânı kapsamında “Okulda Mükemmellik” bölümünde üstün yetenekli çocukların erken tanınması, desteklenmesi konusunda planlamaya aldıkları belirtilmiştir. Üstün yetenekli çocukları tanılamada 2002 yılında kurulan “Üstün Yetenekli Gençler Akademisi (Academy For Gifted and Talented Youth)” öğrencileri akademiye kabul etmek için bir portfolyo sunumu ve CAT testinden 120 puanın üzerinde bir not almaları gerekmektedir (Levent, 2011).

İngiltere’deki özel okullarda (kraliyet balo okulu, müzik okulu, koro okulu vb.) üstün yeteneklilik eğitimi devlet okullarındaki kadar yaygındır. Okula başlama yaşı yedi yaş olup, lise eğitimi bitinceye kadar bu okullarda yatılı eğitim almaktadırlar. Bu okullardan mezun olanlar ülkenin yönetim kadrolarında görevlendirilmektedir (Aydın, 2004).

İngiltere’de hem özel hem de devlet okullarında öğrencileri seçerek alan ve üstün yetenekliler için farklılaştırma ve hızlandırma uygulamaları geleneksel ve ünlü okullar bulunmaktadır. Bundan başka genel eğitimle aynı düzeyde sayıları oldukça fazla olan güzel sanatlar, müzik programı ve tam anlamıyla üstün yetenekli çocuklara yönelik iki okulda mevcuttur (Davaslıgil, 2004).

2.9.7. İsrail

İsrail’de tanılama okul öncesi dönemde ve okul öncesi öğretmenlerinin yaptıkları gözlemler ile öğrenci hakkında kayıt yaptığı ölçeklerde önemlidir. Anne-baba, öğretmenlerin ve öğrencilerin doldurdıkları başarı testleri, zekâ testleri, ölçekler, okul notları, motivasyon ölçen araçlar ve yaratıcılığı değerlendiren araçlarda tanılamada kullanılmaktadır. Erken çocukluk döneminde karşılaşılan gelişim sorunlarının fark edilmesi, okul öncesi dönemi eğitiminin oldukça önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır (Rachmel ve Leikin, 2009).

Dünyadaki üstün yeteneklilere eğitim veren en kapsamlı programlardan biri yaratıcılığı geliştirmeyi amaçlayan dersleri içeren Tel-Aviv’de bulunan “Genç İnsanlar” kuruluşudur. Bu kuruluş 1970 yılların başında enstitüye çevrilmiş ve Tel-Aviv Üniversitesi Matematik Bölümü hocalarıyla ortak bir proje başlatmıştır. Bu projeye 5-15 yaş aralığındaki üstün yetenekli ve zekâlı öğrencilere zenginleştirme imkânları sunarak okul programını genişletmeyi amaçlamıştır (Pollack, 1991).

İsrail Sanat ve Bilim Akademisi (Israel Arts and Science Academy (IASA)) 1990 yılında Raphi Amram önderliğinde müzik, grafik, matematik ve fen alanlarında üstün yetenekleri bilişsel, sosyal, duygusal, yaratıcı alanlarda geliştirmek amacıyla kurulan 3 yıl eğitim süreli yatılı bir lisedir (Freeman, 2002).

Kudüs’te 3-6 sınıf öğrencilerinin haftada bir gün devam ettiği ve 24’ten fazla ders içeren Ofek Okulu bulunmaktadır. Eğitimler alanında uzman kişiler tarafından verilmekte ve öğretmenlerin sabit bir eğitim mevzuatına bağlı kalmadan bağımsız ders planları ve esnek bir program uyguladıkları bu okulda üstün yetenekli çocukların ilgi alanlarına uygun 3 ders verilerek tüm yıl boyunca o üç dersle ilgili eğitim görmektedirler. Hebrew Üniversitesi kampüsü içinde yer alan ve ortaöğretim düzeyinde eğitim veren Müzik ve Dans Akademisi, Kudüs’te fen bilimleri alanında eğitim veren "Leyad Ha-Universita" okulu ve Weizmann Enstitüsü, İsrail Teknoloji Enstitüsü (Israel Institute of Technology, Haifa) üstün yetenekli ve üstün zekâlı çocuklara eğitim veren kurumlar arasında sayabiliriz (Hızlı, 2014).

2.9.8. Finlandiya

Finlandiya, 1993 yılında parlamentoda stratejik plan kapsamında, ileri ruhsal gelişim, yüksek standartta eğitim, kişisel girişimciliği destekleme, ar-ge çalışmaları, iş birliği yapma gibi alanları tanımlayan yönetmelikleri belirlenmiştir. Finlandiya’da üstün yetenekliler için özel bir yasa olmamakta birlikte, 1998 yılında okul eğitim mevzuatında öğrencilerdeki bireysel farklılıkları, yaş ve yetenekleri uygun öğretim düzenlemeleri yapılmasında serbestlik sağlamaktadır. Erken okula başlama kararları medikal ve psikolojik testlere göre belirlenmektedir. Okullar, üstün yetenekli çocukların yararlanabileceği; okula erken başlama, sınıf atlama, akıl-grubu hızlandırma, üst sınıftan ders alma, atölyeler, mentorluk gibi olanaklar sunmaktadır.

Helsinki Üniversitesi ve Tampere Üniversitesi, üstün yeteneklilik ve üstün yetenekli çocukların eğitimi hakkında çalışmalar yapmaktadır (TBMM Raporu, 2012)

2.10. Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminin Önemi

Dünyada her ülkede yaşayan, üstün yetenekli çocuk sayısının oranı, etkin çocuk nüfusuna oranla bakıldığında sınırlı seviyede olduğu bilinmektedir. Ülkeleri için seçkin ve stratejik bir öneme sahip olan bu çocukların değerlendirilmesi sadece o ülke için değil tüm insanlığa katkı sağlayacağı gerçeği göz ardı edilmemelidir. Var olan bu potansiyel gücün doğru kullanılmaması halinde ise sonuçları açısından hiç de azımsanmayacak olumsuzluklar ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda potansiyel bir güç olarak görülen üstün yetenekli çocukların doğru eğitim uygulamaları ile eğitilmesi toplumların geleceğine yön vermesi açısından önem arz etmektedir (Bilgili, 2000).

2.10.1. Sosyolojik Önem

Ülkelerdeki toplumların yaklaşık olarak %2'lik bir dilimini oluşturan üstün yetenekli bireylerin tanınması, uygun eğitim verilmesi, potansiyellerini, yaşadıkları toplumun refahı ve dünya ülkeleri içindeki yerini belirlemesi açısından oldukça önemlidir. Liderlik özellikleri, motivasyon, hızlı düşünme ve karar verme, mantıklı ve yaratıcı problem çözme yetenekleri, her alanda toplumların geleceğine yön veren, değişim ve gelişmeyi hızlandıran bu çocuklar için çevresel faktörler ve sosyal ortamlarda olumlu gelişim göstermelerinde rol almak sosyolojik önemle ilgilidir (MEB, 1991).

Toplumlarda yaşanan veya yaşanacak olan değişimlerin, alanlarında başarılı ve yenilikçi olan kişiliklerin yön verme gücü ile başardığı gerçeği herkes tarafından kabul edilmektedir. Tarih boyunca bu güce sahip olan kişiliklerin üstün yetenekli bireylerin arasından çıktığı da bilinmektedir. Sosyolojik bakımdan önemli bir potansiyel güç olan üstün yetenekli çocukların eğitimi, bir toplumun sağlam temellere dayandırılıp inşa edilmesi için vazgeçilmesi mümkün olmayan bir sorumluluktur (Bilgili, 2000).

2.10.2. Psikolojik Önem

Üstün yetenekli çocuklar üretmeye ve keşfetmeye erken yaşlarda başladıkları için hem aileleri hem de kendileri akranlarına göre daha çok psikolojik desteğe

gereksinim duyarlar. Bu anlamda üstün yetenekli çocuklar yetenek ve becerilerine uygun eğitim almaları, yaratıcılık, liderlik gibi özelliklerini ortaya koyabilmek ve çevresiyle uyumlu bir birey olması önemlidir. Ancak, bu çocuklar özelliklerine uygun eğitim almadıklarında ve kendilerini gerçekleştirme fırsatı sunulmadığında toplum için tehlike unsuru haline gelebilmektedirler. Bu nedenle, bir deha unsuru uygun ortamı bulamadığı sürece kendini keşfedemeyeceği gibi, şartlar uygun olsa da normal bir zekânın da deha olmasını beklemek mümkün değildir (MEB, 1991).

2.10.3. Pedagojik Önem

Üstün yetenekli çocukların eğitimi, pedagojik açıdan zorlu bir alan ama aynı zamanda da son derece önemli bir alandır. Üstün yeteneklilerin keşfi ve gelişimi kesinlikle eğitimle mümkündür. Dünyada günümüz itibarıyla gelişmiş ülkelerde üstün çocuklara verilen önem, onlara sağlanan eğitim ortamları, iş imkânları, değerlendirmeler dikkate alındığında bu çocuklar için ciddi bir pedagoji gerekliliğinin önemi göz ardı edilmemelidir (Bilgili, 2000).

2.10.4. Felsefi Önem

Üstün yeteneklilerin en önemli özellikleri arasında yaratıcı fikirlerinin önemi büyüktür. Yaratıcı yönlerini geliştirmek için felsefenin temelini oluşturan soru sorma yeteneklerini geliştirmek önemlidir, bir başka ifade ile felsefe yapmak bir üstün çocuk için tartışmasız önemli bir unsurdur. Bu anlamda felsefe yapmayı öğrenemeyen üstün beyin gücü olan çocukların tek başına bir anlamının olmayacağı bariz bir gerçektir (Bilgili, 2000).

2.10.5. İktisadi Önem

Toplumlar kalkınma plânlarını sadece ekonomik boyutu düşünerek yaptığında, önceliklerini üretim odaklı araç yatırımından yana kullanarak istediği kalkınmayı sağlayamamaktadır. Bu nedenle nitelikli insan gücünü geliştirmek adına yapılacak olan uygulamalar sosyal ve yapısal değişimin çok daha hızlı olabileceğinin göstergesidir. Eğitim ile kalkınma birbirini tamamlayan iki unsur olduğundan, eğitim önemszenmeden kalkınmayı gerçekleştirmek imkânsızdır (Bilgili, 2000).

Üstün yetenekli çocuklara ilişkin gerekli eğitim – öğretim ortamının yeteri kadar oluşturulmaması, yaşadıkları toplum içerisinde bilim adamı, lider, yönetici, sanatçı gibi önemli alanlarda bireylerin yetişmesine imkân vermemektedir. Bu nedenle, toplumlarda nitelikli beyin göçünün yaşanmaması için kapitalist bir dünya içinde, ülkelerinin gelirine etkisi düşünüldüğünde üstün yetenekli çocukların payı bir o kadar önem kazanmaktadır (Akarsu, 2004).

2.10.6. Bilimsel ve Teknolojik Önem

Günümüz çağında teknolojik gelişme alanında, bilim ve araştırma açısından son derece hız kazandığı ve oldukça ilginç gelişmelerin olduğu bilinmektedir. Bilimsel araştırmalarda ilerlemek isteniyorsa o araştırmanın merkezinde olmak önemlidir. Üstün yetenekli çocukların eğitimi, bilimsel çalışmalar yapabilmeleri açısından tartışılmaz bir gerçektir. Üniversitelerde, laboratuvarlarda, ar-ge birimlerinde çalışma yapacak, bilim ve teknoloji üretecek yaratıcı beyin gücünün desteklenmesi önem arz etmektedir (MEB, 1991).

Üstün yetenekli çocuklara sadece eğitim vermek tek başına yeterli olmadığı, akademik eğitimi süresince ve sonrasında da, yapacağı çalışmalarda bilimsel ve teknolojik yeniliklerin, imkânların sunulması gerekmektedir. Bunun tersi bir burumda üstün yetenekli bireylerin farklı ülkelere transferi gündeme gelebilmektedir (Bilgili, 2000).

2.11.7. Stratejik Önem

Üstün yetenekli çocuklardan oluşan ve stratejik öneme sahip bu gücü geçerli şartları oluşturarak eğitim olanağı sağlayamayan ülkeler, üstün çocukları ya toplum içinde yok etmeye ya da başka ülkelere beyin göçü vermektedirler. Ülkelerin kalkınması için ekonomi kadar önemli olan, üstün yetenekli bu çocukların göç etmesi bir ülke için kazanç sayılırken bir diğer ülke için kaybedilen değer olmaktadır. Kalkınma kapsamında, kritik noktalarda projeleri beyin göçü ile gelen bireylerden edinen ülkeler rakip ülkeleri böylece kendine bağımlı hale getirmiş olmaktadır. Bu anlamda sınırlı bir güç olan üstün çocukların ülkeler için uzun vadeli bir yatırım olarak düşünmesi gerektiği, stratejik bir kaynaktır (Bilgili, 2000).

2.11. Üstün Yetenekli Çocukların Öğretmenleri

Dünya ülkelerinin eğitim sistemlerini; öğrenciler, öğretmenler, eğitim programları, eğitim teknolojisi, uzmanlar, finansal kaynaklar ve fiziki koşullar gibi ana hatlar oluşturmaktadır. Kuşkusuz ki öğretmen ve öğrenciler olmadan sistemin diğer öğelerinin pek bir önemi olmamaktadır. Eğitimin kalitesi bakımından öğretmenin nitelikli olması da istenen ana unsurlardan birisidir (Dağlıoğlu, 2010).

Eğitim programları incelendiğinde, bireyselden çok çoğulcu tabanı içine alacak şekilde hazırlandığı bilinmektedir. Bu anlamda, sistemde yer alan farklı özellikte gelişen çocuklar için öğretmen son derece önemli bir faktör haline gelmektedir. Normal müfredat programları ile yapılan eğitimde, üstün yetenekli çocuklar özelliklerine uygun ve yeteneklerini geliştirici bir performans ortaya çıkarmamaktadırlar. Bu durum üstün çocuklar için yeteneklerini sınırlandıran bir etki yaratmaktadır (Gökdere ve Ayvacı, 2010).

Üstün yetenekli çocukların bireysel özellikleri akranlarından farklı olduğundan dolayı daha geniş tabanlı eğitim programlarına ve zengin uyarıcı materyallerle eğitim ortamlarına gereksinim duymaktadırlar. Toplumun yaklaşık %2'lik bir dilimini oluşturan üstün yetenekli çocuklar, toplumun içerisinde kültürel çeşitlilikte ve farklı sosyo-ekonomik çevrelerde rastlamak mümkündür. Eğitime başlamanın ilk aşaması olan ilkokullar, ülkemizde ve dünya ülkelerinde yaygın olarak, farklı gelişim gösteren çocuklarında yüksek oranda eğitim aldığı kurumlardır. Bu anlamda farklı sosyo-ekonomik çevrelerden gelen üstün çocukların erken tanılanması ve özel eğitime yönlendirilmesinde öğretmenler oldukça önemli bir yere sahiptir. Öğretmenler üstün yetenekli çocuklar hakkında gerekli bilgiye haiz değilse, bu sorumluluklarını yerine getirmediğinden, toplumun beyin gücü olan üstün çocukların fark edilmeden yok olmasına neden olmaktadır.(Gökdere ve Çepni, 2003).

Üstün yetenekli ya da üstün zekâlı çocuklar birer yetişkin olduğunda, yaşamlarında önemli bir yer tutan öğretmenlerini hatırladıklarında onların hayatlarında temel yapı taşlarının oluşmasına yön veren, onları farklılıklarını farkında olmalarını sağlayan öğretmenlerine dikkat çekmişlerdir. Üstün zekâlı çocuklar akranlarına göre farklılık gösterdiğinden aynı zamanda da öğretmen tutumlarından da daha farklı bir

şekilde etkilenmektedirler. Bu çocukların öğretmenlerinin, alanında uzman olan diğer tüm iyi öğretmenlerin sahip olduğu niteliklerin yanı sıra, eğitim verdikleri alanlarında uzmanlığa, üstün yetenekli çocukların özellikleri ve bu çocukların eğitiminde stratejiler, modeller ve farklı teknikler konusundaengin bilgiye sahip ve en önemlisi de üstün zekâ olgusu gelişmiş olmalıdır (Sak, 2014).

2.11.1. Üstün Yetenekli/Zekâlı Çocukların Öğretmenleri Üstün Zekâlı Olmalı

Öğretmen, sınıftaki en önemli değişken olmakla birlikte düşünsel tutumu, duygusal tepkileri çocukları pozitif yönde etkileyebilmekte; bu durumun aksi yönünde ise zayıf kişilik sergileyen öğretmen çocukları negatif yönde etkileyerek öğrenciyi okuldan ve eğitimden soğutabilmekte, olumsuz bir model olabilmektedir (Dağlıoğlu, 2010). Öğretmenin, neşeli, içten, samimi, kendine güvenen, öğrencileri yüksek motivasyon gücü ile etkileyen bir kişilik sergilemesi, eğitimciye farklı ve yenilikçi bir bakış açısı kazandırmaktadır. Böyle bir durum öğrenme ortamındaki öğrencilerin de ilgilerinin canlı tutulmasını sağlayan bir etken olmaktadır (Başar, 2004).

Tüm öğrenciler gibi üstün zekâlı öğrencilerde öğretmenlerinin bir öğretici görevinin olmasının yanında kendilerine yol gösteren bir rehber ve arkadaş olmalarından yanadırlar. Yapılan araştırmalarda bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Lewis (1982), araştırmasında üstün zekâlı çocukların öğretmenlerindeki özelliklerinden bazılarını;

- ✓ Öğretmenler empati kurabilmeli,
- ✓ Meslektaşlarından farklı olarak, daha zengin bir hayal gücüne sahip ve üstün yetenekli öğrenciler kadar yetenekli olmalı,
- ✓ Öğretim yaparken neyi öğretmekten çok, öğretimde vereceği konuların nasıl düşündüreceğine odaklanmalı, şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmen Özellikleri

Üstün yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine katkıda bulunmanın öğretmenlerin temel hedefi olmalıdır. Clark (1996), araştırmasında üstün zekâlı öğrencilere eğitim-öğretim yapan öğretmenlerin mesleki başarı düzeyini araştırmıştır. Başarılı oldukları saptanan öğretmenlerin üstün zekâ ile yaratıcılık arasında bağlantı

kurdukları ve çocukları bu yönde geliştirmeye çalıştıkları belirlenmiştir. Bu öğretmenler yaratıcılığı teşvik etmişler ve farklı düşünceleri de değerli bulmuşlardır. Öğrencilerin yaratıcılığını destekleyen öğretmenlerin özelliklerini sıralarsak:

- ✓ Çocuklar için öğretmenler yaratıcı davranış modeli geliştirirler.
- ✓ Çocukların yaratıcı davranışlarını desteklerler.
- ✓ Sınıf düzenlemesini yaratıcı davranışa uyumlu oluşturur.
- ✓ Yaratıcı çocukları diğer öğrencilerin konformist baskılardan uzak tutarlar.
- ✓ Alan bilgisi öğrenimi çok önemlidir.
- ✓ Çocukların yaratıcı çalışmalarında bağımsız çalışmalarını destek verirler.
- ✓ Farklı ve alternatif düşünceye önem verirler.
- ✓ Cesareti ödüllerle teşvik ederler.
- ✓ Yanlışlıklara karşı daha sabırlı davranırlar.
- ✓ Farklı araç-gereçlerle farklı ortamlarda çalışma imkânı yaratırlar.
- ✓ Öğrencilerin fikirlerine önyargı ile yaklaşmazlar ve düşüncelerini eleştirmezler.

Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmenler, sadece sınıflarında uyguladıkları normal müfredat programının temelleriyle sınırlı kalmamalıdır. Öğretmenler, değerlendirmelerinde üstün çocukların, bu programın temellerini her yönüyle kazanamamış olduğunu tespit etse dahi onları engellememelidirler. Öğrenme hızları akranlarına göre yüksek olan üstünler için programdaki ileri öğrenme seviyeleri devam etmeli ve gizil güçlerinin olumsuz yönde etkilenmemesi sağlanmalıdır. Üstün zekâlı çocukların yaratıcı yeteneklerinin gelişimi bir bütün olarak ele alınmalı ve bu yönde gelişimleri tüm boyutları ile hedeflenmelidir. Öğrenme alanlarına ve ilgi duydukları konuların farklılıklarına göre bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlanmalıdır (Davaslıgil, 2004).

Cropley ve Urban (2000), öğretmenlerin yaratıcılığı teşvik etme seviyelerini değerlendirmek için öz değerlendirme soruları üzerinde çalışma yapmıştır. Bu sorular, aşağıda yer alan temalara göre sıralanmıştır:

Çoğul düşünme

- ✓ Soru sorma serbest mi?
- ✓ Sorgulama destekleniyor mu?
- ✓ Öğretmen, öğrencilerin sundukları problem durumuna duyarlı mı?
- ✓ Açık uçlu sorularda çocuklara bilgi veriliyor mu?
- ✓ Problemleri keşfetmek için fırsat veriliyor mu?
- ✓ Problemlere çözüm üretmek zaman yeterli mi?
- ✓ Sıradışı fikirler, alternatif düşünceler, çözümler ya da teknikler hoş karşılanıyor mu?
- ✓ Konular, sorular ve sorunlar farklı yönlerden değerlendiriliyor mu?
- ✓ Çocuklar, verdikleri ilk cevaplarla kalmamaları ve yeni cevaplara ulaşmaları konusunda destekleniyor mu?
- ✓ Farklı düşünceler sınıf ortamında yeteri kadar hoş karşılanıyor mu?

Genel Bilgi ve Genel Düşünme

- ✓ Etkinlikler farklı bir şekilde düşünme algısını geliştirecek şekilde mi?
- ✓ Öğrenme sürecine gerekli önem dikkate alınarak bunun sonuçları öğrenme çıktısında etkin mi?
- ✓ Neden-sonuç ilişkisini tartışmak için doğru sorular sorularak cevap alınıyor mu?
- ✓ Üst düzey olan analiz ve sentez basamakları sistematik olarak yapılıyor mu?
- ✓ Tümdengelim ve tümevarım etkinliklere yansıtılıyor mu?
- ✓ Çocuklar kendi öğrenme düzeylerini süreç içerisinde değerlendirebiliyorlar mı?

Spesifik Bilgi ve Beceriler

- ✓ Çocukların özel bilgilerine özen gösterilip gelişimleri destekleniyor mu?
- ✓ Bireysel etkinliklerde bireysel ilgiler dikkate alınıyor mu?
- ✓ Derinlemesine araştırmalara gerekli imkân veriliyor mu?

- ✓ Sınıftaki çocukların ilgi ve özel yeteneklerinin gelişimlerinin desteklendiği söylenebilir mi?

Görev Yükümlülüğü

- ✓ Çocukların proje çalışmalarında uzun bir süre focuslanmaları sağlanabiliyor mu?
- ✓ Öğrencilerin aldıkları sorumlulukları yapmaları onlara ödül olarak geri dönüyor mu?
- ✓ Çocuklardan verilen ödev ya da görevleri sonuçlandırmaları bekleniyor mu?
- ✓ Öğretimde ödülle değerlendirme ve özdeğerlendirme etkin kılınıyor mu?

Motivasyon

- ✓ Çocukların soruları sabırla karşılanıp ayrıntılı sormaları isteniyor mu?
- ✓ Sınıf içi etkinlikler çocukların merak duygularını etkin kılıyor mu?
- ✓ Çocukları motive etmek için içsel anlamda keşfetmeye dayalı ve bireysel isteklerine göre öğrenme imkânları sağlanıyor mu?
- ✓ Bireysel meraklar teşvik ediliyor mu?
- ✓ Gereksiz olan tekrar davranışlardan kaçılıyor mu?

Hoşgörü

- ✓ Sınıf ortamı geleneksel eğitimden çok eğlence, öğrenme, yaşam ve macera alanımı olarak görülüyor?
- ✓ Gerçek yaşam sınıf ortamında öğretime yansıtılıyor mu?
- ✓ Hayal kurmaya müsaade ediliyor mu?
- ✓ Espriler sabırla karşılanıyor mu?
- ✓ Çocukların bireysel farklılıkları dikkate alınıyor mu yoksa bu konuda eleştirilen davranışlar mı sergileniyor?
- ✓ Yalnızca doğru kabul edilen mi destekleniyor yoksa hatalar tolere edilebiliyor mu?

Üstün yetenekli çocuklar, zihinsel düzeyde oldukça aktif, bilgileri öğrenmede çok hızlı, ilgilerini çeken konularda derinlemesine araştırma yapma, sürekli sorgulama ve inceleme yapma gibi yetenekleri oldukça gelişmiş olduğundan bu yönlerinin desteklenmesi önemlidir. Bu nedenle bu çocuklara, merak güdülerini artıracak, bireysel çalışmalarını uygulayacak sınıf ortamı gerekmektedir (Dağlıoğlu, 2010).

Öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar hakkında yapacağı özdeğerlendirmeler hiç kuşkusuz onların yararına olacaktır. Bu anlamda öğretmenlerin öğrencilerin yararına yeteneklerini daha fazla nasıl geliştirebilecekleri yönünde yeni ve güncel arayışlara girmeleri olacaktır ki, bu da önemli bir sonuçtur. Cropley ve Urban (2000), çalışmalarında bu yönde derledikleri bazı stratejileri vardır. Aşağıda yer alan maddelerde bu stratejilerin öğrencilerin yeteneklerini nasıl geliştireceği konusunda öğretmenler tarafından yararlanılabilir.

- ✓ Çocukların düşüncelerini endişe duymadan ve korkmadan ifade edebilecekleri bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır.
- ✓ Sınıf içerisinde öğrencilerin gruplaşmalarına ve birbirleri arasında baskı kurmalarına izin verilmemelidir.
- ✓ Gereksiz kıskançlıktan ve anlamsız rekabetten çok çocukların yeteneklerinin geliştirilmesi adına işbirliği içinde rekabet edilmesi teşvik edilmelidir.
- ✓ Öğrencilerin mizah anlayışı geliştirilmeli ve desteklenmelidir.
- ✓ Soru sorma ve üst düzey analiz-sentez yapma teşvik edilmelidir.
- ✓ Olasılıksal düşünme tarzı aşılmalıdır.
- ✓ Dönüt vermede acele etmemeli, düşünmelerine zaman tanınmalıdır.
- ✓ Hipotetik düşünmede cesaret verilmelidir.
- ✓ Yaratıcı düşünmeyi ve yaratıcı davranışı özendiren ortamlar düzenlenmelidir.
- ✓ Kapalı uçlu soru sormak yerine yanıtları açıklama gerektirecek açık uçlu sorular sorulmalıdır.
- ✓ Öğrencilere problem sorarken, çözümleri hemen bulunacak şekilde yöneltmek yerine aşama aşama ipuçları vererek farklı çözümler bulmaları sağlanmalıdır.

- ✓ Gerektiğinde direk soru sormak yerine, çocukların zihninde soru işaretleri oluşmasına zemin hazırlanmalıdır.
- ✓ Yanlıslara karşı sabırlı davranıp, yanıslar doğru cevaplara ulaşmak için kullanmalıdır.
- ✓ Alana özgü bilgi edinmenin yanında genel bilgi de öğrenilmesi de desteklenmelidir.
- ✓ Ortaya atılan fikirler araştırılmalı ve farklı açılardan değerlendirilip yeniden tanımlanmalıdır.
- ✓ Özgün ve sıradışı fikirler üretilmesine destek verilmelidir.
- ✓ Yaratıcı davranışlar hem bireysel olarak hem de grup olarak desteklenmeli ve öğrencilere birbirlerinin yaratıcı davranışlarına saygı duymaları öğretilmelidir.
- ✓ Eleştiriler yapıcı nitelikte olmalıdır.
- ✓ Yaratıcı düşünceler ödülleriyle taçlandırılmalıdır.
- ✓ Yaratıcı fikirlerin detaylandırılmaları konusunda öğrencilere her zaman destek verilmelidir.

Yaratıcı yeteneği geliştirmek için kullanılan stratejiler yukarıda saydığımız maddelerle sınırlı değildir. Daha pek çok strateji burada yer almamaktadır. Bu bağlamda bu stratejiler sadece üstün yetenekli çocuklar için değil diğer çocukların eğitimlerinde de etkin bir şekilde uygulanabilir. Ancak üstün zekâlı çocukların akranlarına göre yaratıcı yetişkin olma potansiyellerinin yüksek olması ve bu potansiyellerinin ortaya çıkarılması adına, bu stratejilerin onların eğitiminde yer almasının önemi tartışılmaz bir gerçektir.

Öğretmenlerin özellikle okul öncesi dönemde ilk öğretmenleri olmalarından dolayı vazgeçilemez bir model teşkil etmeleri ve davranışlarıyla çocuklar üzerindeki etkisi ve yansımaları yadsınamaz bir gerçektir. Feldhusen (1997), yaptığı araştırmalarının sonucunda öğretmenlerin sahip olması gereken özellikleri ve bu özelliklerin çocuklar üzerindeki bıraktığı etki aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo-3: Üstün Yeteneklilerin Öğretmenlerinin Özellikleri ve Öğrencilere Yansımaları³

Öğretmen Özelliği	Öğrenciye Kazandıracağı Nitelik
Öğrenci bakış açısından olaylara bakabilme	Bireye saygı
Öğrenciye karşı olan tutumlarını onun özelliklerine göre belirleyebilme	Bireye saygı
Güvenilir bir yapıya sahip olma	Güvenirlilik
Öğrenciye sıcak ve arkadaşça yaklaşabilme	Sevecenlik
Farklı düşünce ve fikirleri hoşgörü ve sabır ile dinleyebilme	Hoşgörü, saygı
Öğrencinin yaptığı yanlışlara yapıcı bir tarzda yaklaşabilme	Hoşgörü
Öğrenciyi başkaları ile kıyaslamama	Bireye saygı
Kendi fikir ve inançlarını sınıf ortamına taşımama	Tarafsızlık
Öğrencilerine karşı içten ve samimi olduğunu hissettirme	Sevgi ve şefkat, samimiyet
Olduğu gibi görünmeye çalışma	Dürüstlük, gerçekçilik
Bilmediği bir konuyu açık olarak söylemekten kaçınmama	Dürüstlük
Başarıya ulaşmak için yüksek derecede çalışma isteğine sahip olma	Çalışkanlık
Gerektiği kadar yargılayıcı ve eleştirici olma	Eleştirel düşünme
Öğrencinin bireysel problemleri ile ilgilenme	Bireye saygı
Olaylara çok boyutlu bakabilme	Esnek düşünebilme
Ayrıntıları inceleme ve bilinmeyen üzerine gitme	Merak, cesaret, talepkarlık
Olaylara ön yargısız yaklaşabilme	Tarafsızlık
Tarafsızlık ilkesine uygun hareket etme	Tarafsızlık, dürüstlük
Kendi fikrinin yanlış olduğunu fark ettiği zaman fikrinde ısrarcı olmama	Esnek düşünebilme
Başarısızlık durumunda bile yılmadan yeni çözüm yolları arama	Israrcılık, çalışkanlık
Özverili davranabilme	Özveri
Öğrenciyi herhangi bir kişi olmaya zorlamama	Hoşgörü, şeffaflık, bireye saygı

³Gökdere. M. ve Çepni. S. (2003). Üstün Yetenekli Çocuklara Verilen Değerler Eğitiminde Öğretmenin Rolü, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(2). 93-102.

2.11.2. Üstün Yetenekli Çocuklarda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özellikleri

Öğretmenlerin genel özellikleri aynı zamanda bir okul öncesi öğretmeni için de olması gereken özelliklerdendir. Ancak, okul öncesi öğretmenlerinde bulunması gereken bazı farklı özelliklerde bulunmaktadır.

Okul öncesi öğretmeni, başarıya odaklanmada temel anlamda ilk adımı öğrencilerinin yaş, gelişim, ilgi, yetenek ve kapasiteleri konusunda çok iyi bir gözlemci olmalıdır. Etkinlikleri plânlamada beklentilerin çok üzerinde ve çocukların yetersiz olduğu düşüncesini uyandıracak nitelikte etkinliklere yer vermemelidir (Oktay, 2007). Küçük yaş grubu etkinlikler üst sınıflara oranla daha somut konularda ve zaman sınırlaması olan etkinliklerdir. Ancak öğretmenler öğrencilerin yeni bilgi ve beceri kazanmalarını sağlamak için tüm öğrencilere birlikte özgürce keşif yapmalarına da fırsat vermelidir (Dağlıoğlu, 2014).

Okul öncesi dönemde öğretmen, kavramların somut bir şekilde sunulması ve daha çok duyuya hitap edecek şekilde etkinlikler düzenlemelidir. Ayrıca, okul öncesi dönem çocuklarının merak duyguları çok fazla olduğundan, yeni öğrenmelerine fırsat tanıyacak açıklamaların, etkinliklerin ve aktarılan bilgilerin açık, anlaşılır, somut ve basitten karmaşığa doğru bir yol izlemelidir. Bu nedenle öğretmen, okul öncesi dönem çocuklarının özelliklerine göre araç-gereç sağlamalı, materyal geliştirmeli, farklı öğrenme-öğretme tekniği, yöntem ve stratejilerini belirmeli ve uygulama tecrübesine de sahip olmalıdır (Oktay, 2007).

Üstün yetenekli çocukların, bebeklikten itibaren en önemli özelliklerinden biri de merak duygusudur. Merak öğrenmenin temelini taşıyıcı oluşturur. Eğitim uygulamaları esnasında okul öncesi öğretmenleri çocuklara sorular yöneltirken, doğru soru sorma yöntemini benimsemelidir, zira üstün yetenekli çocuklar akranlarından bilgiyi öğrenme de daha hızlı olduklarından özellikle öğretmenlerin düşüncelerini geniş anlamda anlatacak sorular sormalıdırlar. Örneğin, cevapları kısa olan “Ne...”, “Hangi...” vb. ile başlayan kapalı uçlu sorular sormak yerine “Neden...”, “Nasıl...”, “Nerede...” ve “...hakkında daha fazla neler söyle bilirsin?”

şeklinde açık uçlu sorular yöneltmek çocukların cesaretini kamçıladiğından verilen cevapların niteliğinin geliştiğı de görölmüşür (Dağlıoğlu, 2014).

Okul öncesi öğretmenleri, çocukların yaratıcılıklarını cesaretlendirecek etkinlikler düzenlemelidirler. Anasınıflarında çok çeşitli materyallerle oynarken, farklı rollere girdiklerini ve hayal güçlerini kullanarak potansiyellerinin en uç noktasına kadar çıktıklarını gözlemlemek mümkündür. Üstün yetenekli çocukların en büyük özelliklerinden biri de yaratıcı düşünceleridir. Üstün yetenekli çocuklar onlar için sıradan sorunlar ve konularda yeni, farklı ve üretken yanıtlar verebilirler. Üstün çocukların günlük yaşantıları içerisinde verdiğı ani tepkiler yaratıcılığın en önemli ipuçlarını ortaya koymaktadır (Yılmaz, 2004).

Okul öncesi eğitimi, çocukların ilk eğitim kurumları ve okul öncesi öğretmenleri de öğrencilerin vazgeçilmez ilk model olarak gördükleri eğitimci olarak düşünöldüğünde, öğretmenlerin ortaya koydukları davranışların öğrenciler üzerindeki etkilerini göz ardı etmemek gerekir. Bu anlamda okul öncesi öğretmenlerin özelliklerini şöyle sıralayabiliriz;

- ✓ Yeniliklere her zaman açık olmalı ve teknolojiye göre kendini yenileyebilmeli,
- ✓ Son derece sabırlı ve çocukları tanımaya yönelik olmalı,
- ✓ Öğrencilerine olumlu model olmalı,
- ✓ Okul öncesi öğretmeni, çocuklarla konuşma yaparken olumlu ifadelerle, onun yeteneğı olduğı ve yapabildiğı konulara öncelik vermeli, başarı duygusunu destekleyici ve yeni konuları öğrenme merak güdüsünü arttırıcı ödüllendirmelerde bulunmalı,
- ✓ Öğrenciler arasında kıyaslamalar yapmamalı ve demokratik davranmalı.
- ✓ Öğretmen, çocukların soru sormasına fırsatı vermeli, onların sorularına birlikte çok yönlü cevaplar aramaları için yeterli süre vermeli, yeni ve orijinal fikirleri olumlu karşılamalı, çocukları tek tip çözüm üretmek yerine yaratıcı çözümler üretebilmeleri yönünde desteklemeli,

- ✓ Okul öncesi öğretmeni, yaratıcılık ve karar verme becerisinin geliştirilmesi yönünde etkinliklerin çocuklar tarafından başlatılmasına izin vermeli,
- ✓ Farklı materyalleri uygun şekilde sunmalı, yeni mekân ve materyali çocuklara özelliklerini, kullanılış şekilleri ile tanıtmalı,
- ✓ Çocukların, iyi bir gözlemci olabilmeleri için deneyleri ve gezileri günlük programında sık sık kullanmalı,
- ✓ Okul öncesi eğitimde öğretmen oyun, müzik ve drama etkinlikleriyle öğrenmeyi eğlenceli ve daha kalıcı hâle getirmenin önemini unutmamalı,
- ✓ Okul öncesi eğitimde, yaratıcılık etkinliklerine fazla zaman ayırmalı, yaratıcılık etkinliklerini plânlarken süreye ve çocukların hayal güçlerini kullanmalarında esnek davranmalıdır (Ömeroğlu ve Turla, 2001).

2.12. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Literatür incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi seviyelerini belirlemeleri üzerine yapılan çalışmalara çok fazla rastlanmamıştır. Üstün yetenekli çocuklar hakkında yapılan çalışmalardan bazılarına yer verilmiştir.

2.12.1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Dağlıoğlu ve Metin (2002), “5-6 Grubu Çocuklar Arasından Matematik Alanında Üstün Yetenekli Olanları Belirlemek” isimli araştırma, kamu kurum ve kuruluşlarına bağlı okul öncesi yuva, kreş, anaokulu ve bakımevine devam eden beş-altı yaş grubu çocuklar arasından matematik alanında üstün yetenekli olan çocukları belirlemek ve bu tip bir belirleme sisteminin matematik alanında üstün yetenekli çocukları seçmede ne kadar başarılı olduğunu saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Ankara il merkezinde bulunan orta ve orta-üst seviye gelire sahip olanların çalıştığı kamu kuruluşlarına bağlı kreş, anaokulu ve bakımevine devam eden beş-altı yaş grubu arasında olan çocuklardan toplam 786 çocuk oluşturmuştur. Örneklemi ise, hem öğretmenleri hem de aileleri tarafından üstün yeteneğe sahip olduğu düşünülen 220 çocuk (103 erkek-117 kız) oluşturmuştur. Araştırma verileri,

öğretmen gözlem formu ve aile gözlem formu, temel kabiliyetler testi 5-7 grup zekâ testi, yetenek belirleme testi ve beş-sekiz yaş düzeyi matematik aktiviteleri testi uygulanarak elde edilmiştir. Yapılan araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğretmen görüşme formu ve aile görüşme formu ile aday gösterilen, zekâ puanı 130 ve üzerinde olan çocuklara 5-7 yaş matematik testi uygulanmış ve sadece 29 çocuk “matematik alanında üstün yetenekli” olarak saptanmıştır.

Gökdere ve Ayvaci’nin (2004), sınıf öğretmenlerinin üstün yeteneklilik kavramı hakkında bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik ve örneklem sayısı 55 sınıf öğretmeni olarak belirlenen çalışmada, Trabzon ilinde ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlere üstün yeteneklilerin özelliklerini içeren bir test uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan bu testin içeriğinde üstün yeteneklilerin özellikleri yer almış, ayrıca yarı yapılandırılmış mülakat yöntemi de kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda, sınıf öğretmenlerinin üstün yeteneklilik ile ilgili yeterli bilgi seviyesine sahip olmadıkları belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin bu bilgi eksikliğinin üstün yetenekli çocukların eğitim sürecinin olumsuz yönde etkilenmemesi için hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim almaları konusunda dikkat çekilmiştir. I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi’nde (2004) ülkemizde, üstün ve özel yetenekli çocukların tanımı, duygusal, zihinsel, sosyal yönden özellikleri, özel eğitime duydukları gereksinim ve genelde toplumun gelişimi açısından sahip oldukları önem konusunda ailelerde ve öğretmenlerde yeterli bilinç oluşturulamadığı belirtilmiştir. Ayrıca, çocuklarının yaşatlarından farklı özelliklere sahip olduklarını gören anne-babalar bu konuda yeteri kadar bilgiye sahip olmadıkları için, neler yapabileceklerini ya da kimlere danışabileceklerini bilemediklerini, sınıfta üstün veya özel yetenekli çocuklarla karşılaşan öğretmenlerin bu tarz çocuklara nasıl bir eğitim sunabilecekleri konusunda zorluk çektikleri ifade edilmiştir.

Suveren (2006), anasınıfına devam eden çocuklar arasından üstün yetenekli olanların belirlenmesi için yaptığı tez çalışmasında, 5-6 yaş grubu çocuklar arasından üstün yetenekli olanları belirleme işlemlerinin bu çocukları seçmede ne derece başarılı olduğunu tespit etmek amacıyla yapılmış ve diğer çalışmalardan farklı olarak üstün yetenekli olarak belirlenen çocukların çoğunluğunu ebeveynler belirlemiştir. Çalışmada; dört aşamalı belirlememe sistemi benimsenmiştir. Birinci ve ikinci

aşamada hem öğretmen hem de ailelerin zihinsel açıdan üstün yetenekli olduğunu düşündüğü çocukları kaydetmeleri için “aile gözlem formu” ve “öğretmen gözlem formu”, üçüncü aşama hem aileleri hem de öğretmenleri tarafından gösterilen çocukların genel zihinsel performanslarını ölçmek için “Temel Kabiliyetler Testi”, dördüncü aşamada ise “Goodenough-Harris Bir Adam Çöz Testi” uygulamasından oluşturulmuştur. Araştırmanın 113 kişilik örneklem grubundan toplam 50 çocuk üstün yetenekli bulunmuş ve bu çocukların 16 tanesini öğretmen ve aileler, 34 tanesini ise sadece ebeveynler aday gösterilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda öğretmen ve aile görüşme formlarının üstün yetenekli çocukları belirlemede % 44,3 oranında başarı sağlandığı görülmüştür. Üstün yetenekli çocukları çoğunluğunu ailelerin belirlemiş olmasına rağmen, uygulanan testler ve puanlar dikkate alındığında öğretmenlerin çocukların performanslarına daha yakın değerlendirmeler yaptıkları bulunmuştur.

Dağlıoğlu’nun (2010), “Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Öğretmen Yeterlikleri ve Özellikleri” ile ilgili çalışmasında üstün yetenekli çocukların, potansiyel açıdan diğer sınıf arkadaşlarından öğrenme hızı-derinliği ve sahip oldukları ilgiler bakımından farklı olduklarını belirtmiş ve bu durum da, öğretmenlerin bir takım farklı özelliklere ve yeterliklere sahip olmaları gerektiğini saptamıştır. Bilim Sanat Merkezleri süreci iç denetim raporunda (MEB, 2010), yapılan anket uygulaması sonucunda ankete katılanların büyük bir kısmı, okullardaki öğretmenlerin, üstün yetenekli veya üstün zekâlı öğrencilerin ayırt edici özellikleri konusunda yeterince bilgi sahibi olmadığı görüşünde hemfikirdir. Böyle bir riskin bulunmasının, aday gösterilebilecek üstün yetenekli öğrencilerin aday gösterilmeyerek mağdur olmasına neden olabileceği belirtilmektedir.

Kıldan (2011), “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Görüşleri” adlı araştırmasını okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Kastamonu’da görev yapan 60 okul öncesi öğretmeni (Anaokulu-Anasınıfı) oluşturmuştur. Öğretmenlerin görüşleri, araştırmacı tarafından 10 sorudan oluşturulan “Görüşme Formu” ile toplanmış ve araştırmada elde edilen veriler gruplandırılmış ve organize edildikten sonra yorumlanmıştır. Çalışmanın bulgularında, okul öncesi

öğretmenlerinin %70'inin üstün yetenekli çocuğu yaşlılarından üstün olarak tanımlamışlardır. Öğretmenlerin %40'ı üstün yetenekli çocukların 3-4 yaşları arasında tanımlanması gerektiği görüşünü belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %99.33'ü üstün yetenekli çocukların özel eğitime ihtiyacı olduğunu ifade etmiştir. %44.33 oranında öğretmenler, meslek hayatında (resim, müzik, matematik ve diğer alanlarda) çeşitli üstün yetenekler sergileyen öğrencilerle karşılaştığı görüşlerinde birleşmişlerdir. Araştırma sonucunda ise, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi seviyelerinin daha üst düzeyde olması gerektiği ve bu konuda çeşitli hizmet içi eğitim seminerlerine ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca okul öncesi öğretmenliği lisans programında özel eğitimle ilgili ders sayısının daha fazla olması gerektiği araştırmanın dolaylı sonuçlarından biri olarak ortaya çıkmıştır.

Tezcan (2012), “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Erken Yaştaki Üstün Zekâlı Çocuklara ve Eğitimlerine Yönelik Algıları” tez çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin erken yaştaki üstün zekâlı çocuklara ve eğitimlerine yönelik algıları ile bu çocukların eğitim ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amacıyla dile getirdikleri gereksinimlerinin incelenmesini amaç edinmiştir. Bu amaç doğrultusunda 15 okul öncesi öğretmeni ile mülakat şeklinde görüşme yapılmıştır. Mülakat soruları çerçevesinde öğretmenlerin erken yaştaki üstün zekâlı çocuklara yönelik; üstün zekâlılık kavram algısı, erken yaştaki üstün zekâlı çocukların özellikleri algısı ve üstün zekâlı eğitim algısı olmak üzere algılarının üç yönünü inceleyecek şekilde düzenlenmiştir. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin algılarının söz konusu üç yönüne ait elde edilen bulgular, öğretmenlerin üstün zekâlılığı, çocukların bilişsel becerilerindeki mükemmelliğe dayalı bir kavram olarak algıladıklarını ve tanımladıkları tutarlı bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda üstün zekâlılık özelliklerini tanımlamak için sıklıkla üstün bilişsel yetenekleri işaret eden özellikler dile getirildiğinden, okul öncesi öğretmenlerinin sınıfında üstün zekâlı çocuklar için başvuracakları uygulamalar, temel olarak onların üstün bilişsel yeteneklerini destekleyecek bireysel çalışmalardan ibaret olduğu saptanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin üstün zekâlı çocukların gereksinimlerini karşılayabilmek için elde

edilen bulgularda ise, öğretmenlerin mesleki gelişim ve model uygulamalar içeren eğitim ihtiyacı ifade ettikleri belirtilmiştir.

Şahin (2013), “ Üstün Yetenekli Öğrencilerin Özellikleri Konusunda Okul Öncesi Yardımcı Öğretmen Adaylara Verilen Eğitimin Etkisi” konulu araştırmasında, okul öncesi yardımcı öğretmen adaylarına üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri konusunda verilen bir eğitimin etkililiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubu, 48 okul öncesi yardımcı öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırma, deneme modellerinden, tek grup ön test-son test kontrol grupsuz deneysel desende gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak likert tipi bir araçla araştırmacı tarafından geliştirilen bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda en son bitirilen lisede üstün yetenekli öğrenciler konusunda ders alma durumu ile ders alanların aldıkları ders süresine bağlı olarak gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bunun yanında uygulanan eğitim programı sonrası katılımcıların bilgi düzeyinde anlamlı orta düzeyde bir farklılık düzeyi olduğu saptanmıştır.

Dağlıoğlu ve Suveren (2013), “Okul Öncesi Dönem Üstün Yetenekli Çocukların Belirlenmesinde Öğretmen ve Aile Görüşleri İle Çocukların Performanslarının Tutarlılığının İncelenmesi” hakkındaki çalışma, ilköğretim okullarının anasınıfına devam eden çocuklar arasından üstün yetenekli olanları belirlemek, aile ve öğretmenlerin bu çocukları seçmede ne derece başarılı olduğunu tespit etmek, öğretmen ve aile görüşleri ile çocukların performanslarının ne derece tutarlı olduğunu görmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya, ilköğretim okullarının anasınıfına devam eden çocuklar, öğretmenleri ve ebeveynleri katılmıştır. Çalışma grubunu, Düzce ilinde anasınıfına devam eden toplamda 600 çocuk arasından, öğretmen ve ailesi tarafından aday gösterilerek belirleme işlemi uygulanan 113 çocuk oluşturmuştur. Araştırmanın sonucunda ise, öğretmen ve aile görüşlerinin üstün yetenekli çocukları (50 çocuk) belirlemede %44,3 oranında başarılı olduğu ortaya çıkmıştır. Üstün yetenekli çocukları belirleme açısından ailelerin öğretmenlere göre daha başarılı oldukları; öğretmen ve aile görüşleri ile çocukları performansları arasındaki tutarlılığa bakıldığında uygulanan testler ve puanlar ışığında ailelere göre öğretmenlerin çocukların performanslarına daha yakın değerlendirmeler yaptıkları ancak çocukların performanslarının öğretmen ve ailenin görüşlerinin çok daha

üzerinde olduğu bulunmuştur. Ayrıca aynı çalışmada üstün yetenekli olarak belirlenen çocukların TKT 5-7 Testi ile Goodenough Harris Testi 'nden elde ettikleri puanlar incelendiğinde iki test arasında anlamlı ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Erişen ve arkadaşları (2015), “Özel Yetenekli Bireylerin Belirlenmesi Yöntem ve Teknikleri Kursu” programının öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri konusunda farkındalık kazanmalarına etkisini değerlendirmek amacıyla karma desende gerçekleştirilmiş bir çalışma yapmışlardır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin ön-test ve son-test puanları arasında .01 düzeyinde anlamlı bir artış olduğu bulunmuştur. Ayrıca, ölçeğin, “Üstün Yetenek ve Yeteneği Etkileyen Etmenler”, “Üstün Yetenekli Çocukların Özellikleri” ve “Üstün Yetenekli Çocukların Belirlenmesi” alt ölçeklerinin de ön-test ve son-test puanları arasında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu, eğitimlerin öğretmenlerin bilgi düzeylerini arttırdığı görülmüştür.

Sürmeli (2015), Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin, üstün yeteneklilik kavramı hakkındaki farkındalık seviyelerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmasını İstanbul Esenyurt ilçesinde bulunan devlete ait ilkokullarda kadrolu olan 298 sınıf öğretmenine uygulamıştır. Araştırma sonucunda ise, sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıklarını belirtmiştir.

Karadağ (2015), “okul öncesi dönemde potansiyel üstün zekâlı çocukların belirlenmesi” isimli tez çalışmasında, ülkemizde okul öncesi dönemde potansiyel üstün yetenekli ya da üstün zekâyâ sahip çocukların nasıl belirlendiğinin incelenmesi ve okul öncesi dönemde 4-6 yaş aralığındaki çocukların üstün yetenek/zekâ potansiyellerini belirlemek amacıyla "Gifted Rating Scale Preschool Kindergarten Form" ölçme aracının uyarlanması, güvenirlik ve geçerlik çalışmalarının yapılmasını hedeflemiştir. Araştırmanın örneklemini 2014-2015 eğitim-öğretim yılı, İzmir ilinde okul öncesi eğitime devam eden 390 öğrenci ve bu kurumlarda görev yapan 30 öğretmen oluşturmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenler her bir öğrenci için dilimize uyarlanan Gifted Rating Scale-Preschool Kindergarten ölçeğini doldurmuştur. Ülkemizde okul öncesi dönemde üstün yetenekli/zekâlı çocukların belirlenmesine

yönelik bulgulardan elde edilen bilgilere göre sürecin aday gösterme, ön değerlendirme, grup tarama, bireysel inceleme, kayıt ve yerleştirme şeklinde bir süreci izleyerek gerçekleşmektedir. Araştırma sonucunda, dilimize çevrilen Gifted Rating Scale Preschool Kindergarten ölçeğinin güvenilir ve geçerli bir değerlendirme aracı olduğu ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgular Amerika ve Çin örnekleri ile karşılaştırıldığında sonuçların benzer olduğu belirtilmiştir.

2.12.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Hotulainen ve Schofield (2003), Finlandiya’da yapmış oldukları 10 yıl süreli boylamsal çalışmada, okul öncesi dönemde üstün yetenekli olarak belirlenen çocukların özel destek ve eğitim almadan okullarını bitirdiklerinde akranlarına göre bir farklılık gösterip göstermediklerini araştırmışlardır. 1989 yılında başlayan araştırmanın ilk bölümünde okul öncesi dönem çocuklarına Alman Bruer-Weuffen Farklılıklar Testi (BWDT) uygulanmış ve 211 çocuktan 37 tanesinin yüksek başarı elde ettiği bulunmuştur. Bu testi takiben çalışmayı destekleyen Ravenin İlerleyen Matrixleri ve Goodenough-Harris Bir Adam Çiz Testleri de uygulanmıştır. Elde edilen bulgular ışığında uygulanan testlerden alınan puanlar arasında 36 paralellik olduğu ve deney grubunun 37 çocuk, kontrol grubunun 174 çocuktan oluştuğu belirlenmiştir. 10 yıllık eğitim sürecinin bitiminde iki grup analiz edilmiş ve deney grubu kontrol grubundan daha yüksek performans elde ettiği saptanmıştır. Okul sonu dereceleri ve araştırmanın ikinci bölümünde uygulanan Harters’ın revize edilmiş “Çocuklar İçin Yeterlilik Skalası (SCSC)” puanları karşılaştırılmış ve uygulanan testin alt bölümleri olan bilgisel (scholastic) ve içsel değer (self-worth) arasında düşük korelasyonların olduğu bulunmuştur. İki grupta da yer alan kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha düşük performans elde etmişlerdir. Araştırmacılar, bu araştırmada üstün yetenekli olarak belirlenen çocukların özel eğitim almaları gerektiği yönünde düşüncelerini bildirmişlerdir.

Yeung, Chow Ping-Yang ve Chow Ching-Wa (2005), Hong Kong’da 6.sınıfa devam eden üstün yetenekli 99 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada üstün yeteneklilik ile motivasyon arasındaki araştırmışlardır. Düşük motivasyona sahip 20 üstün yetenekli öğrenci ile motivasyon problemi yaşamayan 79 öğrencinin sonuçları

karşılaştırıldığında motivasyon problemi olmayan üstün yetenekli çocukların orijinal fikirler üretme ve hayal kurma (yaratıcılık) noktalarında daha iyi sonuçlar ortaya koyduğu saptanmıştır. Aynı çalışmada her iki öğrenci grubunun kendini algılama ve amaca ulaşmada göstermiş oldukları çaba arasında farklılık bulunmamıştır.

Scot ve Delgado (2005), okul öncesi öğrencilerinin zihinsel yeteneklerini belirledikleri çalışmalarında, dokuz zihinsel bölümden oluşan tarama bataryasını (Screening Batary) kullanmışlardır. Bu çalışmada Miami Dade eyaletinde okul öncesi eğitime devam eden 395 öğrenci örnekleme oluşturmuştur. Çocukların 338 tanesi 37 farklı özel okula, 56 tanesi ise 10 farklı resmi okulda eğitimlerine devam etmektedir. Örnekleme oluşturan çocukların gelişim ve başarı raporları (Stanford-Binet Testi sonuçları ve eğitim-öğretim yılsonu raporları) Miami Dade eyaletinde bulunan eğitim merkezinde sağlanmıştır. Örnekleme yer alan 262 çocuktan 236 tanesi normal eğitimine devam etmiş 26 çocuk üstün yetenekliler programına dâhil edilmiştir. Üstün yetenekli programa dâhil olan ve olmayan çocuklara Tarama Bataryası (Screening Batary) uygulanmıştır. Uygulanan tarama bataryası 9 bölümden oluşmakta bunların 6'sı belirleyici (identification) 3'ü değerlendirici (generating) niteliktedir. Araştırmanın sonucunda elde edilen puanların her iki grupta da beklenen seviyede olduğu belirlenmiştir. Ancak 236 kişilik gruptaki yedi çocuğun süper düzeyde performans gösterdiği görülmüştür. Araştırmanın ikinci basamağında yüksek performans elde edilen yedi çocuk ile üstün yetenekli çocukların eğitim gördüğü programa dâhil edilen 26 çocuğun performansları ile karşılaştırıldığında üstün yetenekli eğitim programına devam eden çocukların 7 çocuğa göre daha düşük performanslar elde ettiği tespit edilmiştir. Yüksek seviyede üstün yetenekli olduğu belirlenen çocukların sosyo-demografik özelliklerine bakıldığında 4 çocuğun siyah, 2 çocuğun beyaz ve bir tanesinin de melez olduğu, yaşlarının da diğer çocuklarda büyük olduğu görülmüştür.

Rose, Houskamp, Wotkins, Tavegia, Stanton (2005), Los Angeles eyaletinde resmi bir okulda üstün yetenekliler sınıfına devam eden Afrikalı öğrenciler ve bu öğrencilerin aileleri ile görüşmeler yapmışlardır. Araştırmaya 20 aile katılmıştır. Bu ailelerin sosyo ekonomik düzeylerinin alt seviyede, eğitim durumlarında ise sadece bir ailenin üniversite düzeyinde olduğu belirtilmiştir. Katılımcı ailelerin çocuklarının yaş

aralıkları 9-16 arasında olup, ailelerin zamanlarının yarısını çocuklarıyla geçirdikleri görülmüştür. Çalışmada üstün yetenekli çocuklara sahip olan Afrikalı ailelerin kaygı düzeylerine ve deneyimlerine yer verilmiştir. Bu kaygılardan birincisi ırkçılıktan dolayı diğer ailelerin ve çocukların devam ettiği programlara ve eğitim merkezlerine kabul edilmedikleri, ikincisinin üstün yeteneğe sahip çocukların akademik olarak ihmal edildiği ve son olarak da eğitimcilerin Afrikalı çocukları üstün yetenekli olarak kabul etmek istemedikleri araştırmanın sonuçlarındandır.

Endepohis, Ulpe ve Ruf (2005), Almanya’da yaptıkları araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencileri belirleme kriterlerini incelemişlerdir. Araştırmanın örneklemini 394 okul öncesi öğretmenin 317’sinin bayan 67’sinin erkek öğretmen oluşturmuştur. Araştırma da Dahme ve Eggers (1988)’e ait üstün yetenekli öğrencilerin karakteristik özelliklerinden ve açık uçlu sorulardan oluşan ölçek kullanılmıştır. Öğretmenler üstün yetenekli olduğunu düşündüğü öğrencileri hangi kriterlere göre belirlediklerini formlarda belirtmişlerdir. Toplam 192 öğretmen sınıflarında üstün yetenekli çocuklara hiç eğitim vermediklerini ve formları hayali çocuklar üzerinden tanımlamalar yaparak doldurdıklarını ifade etmişlerdir. Diğer öğretmenler ise sınıflarında üstün yetenekli çocuklara eğitim vermişler ve araştırmanın deneyimli öğretmenleri olarak belirlemişlerdir. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda, 192 çocuk üstün yetenekli olarak tespit edilmiş, bu çocukların 60 tanesinin yüksek seviyede üstün yetenekli ve kız olduğu, 132 çocuğun ise üstün yetenekli ve erkek olduğu saptanmıştır.

Wright (2008), üstün yeteneklilerin tanılanmasında kültürel faktörlere dikkat çeken araştırmacılardan biri olarak, üstün yeteneklilerin eğitim programını karşılaştırdığı derleme türü araştırmasında üstün yeteneklilerin tanılanmasında karşılaşılan sıkıntıları ele almıştır. Araştırmacı, Amerika’da üstün yetenekliler için eğitim veren bir program ile Hindistan’da üstün yetenekliler programını inceleyerek her iki programa ait doküman ve çalışmaları elde ettikten sonra bu programların özelliklerini analiz ederek her iki programında tanılamada zayıf yönlerinin bulunduğu ortaya çıkmıştır. Aynı araştırmada kültürel faktörlerin göz önünde bulundurmaksızın IQ odaklı zekâ testlerinin kullanıldığı ve dar kapsamlı tanılama sistemlerinin var olduğu da belirtilmiştir.

Zirkelbach (2011), Amerika’da fen alanında üstün yetenekliliği tanılamada standart bir modelin olmamasından yola çıkarak bir çalışma yapmak isteyen araştırmacı üstün yetenekli öğrencilerin tanınması için öğretmenler tarafından doldurulacak tanılama formları geliştirmeyi amaçlamıştır. Tanılamanın bir parçası olan bu formlar Hidi ve Renninger (2006)’in, dört aşamalı modeline göre tasarlanmıştır. 26 öğretmen ve 1392 öğrencinin yer aldığı çalışmada formların geçerliliğini ve doğruluğunu onaylamak için ilköğretim öğrencilerine “Iowa Test of Basic Skills Test” nin fen kısmı da uygulanmıştır. Öğrenci başarı puanlarının da dahil edildiği çalışmada tüm veri toplama araçları arasında .87’lik uyum, öğretmen tanılama formu ve diğer veri toplama araçlarının da fen alanında üstün yeteneklileri belirlemede kullanılabileceği saptanmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, veri toplama araçları, uygulama, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla, evren hakkında genel bir yargıya varma olanağı sağlayan modellerden genel tarama (survey) modeli kullanılmıştır.

Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemelerdir (Karasar, 2005).

3.2. Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evrenini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, İlköğretim kademesinde olan 99 ilköğretim okulu bünyesinde ve 13 anaokulunda 2105-2016 eğitim – öğretim yılı ikinci döneminde görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmuştur. Evreni oluşturan öğretmen sayısına ilişki veriler KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, İlköğretim Dairesi Müdürlüğü istatistik verilerinden alınan bilgiler doğrultusunda toplanmıştır.

KKTC’de bulunan ilköğretim kademesinde, ilköğretim okulları içerisinde ve bağımsız resmi kurum olan anaokullarında görev yapan 112 okul öncesi öğretmeni bu çalışmanın evrenini oluşturmuştur.

Büyüköztürk ve arkadaşları (2008), evreni “Araştırma sorularını cevaplamak için gerekli olan verilerin (ölçümlerin) elde edildiği canlı ya da cansız varlıklardan oluşan büyük bir grup” olarak açıklamaktadır.

Araştırmanın başlangıcında planlanan şekilde 112 öğretmene bilgi formu, ölçek ve anket dağıtılmasına rağmen, 104 ölçek geri gelmiştir. Ölçeğin hatalı ya da eksik doldurulması, doldurmak istenmemesi gibi nedenlerden dolayı uygulama 100 okul öncesi öğretmeni ile gerçekleştirilmiş ve bu öğretmenlerden 91'i bayan 9'u erkek öğretmenden oluşmuştur ve toplamda 12 öğretmen evren dışı kalmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verileri elde etmek amacıyla gerekli olan veri toplama araçları olarak üç bilgi toplama aracına yer verilmiştir. Demirok ve Özcan (2016) tarafından geliştirilen a) öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarını belirlemek için kullanılan **Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği** ve Demirok (2012), tarafından geliştirilen b) **Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Ölçeği** ve öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçları için kullanılan c) **Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarını Belirleme Anketi** veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Araştırmacı, kullanılan veri toplama araçlarının, içerik geçerliliğini kontrol etmek için uzman görüşlerine başvurarak geçerlilik ve güvenirliliğin 15 uzman görüşü ile yeterli olduğunu belirtmiştir.

Araştırmada kullanılan “Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği beş boyuttan ve 34 maddeden oluşmaktadır. Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeğindeki boyutlar, “Öğrenme İstekliliği”, “İfade Etme Özellikleri”, “Kişisel Özellikleri”, “Öğrenme Özellikleri”, ve “Zihinsel Özellikleri” şeklindedir. Araştırmada likert tipi olarak hazırlanmış ölçekte yer alan her bir madde için; “Kesinlikle katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Kesinlikle Katılıyorum” gibi beş kategoriden biriyle cevap alınmıştır. Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Ölçeği ise 31 maddeden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan “Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarını belirleme” anketi 25 maddeden oluşmuş ve “Hiç İhtiyaç Hissetmiyorum, Az İhtiyaç Hissediyorum ve Çok İhtiyaç Hissediyorum” şeklinde üçlü likert tipi anket doğrultusunda cevaplar alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler istatistik uzmanlarının görüşleri dikkate alınarak uygun istatistiksel teknikler kullanılarak analiz edilmiştir. Ayrıca analiz edilen veriler, tablolar oluşturularak açıklanmış ve yorumlanmıştır. Araştırmada, Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği ve Üstün Yeteneklilere İlişkin Öğretmen Görüş Ölçeği ve Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere İlgili Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Görüşleri'nden elde edilen veriler SPSS 23.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın, demografik bilgileri açıklanırken, frekans ve yüzdelik dağılımlar kullanılmış ve yorumlanmıştır. Üstün yeteneklilere ilişkin algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesinin alt faktörlerini açıklarken ise aritmetik ortalama ($\bar{X}$), standart sapma (S), en düşük ve en yüksek değerler kullanılmıştır.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin demografik özelliklerinin farklılıklarına göre üstün yeteneklilere ilişkin yönelik algı ölçeğinden elde edilen veriler normal dağılım halinde parametrik testlerden olan t-testi kullanılarak analiz edilmiş ve tablo şeklinde açıklanmıştır. Elde edilen veriler normal dağılım göstermediği durumlarda ise parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin demografik özelliklerinin farklılıklarına göre üstün yeteneklilere ilişkin yönelik görüş ölçeğinden elde edilen veriler normal dağılım gösterdiklerinde parametrik testlerden t-testi ve tek faktörlü varyans (One-Way ANOVA) analiz teknikleri kullanılarak analiz edilmiş ve tablo şeklinde açıklanmıştır. Elde edilen veriler normal dağılım dışında ise parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. ANOVA testi sonrasında farklılıkları belirlemek için tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır. Analiz verileri tablo haline getirilmiş ve yorumlanarak sonuçlara ulaşılmıştır.

Grupların birbirleriyle olan ilişkilerinin ya da ortalamalar arasındaki farkların anlamlılık testinde 0.05 düzeyi esas alınmıştır

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLARI

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

4.1.1. Algı Ölçeğine Katılan Katılımcıların Demografik Özellikleri:

Bu bölümde, algı ölçeği için araştırma kapsamına alınan okul öncesi öğretmenlerinin demografik özelliklerine yer verilmiştir.

4.1.1.1. Cinsiyet

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetlerine yönelik frekans (f) ve yüzdelik (%) dağılımları Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Erkek	9	9.0%
Kadın	91	91.0%
Total	100	100.0%

Tablo 4'de görüldüğü gibi okul öncesi öğretmenlerinin %9'u erkek, %91'i kadındır.

4.1.1.2. Yaş Aralığı

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarına yönelik frekans (f) ve yüzdelik (%) dağılımları Tablo 5'de sunulmaktadır.

Tablo 5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaş Aralığına Göre Dağılımı

Yaş Aralığı	N	%
20-30	49	49.0%
31-40	35	35.0%
41 ve üstü	16	16.0%
Total	100	100.0%

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi öğretmenlerin % 49'u (49 Kişi) 20-30 yaş aralığında, % 35'i (35 Kişi) 31-40 yaş aralığında, % 16'sı (16 Kişi) 41 ve üstü yaş aralığında olduğu saptanmıştır.

4.1.1.3. Mesleki Kıdem

Tablo 6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı

Mesleki Kıdem	N	%
1-5 yıl	21	21.0%
6-10 yıl	12	12.0%
11-15 yıl	35	35.0%
16-20 yıl	19	19.0%
21 yıl ve üzeri	13	13.0%
Total	100	100.0%

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine yönelik frekans (f) ve yüzdelik (%) dağılımları Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6'da görüldüğü gibi, öğretmenlerin %21'i (21 Kişi) 1-5 yıl arasında, %12'si (12 Kişi) 6-10 yıl arasında, %35'i (35 Kişi) 11-15 yıl arasında, %19'u (19 Kişi) 16-20 yıl arasında ve %13'ü (13 Kişi) 21 yıl ve üzeri ya da daha uzun süre mesleki kıdeme sahiptir.

4.1.1.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Önceden Eğitime Katılma Durumları

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenlerinin “Üstün zekâlı/yetenekliler ile ilgili daha önce herhangi bir eğitime katıldınız mı? “ sorusuna yönelik frekans (f) ve yüzdelik (%) dağılımları Tablo 7’de sunulmaktadır.

Tablo 7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Önceden Eğitime Katılma Durumları

Önceden Eğitim Katılma Durumları	N	%
Evet	61	61.0%
Hayır	39	39.0%
Total	100	100.0%

Tablo 7’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin %61’i “Üstün zekâlı/yetenekliler ile ilgili daha önce herhangi bir eğitime katıldınız mı?” sorusuna evet cevabı verirken, %39’u hayır cevabı vermiştir.

4.1.1.5. Program

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenleri “Üstün zekâlılar/yetenekli öğrenciler için farklı bir program hazırlanmasını öneriyor musunuz?” sorusuna yönelik frekans (f) ve yüzdelik (%) dağılımları Tablo 8’de sunulmaktadır.

Tablo 8. Program Hazırlama Önerisi

Program	N	%
Evet	72	72.0%
Hayır	28	28.0%
Total	100	100.0%

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi okul öncesi öğretmenlerinin %72’si “Üstün zekâlılar/yetenekli öğrenciler için ayrı bir program hazırlanmasını öneriyor musunuz?” sorusuna evet, %28’i hayır cevabını vermiştir.

4.1.1.6. Kaynaklara Ulaşım

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenlerinin “Üstün zekâlı/yetenekli öğrenciler ile ilgili kaynaklara nereden ulaşırsınız?” sorusuna yönelik frekans (f) ve yüzdelik (%) dağılımları Tablo 9’da sunulmaktadır.

Tablo 9. Kullanılan Kaynaklar

Kaynaklara Ulaşım	N	%
İnternette	52	52.0%
Kitaplardan	31	31.0%
Uzmanlardan	17	17.0%
Total	100	100.0%

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi okul öncesi öğretmenlerinin “Üstün zekâlı/yetenekli öğrenciler ile ilgili kaynaklara nereden ulaşırsınız?” sorusuna öğretmenlerin %52’si internette, %31’i kitaplardan, %17’si uzmanlardan cevabını vermiştir.

4.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarına İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere algılarına ilişkin bulgular ve yorumlar sırasıyla açıklanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği’ nin ortalama ve standart sapma değerleri tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	Min.	Mak.	$\bar{X}$	S
1.Gerek kendilerine gerekse çevrelerinde yaşanan olaylara karşı çok duyarlıdırlar.	100	2	5	4.28	.712
2.Sabırlıdırlar.	100	2	4	3.66	.655
3.Kendilerinin koydukları kuralların geçerli olmasını isterler.	100	2	5	3.97	.611
4.Taş, böcek türü şeyleri toplamayı severler.	100	3	5	4.55	.592
5.Her şeyi mükemmel yapmaya çalışırlar.	100	3	5	4.33	.570
6.Çok meraklıdırlar.	100	1	5	4.10	.835
7.Çok girişkendirler.	100	2	5	4.15	.657
8.Farklı fikirlerine, hayallerine saygı duyulmasını isterler.	100	3	5	4.21	.518
9.Mantık yürütme yetenekleri oldukça gelişmiştir.	100	3	5	4.32	.566
10.Fikirlerinde ayrıntı verirler.	100	3	5	4.28	.552
11.Okuma, yazma gibi öğrenme aktivitelerine karşı çok isteklidirler.	100	2	5	4.18	.744
12.Yaşıtlarına oranla fiziksel gelişimleri ileridedir.	100	2	5	3.72	.805
13.Çok soru sorarlar.	100	4	5	4.33	.473
14.Sınıf düzeylerinin 1-2 yıl üzerinde kitaplar okumayı severler.	100	4	5	4.76	.429
15.Rekabeti severler.	100	3	5	3.86	.532
16.Gelişmiş bir mizah anlayışları vardır.	100	3	5	3.78	.504
17.Üretken, açık ayrıntılı fikirler sunma yeteneğine sahiptirler.	100	2	5	4.14	.711
18.Çabuk öğrenir kolay hatırlarlar.	100	2	5	4.22	.690
19.Fiziksel enerji seviyeleri yüksektir.	100	3	5	3.88	.456
20.Hayali arkadaşlar yaratacak kadar kuvvetli bir hayal gücüne sahiptirler.	100	3	5	4.11	.447
21.Duyguları çok çabuk incinebilecek kadar çok hassastırlar.	100	3	5	3.80	.586
22.Başkalarının emri altına girmeyi sevmezler.	100	3	5	4.12	.433
23.Grup içerisinde lider olarak yer alırlar.	100	3	5	4.32	.566
24.Arkadaş olarak kendilerinden 2-3 yaş ilerde olanları seçerler.	100	3	5	3.94	.617
25.Müzik, resim, dans, drama gibi alanlarda başarı gösterirler.	100	2	5	3.94	.694
26.Fazla çalışmaya gerek duymazlar.	100	2	5	4.05	.672
27.Duyduklarını uzun süre belleklerinde tutup hatırlayabilirler.	100	4	5	4.20	.402
28.Okuduklarını uzun süre belleklerinde tutup hatırlayabilirler.	100	3	5	4.15	.479
29.Kendilerine ait orijinal fikirleri vardır.	100	4	5	4.33	.473
30.Var olan kuralları sorgulama özellikleri vardır.	100	4	5	4.33	.473
31.Dinozor, uzay, rakamlar gibi soyut fikirlere karşı ilgileri fazladır.	100	3	5	4.66	.728
32.Zihinsel enerji seviyeleri yüksektir.	100	3	5	4.23	.617
33.Bulmaca, labirent gibi zihinsel aktivitelerle uğraşmayı severler.	100	3	5	4.76	.534
34.Akademik başarı için yüksek yeteneğe sahiptirler.	100	3	5	4.23	.617
Ortalama	100	2.97	4.76	4.17	0.37

Öğrencilere yönelik algı sorularının genel ortalaması 4.17 ile yüksek bir değer ile “katılıyorum” seçeneğine yakın oluşmuştur. Standart sapma değeri ise 0.37’dir. Bu bulgu, özel eğitim öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının olumlu yönde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin en çok katıldıkları ifadeler, sınıf düzeylerinin 1-2 yıl üzerinde kitaplar okumayı sevdikleri ($\bar{x} = 4.76$, $S=.429$), bulmaca, labirent gibi zihinsel aktivitelerle uğraşmayı sevdikleri ($\bar{x} = 4.76$, $S=.534$), dinozor, uzay, rakamlar gibi soyut fikirlere karşı ilgileri fazla olduklarıdır ($\bar{x} = 4.66$, $S=.728$). Öğretmenlerin en az katıldıkları ifadeler sabırlı oldukları ($\bar{x} = 3.66$, $S=.655$), yaşıtlarına oranla fiziksel gelişimleri ileride oldukları ($\bar{x} = 3.72$, $S=.805$), gelişmiş bir mizah anlayışları olduklarıdır ($\bar{x} = 3.78$, $S=.504$).

Tablo 11. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Betimsel İstatistik Sonuçları

Boyut	N	Min.	Mak.	$\bar{X}$	S
Öğrenme İstekliliği	100	2.56	4.89	4.17	0.46
İfade Etme Özellikleri	100	2.78	4.78	4.14	0.41
Kişilik Özellikleri	100	3.5	4.5	4.03	0.26
Zihinsel Özellikleri	100	3	5	4.47	0.56
Öğrenme Özellikleri	100	3.17	5	4.17	0.43
Genel Ortalama	100	2.97	4.76	4.17	0.37

Tablo 11’de görüldüğü gibi okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının ortalama puanı “katılıyorum” ($\bar{x} = 4.17$, $S=.37$) sınırları içerisinde belirlenmiştir. Bu bulgu, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının olumlu yönde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.2.1. Okul Öncesi Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için

bağımsız t- testi analizi kullanılmıştır. Tablo 12’de öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarıyla ilgili betimsel veriler cinsiyetlerine göre verilmiştir.

Tablo 12. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Genel Ortalama Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	T	p	Açıklama
Öğrenme İstekliliği	Erkek	9	4.11	0.00	98	-0.43	0.67	p>0.05
	Kadın	91	4.18	0.49				Fark anlamsız
İfade Etme Özellikleri	Erkek	9	4.11	0.00	98	-0.23	0.82	p>0.05
	Kadın	91	4.14	0.43				Fark anlamsız
Kişilik Özellikleri	Erkek	9	4.00	0.00	98	-0.34	0.74	p>0.05
	Kadın	91	4.03	0.27				Fark anlamsız
Zihinsel Özellikleri	Erkek	9	4.50	0.00	98	0.17	0.87	p>0.05
	Kadın	91	4.47	0.59				Fark anlamsız
Öğrenme Özellikleri	Erkek	9	4.00	0.00	98	-1.21	0.23	p>0.05
	Kadın	91	4.18	0.45				Fark anlamsız
Genel Puan	Erkek	9	4.12	0.00	98	-0.47	0.64	p>0.05
	Kadın	91	4.18	0.39				Fark anlamsız

Tablo12’de görüldüğü gibi, kadın öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin ‘öğrenme istekliliğine’ yönelik algı puanları ($\bar{X}$ =4.18, S=.49) ve erkek öğretmenlerin algı puan ortalamaları ($\bar{X}$ =4.11, S=.00) ‘katılıyorum’ ve ‘kesinlikle’ katılıyorum sınırları arasında bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda kadın ve erkek öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme istekliliğine yönelik olarak algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (t= -.43, p>0.05).

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin ‘ifade etme özelliklerine’ ilişkin algı puanları ortalamaları ise kadınlar için ($\bar{X}$ =4.14, S=.43) ve erkekler için ise ($\bar{X}$ =4.11, S=.00) olarak bulunmuştur. Bu boyutta da kadın ve erkek öğretmenlerin algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (t= -.23, p>0.05).

Okul öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin ‘zihinsel özelliklerine’ ilişkin algı puanları ortalamaları ise kadınlar için ($\bar{x}=4.47$, $S=.59$) ve erkekler için ise ($\bar{x}=4.50$, $S=.00$) olarak bulunmuştur. Yani bu boyutta da kadın ve erkek okul öncesi öğretmenlerinin algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($t=.17$, $p>0.05$).

Okul öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin ‘öğrenme özelliklerine’ ilişkin algı puanları ortalamaları ise kadınlar için ($\bar{x}=4.18$, $S=.45$) ve erkekler için ise ($\bar{x}=4.00$, $S=.00$) olarak bulunmuştur. Yani bu boyutta da kadın ve erkek öğretmenlerin algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($t=-1.21$, $p>0.05$).

Okul öncesi öğretmenlerin genel olarak üstün yetenekli öğrencilere yönelik algıları incelendiği zaman kadın öğretmenler ($\bar{x}=4.18$, $S=.39$) ile erkek öğretmenlerin ($\bar{x}=4.12$, $S=.00$) algıları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($t=-.47$, $p>0.05$). Bu bulgu, öğretmenlerin cinsiyetlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarını etkilemediği şeklinde yorumlanabilir.

4.2.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için One Way ANOVA yapılmıştır. Tablo 13’te okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarıyla ilgili betimsel veriler yaşlarına göre verilmiştir.

Tablo 13. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Genel Ortalama Puanlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması

Boyut	Yaş	N	$\bar{X}$	S	df	F	p	Açıklama
Öğrenme İstekliliği	20-30	49	4.36	0.32	2	9.592	.000	p<0.05 Fark anlamlı
	31-40	35	3.94	0.60				
	41 ve üstü	16	4.13	0.19				
	Total	100	4.17	0.46				
İfade Etme Özellikleri	20-30	49	4.33	0.22	2	13.386	.000	p<0.05 Fark anlamlı
	31-40	35	4.00	0.55				
	41 ve üstü	16	3.88	0.10				
	Total	100	4.14	0.41				
Kişilik Özellikleri	20-30	49	4.04	0.18	2	.871	.422	p>0.05 Fark anlamsız
	31-40	35	3.99	0.26				
	41 ve üstü	16	4.08	0.43				
	Total	100	4.03	0.26				
Zihinsel Özellikleri	20-30	49	4.74	0.25	2	15.395	.000	p<0.05 Fark anlamlı
	31-40	35	4.25	0.63				
	41 ve üstü	16	4.11	0.69				
	Total	100	4.47	0.56				
Öğrenme Özellikleri	20-30	49	4.29	0.42	2	4.921	.009	p<0.05 Fark anlamlı
	31-40	35	4.00	0.47				
	41 ve üstü	16	4.18	0.28				
	Toplam	100	4.17	0.43				
Genel Puan	20-30	49	4.33	0.23	2	9.914	.000	p<0.05 Fark anlamlı
	31-40	35	4.01	0.48				
	41 ve üstü	16	4.06	0.22				
	Total	100	4.17	0.37				

Tablo 13'te görüldüğü gibi, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin 'öğrenme istekliliği' boyutundaki algıları arasında yaşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=9.592$, $p<0.05$). Scheffe testi sonucu 20-30 yaş grubu öğretmenlerin algılarının 31-40 yaş grubu öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin 'ifade etme özellikleri' boyutundaki algıları arasında da yaşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=13.386$, $p<0.05$). Scheffe testi sonucu 20-30 yaş grubu öğretmenlerin algılarının 31-40 yaş grubu ve 41 ve üstü yaş grubu öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin 'kişilik özelliklerine' yönelik algıları arasında yaşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=8.771$, $p>0.05$).

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin ‘zihinsel özellikleri’ boyutundaki algıları arasında yaşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=15.395$, $p<0.05$). Scheffe testi sonucu 20-30 yaş grubu öğretmenlerin algılarının 31-40 yaş grubu ve 41 ve üstü yaş grubu öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin ‘öğrenme özellikleri’ boyutundaki algıları arasında da yaşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=4.921$, $p<0.05$). Scheffe testi sonucu 20-30 yaş grubu öğretmenlerin algılarının, 31-40 yaş grubu öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

Genel olarak okul öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algıları arasında da yaşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=9.914$, $p<0.05$). Scheffe testi sonucu 20-30 yaş grubu öğretmenlerin algılarının, 31-40 yaş grubu öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

4.2.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Mesleki Kıdemlerine Göre Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için One Way ANOVA yapılmıştır. Tablo 14’te öğretmenlerin yaşlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarıyla ilgili betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 14. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Genel Ortalama Mesleki Kıdemlerine Göre Puanlarının Karşılaştırılması

Boyut		N	$\bar{X}$	S	df	F	p	Açıklama
Öğrenme İstekliliği	1-5 yıl	21	4.44	0.39	4	8.047	.000	p<0.05 Fark anlamlı
	6-10 yıl	12	4.47	0.25				
	11-15 yıl	35	4.13	0.06				
	16-20 yıl	19	3.80	0.80				
	21 yıl ve üzeri	13	4.14	0.21				
	Total	100	4.17	0.46				
İfade Etme Özellikleri	1-5 yıl	21	4.30	0.23	4	10.324	.000	p<0.05 Fark anlamlı
	6-10 yıl	12	4.56	0.00				
	11-15 yıl	35	4.15	0.13				
	16-20 yıl	19	3.89	0.74				
	21 yıl ve üzeri	13	3.85	0.06				
	Total	100	4.14	0.41				
Kişilik Özellikleri	1-5 yıl	21	3.93	0.08	4	2.538	.045	p<0.05 Fark anlamlı
	6-10 yıl	12	4.21	0.23				
	11-15 yıl	35	4.03	0.09				
	16-20 yıl	19	3.99	0.36				
	21 yıl ve üzeri	13	4.08	0.48				
	Total	100	4.03	0.26				
Zihinsel Özellikleri	1-5 yıl	21	4.71	0.25	4	15.843	.000	p<0.05 Fark anlamlı
	6-10 yıl	12	5.00	0.00				
	11-15 yıl	35	4.54	0.14				
	16-20 yıl	19	3.86	0.83				
	21 yıl ve üzeri	13	4.29	0.59				
	Total	100	4.47	0.56				
Öğrenme Özellikleri	1-5 yıl	21	4.43	0.51	4	4.894	.001	p<0.05 Fark anlamlı
	6-10 yıl	12	4.38	0.38				
	11-15 yıl	35	4.01	0.05				
	16-20 yıl	19	4.02	0.65				
	21 yıl ve üzeri	13	4.18	0.29				
	Total	100	4.17	0.43				
Genel Puan	1-5 yıl	21	4.34	0.27	4	8.029	.000	p<0.05 Fark anlamlı
	6-10 yıl	12	4.49	0.09				
	11-15 yıl	35	4.15	0.09				
	16-20 yıl	19	3.90	0.65				
	21 yıl ve üzeri	13	4.07	0.24				
	Total	100	4.17	0.37				

Tablo 14'te görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin 'öğrenme istekliliği' boyutundaki algıları arasında mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=8.047$, $p<0,05$). Scheffe testi sonucu 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin algılarının, 1-5 yıl ve 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerden anlamlı derecede düşük olduğu bulunmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin 'ifade etme özellikleri' boyutundaki algıları arasında da mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=10.324$, $p<0.05$). Scheffe testi sonucu 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin algılarının, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu, 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin algılarının, 16-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin 'kişilik özellikleri' boyutundaki algıları arasında da mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=2.538$, $p<0.05$). 6 ve 10 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin algılarının diğer öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin 'zihinsel özellikleri' boyutundaki algıları arasında da mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=15.843$, $p<0.05$). Scheffe testi sonucu 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 1-5 yıl, 6-10 yıl ve 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenlerden anlamlı derecede düşük olduğu, 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin algılarının, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin 'öğrenme özellikleri' boyutundaki algıları arasında da mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=4.894$, $p<0.05$). Scheffe testi sonucu 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin algılarının 11-15 yıl ve 16-20 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

Genel olarak okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algıları arasında da mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=8.029$, $p<0.05$). Scheffe testi sonucu 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin algılarının, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerden

anlamli derecede yuksek olduğu, 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin algılarının, 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlerden anlamli derecede yuksek olduğu bulunmuştur.

4.2.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yeteneklilerin Eğitime Yönelik Bir Eğitime Katılıp Katılmama Durumlarına Göre Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitime katılım katılmama durumlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının anlamli bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız t- testi analizi kullanılmıştır. Tablo 15’de okul öncesi öğretmenlerinin eğitime katılıp katılmama durumuna göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarıyla ilgili betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 15. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yeteneklilerin Eğitime Yönelik Bir Eğitime Katılıp Katılmama Durumlarına Göre Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Genel Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması

Boyut	Eğitime Katılım	N	$\bar{X}$	S	Sd	T	p	Açıklama
Öğrenme	Evet	61	4.31	0.30	98	3.83	0.00	p<0.05 Fark anlamli
İstekliliği	Hayır	39	3.97	0.59				
İfade Etme	Evet	61	4.29	0.22	98	4.97	0.00	p<0.05 Fark anlamli
Özellikleri	Hayır	39	3.91	0.52				
Kişilik	Evet	61	4.03	0.16	98	0.21	0.83	p>0.05 Fark anlamsız
Özellikleri	Hayır	39	4.02	0.37				
Zihinsel	Evet	61	4.70	0.25	98	5.85	0.00	p<0.05 Fark anlamli
Özellikleri	Hayır	39	4.12	0.71				
Öğrenme	Evet	61	4.23	0.39	98	1.83	0.07	p<0.05 Fark anlamli
Özellikleri	Hayır	39	4.07	0.49				
Genel Puan	Evet	61	4.29	0.22	98	4.10	0.00	p<0.05 Fark anlamli
	Hayır	39	4.00	0.48				

Tablo 15’de görüldüğü gibi, daha önceden eğitime katıldığını belirten öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin ‘öğrenme istekliliğine’ yönelik algı puanları daha önce eğitime katıldığını belirten öğretmenler için ($\bar{x}=4.31$ $S=.30$) ve daha önceden eğitime katılmadığını belirten öğretmenlerinin algı puan ortalamaları ($\bar{x}=3.97$, $S=.59$) olarak bulunmuştur. Bu boyutta daha önceden eğitime katılan ve katılmayan öğretmenlerin algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($t= 3.83$, $p<0.05$). Eğitime katıldığını belirten öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin ‘öğrenme istekliliği’ boyutundaki algıları katılmayanlardan daha yüksektir.

Okul öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin ‘ifade etme özelliklerine’ ilişkin algı puanları ortalamaları ise daha önceden eğitime katıldığını belirten öğretmenler için ($\bar{x} =4.29$, $S=.22$) ve daha önceden eğitime katılmadığını belirten için ise ($\bar{x} =3.91$, $S=.52$) olarak bulunmuştur. Bu boyutta da daha önceden eğitime katılan ve katılmayan öğretmenlerin algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($t= 4.97$, $p<0.05$). Eğitime katıldığını belirten öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin ‘ifade etme özellikleri’ boyutundaki algıları katılmayanlardan daha yüksektir.

Okul öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları ortalamaları ise daha önceden eğitime katıldığını belirten öğretmenler için ($\bar{x}=4.03$, $S=.16$) ve daha önceden eğitime katılmadığını belirten için ise ($\bar{x}=4.02$, $S=.37$) olarak bulunmuştur. Bu boyutta da daha önceden eğitime katılan ve katılmayan öğretmenlerin algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($t= 0.21$, $p>0.05$).

Okul öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin zihinsel özelliklerine ilişkin algı puanları ortalamaları ise daha önceden eğitime katıldığını belirten öğretmenler için ($\bar{x} =4.70$, $S=.25$) ve daha önceden eğitime katılmadığını belirten için ise ($\bar{x} =4.12$, $S=.71$) olarak bulunmuştur. Bu boyutta da daha önceden eğitime katılan ve katılmayan öğretmenlerin algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($t=5.85$, $p<0.05$). Eğitime katıldığını belirten öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin ‘zihinsel özellikleri’ boyutundaki algıları katılmayanlardan daha yüksektir.

Okul öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme özelliklerine ilişkin algı puanları ortalamaları ise daha önceden eğitime katıldığını belirten öğretmenler için ($\bar{x}$ =4.23, S=.39) ve daha önceden eğitime katılmadığını belirten için ise ($\bar{x}$ =4.07, S=.49) olarak bulunmuştur. Bu boyutta da daha önceden eğitime katılan ve katılmayan öğretmenlerin algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($t=1.83$, $p<0.05$). Eğitime katıldığını belirten öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin ‘öğrenme özellikleri’ boyutundaki algıları katılmayanlardan daha yüksektir.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere ilişkin toplam algı puanları ortalamaları ise daha önceden eğitime katıldığını belirten öğretmenler için ($\bar{x}$ =4.29, S=.22) ve daha önceden eğitime katılmadığını belirten için ise ($\bar{x}$ =4.00, S=.48) olarak bulunmuştur. Bu boyutta da daha önceden eğitime katılan ve katılmayan öğretmenlerin algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($t= 4.10$, $p<0.05$). Eğitime katıldığını belirten öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algıları katılmayanlardan daha yüksektir.

4.2.5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarının Farklı Program Uygulanıp Uygulanmamasının Gerekliklik Durumlarına Göre Algılarının Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrenciler için farklı bir program uygulanıp uygulanmamasını savunan öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız t- testi analizi kullanılmıştır.

Tablo 16’da üstün yetenekli öğrenciler için farklı bir program uygulanıp uygulanmamasını savunan okul öncesi öğretmenlerinin algılarını karşılaştırılma sonuçları ile ilgili betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 16. Üstün Yetenekli Öğrencilere Farklı Bir Program Uygulanıp Uygulanmamasını Savunan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Algılarının Karşılaştırılması

Boyut	Ayrı Program Önerisi	N	$\bar{X}$	S	Sd	T	p	Açıklama
Öğrenme İstekliliği	Evet	72	4.23	0.46	98	1.77	0.08	p>0.05 Fark anlamsız
	Hayır	28	4.04	0.45				
İfade Etme Özellikleri	Evet	72	4.18	0.40	98	1.63	0.11	p>0.05 Fark anlamsız
	Hayır	28	4.04	0.41				
Kişilik Özellikleri	Evet	72	4.02	0.27	98	-0.32	0.75	p>0.05 Fark anlamsız
	Hayır	28	4.04	0.23				
Zihinsel Özellikleri	Evet	72	4.55	0.53	98	2.30	0.02	p<0.05 Fark anlamlı
	Hayır	28	4.27	0.60				
Öğrenme Özellikleri	Evet	72	4.21	0.45	98	1.55	0.13	p>0.05 Fark anlamsız
	Hayır	28	4.06	0.38				
Genel Puan	Evet	72	4.21	0.37	98	1.76	0.08	p>0.05 Fark anlamsız
	Hayır	28	4.07	0.36				

Tablo 16’da görüldüğü gibi, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin ‘öğrenme istekliliğine’ ilişkin algı puanları ortalamaları, üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen öğretmenler için ($\bar{X}$ =4.23, S=.46) ve desteklemeyenler için ise ($\bar{X}$ =4.04, S=.45) olarak bulunmuştur. Üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen ve desteklemeyen öğretmenlerin öğrencilerin öğrenme istekliliğine yönelik algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (t= 1.77, p>0.05).

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin ‘kişilik özelliklerine’ ilişkin algı puanları ortalamaları, üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen öğretmenler için ($\bar{X}$ =4.02, S=.27) ve desteklemeyenler için ise ($\bar{X}$ =4.04, S=.23) olarak bulunmuştur. Üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen ve desteklemeyen öğretmenlerin öğrencilerin öğrenme kişilik özelliklerine yönelik algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (t= -0.32, p>0.05).

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin zihinsel özelliklerine ilişkin algı puanları ortalamaları, üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen öğretmenler için ($\bar{x}=4.55$, $S=.53$) ve desteklemeyenler için ise ($\bar{x}=4.27$, $S=.60$) olarak bulunmuştur. Üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen ve desteklemeyen öğretmenlerin öğrencilerin öğrenme kişilik özelliklerine yönelik algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($t= 2.30$, $p>0.05$).

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme özelliklerine ilişkin algı puanları ortalamaları, üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen öğretmenler için ($\bar{x}=4.21$, $S=.45$) ve desteklemeyenler için ise ($\bar{x}=4.06$, $S=.38$) olarak bulunmuştur. Üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen ve desteklemeyen öğretmenlerin öğrencilerin öğrenme özelliklerine yönelik algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($t= 0.13$, $p>0.05$). Üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen öğretmenlerin algıları, desteklemeyen öğretmenlerin algılarından daha yüksektir.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin toplam algı puanları ortalamaları, üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen öğretmenler için ($\bar{x}=4.21$, $S=.37$) ve desteklemeyenler için ise ($\bar{x}=4.07$, $S=.36$) olarak bulunmuştur. Üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen ve desteklemeyen öğretmenlerin öğrencilerin genel algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($t= 1.76$, $p>0.05$).

4.2.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler ile İlgili Kaynaklara Nereden Ulaştıkları ile Üstün Yetenekli Öğrencileri Algılamalarının Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaklara hangi yöntemleri kullanılarak ulaştıkları ile ilgili üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için One Way ANOVA yapılmıştır. Tablo 17’de öğretmenlerin kaynaklara nereden ulaştıklarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarıyla ilgili betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 17. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaklara Nereden Ulaştıklarına Göre Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Genel Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması

Boyut		N	$\bar{X}$	S	df	F	p	Açıklama
Öğrenme İstekliliği	İnternette	52	4.34	0.32	2	9.314	0.000	p<0.05 Fark anlamlı
	Kitaplardan	31	3.92	0.64				
	Uzmanlardan	17	4.12	0.19				
	Total	100	4.17	0.46				
İfade Etme Özellikleri	İnternette	52	4.32	0.22	2	12.790	0.000	p<0.05 Fark anlamlı
	Kitaplardan	31	3.90	0.58				
	Uzmanlardan	17	3.99	0.11				
	Total	100	4.14	0.41				
Kişilik Özellikleri	İnternette	52	4.04	0.18	2	.794	.455	p>0.05 Fark anlamsız
	Kitaplardan	31	3.98	0.27				
	Uzmanlardan	17	4.08	0.42				
	Total	100	4.03	0.26				
Zihinsel Özellikleri	İnternette	52	4.73	0.25	2	16.584	0.000	p<0.05 Fark anlamlı
	Kitaplardan	31	4.04	0.72				
	Uzmanlardan	17	4.27	0.62				
	Total	100	4.47	0.56				
Öğrenme Özellikleri	İnternette	52	4.27	0.41	2	4.116	0.019	p<0.05 Fark anlamlı
	Kitaplardan	31	3.99	0.50				
	Uzmanlardan	17	4.17	0.28				
	Total	100	4.17	0.43				
Genel Puan	İnternette	52	4.31	0.23	2	9.405	0.000	p<0.05 Fark anlamlı
	Kitaplardan	31	4.00	0.51				
	Uzmanlardan	17	4.05	0.22				
	Total	100	4.17	0.37				

Tablo 17’de görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilerle ilgili bilgiye ulaşmada ne tür kaynak kullanma yöntemlerine göre üstün yetenekli öğrencilerin ‘öğrenme istekliliği’ boyutuna yönelik algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=9.314, p<0,05). Scheffe testi sonucu internette cevabı veren öğretmenlerin algılarının, ($\bar{X}$ =4.34, S=.32), kitaplardan cevabını veren öğretmenlerden ($\bar{X}$ =3.92, S=.64) anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Üstün

yeteneklilerle ilgi bilgiye internetten ulaşan öğretmenlerin algılarının, kitaptan ulaşan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilerle ilgi bilgiye ulaşmada kaynak türlerine göre üstün yetenekli öğrencilerin ‘ifade etme özellikleri’ boyutundaki algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=12.970$, $p<0,05$). Scheffe testi sonucu internetten cevabı veren öğretmenlerin algılarının ($\bar{X}=4.32$, $S=.18$), kitaptan ulaşan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür ($\bar{X}=3.90$, $S=.27$).

Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaklara ulaşma yöntemlerine göre üstün yetenekli öğrencilerin ‘kişilik özellikleri’ boyutundaki algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=.794$, $p>0,05$).

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilerle ilgi bilgiye ulaşma kaynak türlerine göre üstün yetenekli öğrencilerin ‘zihinsel özellikleri’ boyutundaki algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=16.584$, $p<0,05$). Scheffe testi sonucu internetten cevabı veren öğretmenlerin algılarının ($\bar{X}=4.73$, $S=.25$), kitaptan ulaşan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür ($\bar{X}=4.04$, $S=.72$).

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilerle ilgi bilgiye ulaşma kaynak türlerine göre üstün yetenekli öğrencilerin ‘öğrenme özellikleri’ boyutundaki algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=4.116$, $p<0,05$). Scheffe testi sonucu internetten cevabı veren öğretmenlerin algılarının ($\bar{X}=4.27$, $S=.41$) kitaptan ulaşan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür ($\bar{X}=3.99$, $S=.52$).

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilerle ilgi bilgiye ulaşma kaynak türlerine göre üstün yetenekli öğrencilerin genel algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=9.405$, $p<0,05$). Scheffe testi sonucu internetten cevabı veren grubun ortalamasının diğer grupların ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar sırasıyla açıklanmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Ölçeği’ne ilişkin betimsel istatistiksel sonuçları ise tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşleri	N	Min	Mak	$\bar{X}$	S
1.Eğitim programları üstün zekâlı/yetenekli bireylerin ihtiyaçlarını karşılayabilir.	100	1	4	2.14	.752
2.Normal sınıf ortamlarında üstün zekâlı/yeteneklilerle eğitim verilmesinde bir sakınca yoktur.	100	1	4	3.13	.787
3.Üstün zekâlıların kabiliyetlerinin gelişmesi için özel eğitim programları hazırlanmalıdır.	100	4	5	4.26	.441
4.Üstün zekâlıların kabiliyetlerinin gelişmesinde huzurlu, emin, sıcak bir aile ortamı gerekmektedir.	100	3	5	4.09	.570
5.Sınıf öğretmenleri üstün zekâlı öğrencilere yönelik ek öğrenim tasarımı hazırlamalıdır.	100	4	5	4.38	.488
6.Üstünlerin süratine uygun problem çözme tekniği gerektiren ödevler verilmelidir.	100	3	5	4.29	.537
7.Öğretmenler üstünlere eğitim verirken daha çok, gözlem, deney, proje gibi yöntemler kullanılmalıdır.	100	4	5	4.33	.473
8.Eğitim sistemimizde üstünlerle ilgili ayrı farklılaştırılmış eğitim programlarına ihtiyaç duyulmaktadır.	100	4	5	4.28	.451
9.Üstünlere yönelik bakanlık bünyesinde BİLSEM açılmalıdır.	100	4	5	4.21	.409
10.Üstün zekâlılar için özel sınıflar açılmalıdır.	100	3	5	3.87	.442
11.Üstünlerle ilgili öğretmen yetiştiren fakültelerde ders konulmalıdır.	100	4	5	4.81	.394
12.Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti eğitim politikası içerisinde üstünler de yer almalıdır.	100	4	5	4.33	.473
13.Üstünler için gerekirse özel donanımlı okullar açılmalıdır.	100	3	5	4.16	.487
14.Üstün zekâlı/yeteneklilere aynı konuda tekrara dayanan uzun ödevler verilmesi doğru değildir.	100	3	5	4.17	.473
15.Sınıfta onlara değil, diğer arkadaşlarına yanıt vermede öncelik tanınmalı, derse karşı şevkleri kırılmamalıdır.	100	2	4	3.57	.769
16.Üstün olduğu fark edilen öğrencilere rutin görevler verilmemelidir.	100	2	5	3.43	.946
17.Üstünlerin uygulanması pratik olmayan ya da henüz olası örülmeyen yaratıcı, alışılmamış düşünceleri dinlenmelidir.	100	3	5	4.13	.442
18.Okul zamanının bir bölümünde arkadaşlarına konuları öğrenmelerinde yardımcı olmaları istenmemelidir.	100	1	5	3.19	1.331
19.Öğretmenler üstün öğrencinin başarısını, sınıf arkadaşlarının başarı seviyesi ile değil kendi öğrenme gücü ve hızı ile karşılaştırılmalıdır.	100	2	5	3.37	1.368
20.Daha zor sorular sorarak, yeni düşünceler geliştirmelerini isteyerek, çocukların zekâlarının özellikle yaratıcı yanını geliştirmelerine fırsat tanınmalıdır.	100	4	5	4.40	.492
21.Öğretmenler sürekli kendilerini yenilemelidir.	100	4	5	4.50	.503
22.Akademik konular için resim, müzik, beden eğitimi gibi derslerin ihmal edilmesinden kaçınılmalıdır.	100	4	5	4.50	.503
23.İleri öğrenim için en uygun yolun seçilmesinde uzmanlarla işbirliği yapmaları için öğrenciler yönlendirilmelidir.	100	4	5	4.45	.500
24.Eğitim Bakanlığının hazırladığı programda üstünlere yönelik içerikler yer almaktadır.	100	1	4	2.51	1.059
25.Okul denetmenlerinden üstünlere yönelik görüşleri de alınmalıdır.	100	3	5	4.04	.530
26.Mevcut sistem içerisinde üstünlere yönelik derslikler açılmalıdır.	100	3	5	3.99	.301
27.Üstün zekâlı/yetenekli çocukları yönlendirebileceğimiz kurum veya dernekler ülkemizde mevcuttur	100	1	4	1.36	.835
28.Üstün zekâlı/yetenekli çocukların aileleri ile öğretmenler diyalog kurmalıdır.	100	4	5	4.28	.451
29.Üstün zekâlı/yetenekli çocukların aileleri ile okul idareleri diyalog kurmalıdır.	100	4	5	4.33	.473
30.Üstün zekâlı çocuklara yönelik dersler tasarlanmalıdır.	100	4	5	4.81	.394
31.Üstün zekâlı/yetenekli olduğu düşünülen öğrencilerle ilgili öğretmenler okul yönetimine de bilgi verilmelidir.	100	4	5	4.33	.473
Ortalama				3.92	.216

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilere yönelik görüşlerinin genel ortalaması ($\bar{X}$ =3.92, S=.216), “katılıyorum” değerleri arasında bulunmuştur. Öğretmenlerin en çok katıldıkları ifadeler, üstün zekâlı çocuklara yönelik dersler tasarlanmalıdır ($\bar{X}$ =4.81, S=.394), üstünlerle ilgili öğretmen yetiştiren fakültelerde ders konulmalıdır ($\bar{X}$ =4.81, S=.394) ve öğretmenler sürekli kendilerini yenilemelidir ($\bar{X}$ =4.50, S=.503). Öğretmenlerin en az katıldıkları ifadeler ise; üstün zekâlı/yetenekli çocukları yönlendirebileceğimiz kurum veya dernekler ülkemizde mevcuttur ($\bar{X}$ =1,36, S=0.835), eğitim programları üstün yetenekli bireylerin ihtiyaçlarını karşılayabilir ($\bar{X}$ =2.14, S=.752) ve eğitim bakanlığının hazırladığı programda üstünlere yönelik içerikler yer almaktadır ($\bar{X}$ = 2.51, S=1.059) maddelerinden oluşmaktadır.

4.3.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerinin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız t- testi analizi kullanılmıştır. Tablo 19’da okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleriyle ilgili betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 19. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Genel Ortalama Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	T	P	Açıklama
ÜYÖG	Erkek	9	3.77	0.00	98	-2.22	0.03	p<0.05 Fark anlamlı
	Kadın	91	3.94	0.22				

Tablo 19’da görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinin genel olarak üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleri incelendiği zaman kadın öğretmenler ($\bar{X}$ =3.94, S=.22) ile erkek okul öncesi öğretmenlerinin ($\bar{X}$ =3.77, S=.00) algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır (t= -2.22, p<0.05). Bu bulgu, kadın öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin, erkek öğretmenlerden daha olumlu olduğunu göstermektedir.

4.3.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerinin Yaşlarına Göre Karşılaştırması

Okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için One Way ANOVA yapılmıştır. Tablo 20’de okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleriyle ilgili betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 20. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Genel Ortalama Puanlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması

Yaş	N	$\bar{X}$	S	df	F	p	Açıklama
20-30	49	3.93	0.16	2	6.885	0.002	p<0.05 Fark anlamlı
31-40	35	3.98	0.27				
41 ve üstü	16	3.76	0.14				
Total	100	3.92	0.22				

Tablo 20’de görüldüğü gibi, genel olarak okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=6.885, p<0.05).

Scheffe testi sonucu 41 ve üstü yaş grubu öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin diğer yaş grubu öğretmenlerden daha olumsuz olduğu bulunmuştur.

4.3.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerinin Mesleki Kıdemlerine Göre Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için One Way ANOVA yapılmıştır.

Tablo 21’de okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleriyle ilgili betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 21. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Genel Ortalama Puanlarının Mesleki Kıdemlerine Göre Karşılaştırılması

Mesleki Kıdem	N	$\bar{X}$	S	df	F	P	Açıklama
1-5 yıl	21	3.93	0.18	4	13.228	0.00	p<0.05 Fark anlamlı
6-10 yıl	12	4.08	0.03				
11-15 yıl	35	3.84	0.09				
16-20 yıl	19	4.11	0.32				
21 yıl ve üzeri	13	3.73	0.12				
Total	100	3.92	0.22				

Tablo 21’de görüldüğü gibi genel olarak okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleri arasında da mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=13.228$, $p<0.05$).

Scheffe testi sonucu 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin, 1-5 yıl, 11-15 yıl ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerden anlamlı olumlu olduğu, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin görüşlerinin 1-5 yıl ve 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerden daha olumsuz olduğu bulunmuştur.

4.3.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yeteneklilerle İle İlgili Bir Eğitime Katılıp Katılmama Durumlarına Göre Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik bir eğitime katılıp katılmama durumlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız t- testi analizi kullanılmıştır.

Tablo 22’de okul öncesi öğretmenlerinin üstün zekâ ile ilgili bir eğitime katılıp katılmama durumuna göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleriyle ilgili betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 22. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Zekâ İle İlgili Bir Eğitime Katılıp Katılmama Durumlarına Göre Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Genel Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması

Eğitime Katılım	N	$\bar{X}$	S	Sd	T	p	Açıklama
Evet	61	3.93	0.15	98	0.15	0.88	p>0.05 Fark anlamsız
Hayır	39	3.92	0.29				

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüş puan ortalamaları daha önceden eğitime katıldığını belirten öğretmenler için ($\bar{X}$ =3.93, S=.15) ve daha önceden eğitime katılmadığını belirten öğretmenler için ise ($\bar{X}$ =3.92, S=.29) olarak bulunmuştur. Bu boyutta da daha önceden eğitime katılan ve katılmayan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. (t= 0.88, p>0.05).

4.3.5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerinin Farklı Program Uygulanıp Uygulanmamasının Gerekliklik Durumlarına Göre Görüşlerinin Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrenciler için farklı bir program uygulanıp uygulanmamasını savunan öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız t- testi analizi kullanılmıştır. Tablo 23’de üstün yetenekli öğrenciler için farklı bir program uygulanıp uygulanmamasını savunan okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin karşılaştırılması ile ilgili betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 23’de üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program uygulanıp uygulanmamasını savunan okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 23. Üstün Yetenekli Öğrencilere Farklı Bir Program Uygulanıp Uygulanmamasını Savunan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırması

Farklı Program Önerisi	N	$\bar{X}$	S	Sd	T	p	Açıklama
Evet	72	3.93	0.21	98	0.39	0.69	p>0.05 Fark anlamsız
Hayır	28	3.91	0.24				

Tablo 23’de görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin toplam görüş puanları ortalamaları, üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen öğretmenler için ($\bar{X}$ =3.93, S=.21) ve desteklemeyenler için ise ($\bar{X}$ =3.91, S=.24) olarak bulunmuştur. Üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program önerilmesini destekleyen ve desteklemeyen öğretmenlerin öğrencilerin genel algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($t= 0.39, p>0.05$).

4.3.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler ile İlgili Kaynaklara Nereden Ulaştıkları ile Üstün Yetenekli Öğrencileri Görüşlerinin Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilerle ilgili bilgi kaynaklarına ulaşmak için hangi yöntemleri kullandıkları ile ilgili üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için One Way ANOVA yapılmıştır. Tablo 24’te öğretmenlerin kaynaklara hangi yöntemlerle ulaştıklarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarıyla ilgili betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 24. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Kaynaklara Nereden Ulaştıklarına Göre Algı Genel Ortalama Puanlarının Karşılaştırılması

Kaynaklara Ulaşma	N	$\bar{X}$	S	df	F	p	Açıklama
İnternette	52	3.93	0.16	2	6.392	0.002	p<0.05 Fark anlamlı
Kitaplardan	31	3.79	0.15				
Uzmanlardan	17	3.99	0.28				
Total	100	3.92	0.22				

Tablo 24’te görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilerle ilgili bilgiye ulaşmak için kaynak türlerine göre üstün yetenekli öğrencilerin genel görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=6.392, p<0,05$). Scheffe testi sonucu üstün yeteneklilerle ilgili bilgiye kitaplardan ulaşan okul öncesi öğretmenleri görüşlerinin, bilgiye diğer kaynak türlerinden ulaşan öğretmenlerden daha olumsuz olduğunu göstermektedir.

4.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçları

Bu başlık altında, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçlarına ilişkin bulgular ve yorumlar sırasıyla açıklanmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyacı anketi' ne ilişkin betimsel istatistiksel sonuçları ise tablo 25'de verilmiştir.

Tablo 25. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçları Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Anket	N	Min	Mak	$\bar{X}$	S
1.Üstün zekâlı /yetenekliler ile ilgili bilgiye ulaşmaya	100	2	3	2.65	.479
2.Üstün zekâlı /yeteneklileri tespit etmeye	100	1	3	2.62	.632
3.Üstün zekâlı /yeteneklilere uygun öğretim yöntemlerini seçmeye	100	1	3	2.67	.620
4.Üstün zekâlı /yeteneklilere uygun öğretim yöntemlerini uygulamaya	100	2	3	2.75	.435
5.Üstün zekâlı /yeteneklilere uygun seçeceğim yaklaşımlara	100	2	3	2.70	.461
6.Üstün zekâlı /yeteneklilere uygun seçtiğim yaklaşımları uygulamaya	100	1	3	2.83	.473
7.Üstün zekâlı /yeteneklilerle iletişim kurmaya	100	1	3	2.79	.574
8.Üstün zekâlı /yeteneklilere yönelik öğretim hedefleri belirlemeye	100	2	3	2.91	.288
9.Üstün zekâlı /yeteneklilerin aileleri ile iletişim kurmaya	100	1	3	2.77	.510
10.Üstün zekâlı /yeteneklilerle normal öğrencilere bir arada eğitim vermeye	100	1	3	2.64	.628
11.Üstün zekâlı /yeteneklilerin sınıftaki davranışlarının yönetimi ile ilgili bilgiye	100	1	3	2.74	.597
12.Üstün zekâlı /yeteneklilere yönelik öğretim etkinlikleri düzenlemeye	100	1	3	2.78	.504
13.Üstün zekâlı / yeteneklilere rehberlik etmeye	100	1	3	2.83	.473
14.Üstün zekâlı /yeteneklilerle normal öğrencilere nasıl davranacağım konusunda bilgiye	100	1	3	2.73	.529
15.Üstün zekâlı /yeteneklilerle ilgili uzmanlığı olan kişilerle iletişim kurmaya	100	1	3	2.82	.479
16.Sınıflarında üstün zekâlı /yetenekli öğrencisi olan diğer öğretmenlerle iletişim kurmaya	100	1	3	2.78	.504
17.Sınıflarında üstün zekâlı /yetenekli öğrencisi olan diğer öğretmenlerle deneyimlerini paylaşmaya	100	1	3	2.88	.433
18.Üstün zekâlı / yeteneklilerin gelişim psikolojilerini değerlendirmeye	100	2	3	2.86	.349
19.Üstün zekâlı /yeteneklilerin öğrenme profillerini değerlendirmeye	100	2	3	2.96	.197
20.Üstün zekâlı /yeteneklilere uygun öğrenme ortamı yaratmaya	100	1	3	2.83	.473
21.Üstün zekâlı /yeteneklilerin öğrenme ihtiyaçlarını belirlemeye	100	2	3	2.92	.273
22.Üstün zekâlı /yeteneklilere aktarılacak içeriğin onların düzeyine uygunluğunu belirlemeye	100	2	3	2.96	.197
23.Üstün zekâlı/yeteneklilere uygun ölçme değerlendirme yapmaya	100	2	3	2.91	.288
24.Üstün zekâlı /yeteneklilere uygun ölçme araçlarını seçmeye	100	2	3	2.92	.273
25.Üstün zekâlı /yeteneklilerin öğretim sürecine uygun materyaller seçmeye	100	1	3	2.84	.545
Ortalama				2.80	.364

Tablo 25’de görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili genel eğitim ihtiyaçları aritmetik ortalama ve standart sapma puanları ($\bar{x}$ =2.80, S=.364) olarak belirlenmiştir. Bu sonuç okul öncesi öğretmenlerinin orta düzeyde eğitime ihtiyaçlarının olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin en fazla üstün zekâlı/yeteneklilerin öğrenme profillerini değerlendirmeye ($\bar{x}$ =2.96, S=0.197), üstün zekâlı/yeteneklilere aktarılabilecek içeriğin onların düzeyine uygunluğunu belirlemeye ($\bar{x}$ =2.96, S=0.197), Üstün zekâlı /yeteneklilerin öğrenme ihtiyaçlarını belirlemeye ($\bar{x}$ =2.92, S=0.273) yönelik konularda eğitime ihtiyaçları olduğu görülürken, öğretmenlerin en az eğitime ihtiyaç hissettiği ifadeler ise üstün zekâlı/yeteneklileri tespit etmeye ($\bar{x}$ =2.62, S=0.632), üstün zekâlı /yeteneklilerle normal öğrencilere bir arada eğitim vermeye ($\bar{x}$ =2.64, S=0.628), üstün zekâlı /yetenekliler ile ilgili bilgiye ulaşmadır ($\bar{x}$ = 2.65, S= 0.479).

4.4.1. Okul öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U-testi analizi kullanılmıştır. Tablo 26’da okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçları karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 26. Okul öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p	Açıklama
Erkek	9	34.5	310.5	265.5	0.04	p < .05 Fark Anlamlı
Kadın	91	52.08	4739.5			

Tablo 26’de görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik cinsiyetlerine göre eğitim ihtiyaçlarına bakıldığında, erkek öğretmenler ile kadın öğretmenlerin eğitim ihtiyaçları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Kadın öğretmenlerin daha çok eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna varılmıştır (U=265.5, P<0.05).

4.4.2. Okul öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik yaşlarına göre eğitim ihtiyaçları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis Testi analizi kullanılmıştır.

Tablo 27. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yeteneklilere Yönelik Yaşlarına Göre Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması

Yaş Aralığı	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Açıklama
20-30	49	61.68	37.155	0.000	p < .05 Fark Anlamlı
31-40	35	50.3			
41 ve üstü	16	16.69			

Tablo 27’de görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik yaşlarına göre eğitim ihtiyaçlarına bakıldığında yaş grupları arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir. 41 yaş ve üstü öğretmenlerin eğitim ihtiyaçlarının, diğer yaş aralıklarından daha az eğitime ihtiyacı olduğu sonucuna varılmıştır ($\chi^2(2) = 37.155$; $P = .000$; $P < 0.05$).

4.4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Mesleki Kıdemlerine Göre Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis Testi analizi kullanılmıştır.

Tablo 28. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Mesleki Kıdemlerine Göre Karşılaştırılması

Mesleki Kıdem	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Açıklama
1-5 yıl	21	70.50	64.415	0.000	p < .05 Fark Anlamlı
6-10 yıl	12	70.52			
11-15 yıl	35	58.16			
16-20 yıl	19	23.45			
21 yıl ve üzeri	13	18.65			

Tablo 28’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik re eğitim ihtiyaçlarında mesleki kıdemlerine göre bakıldığında, kıdem grupları arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir. 16-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin, 1-5 yıl, 6-10 yıl ve 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenlerden daha az eğitime ihtiyacı olduğu sonucuna varılmıştır ($\chi^2(4) = 64.415$; $P = .000$; $P < 0.05$).

4.4.4. Okul öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitime Katılım Durumlarına Göre Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin eğitime katılım durumlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U-testi analizi kullanılmıştır.

Tablo 29. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitime Katılım Durumlarına Göre Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması

Eğitime Katılım	Sıra		Sıra Toplamı	U	P	Açıklama
	N	Ortalama				
Evet	61	30.29	1181.5	401.5	.000	p < .05 Fark Anlamlı
Hayır	39	63.42	3868.5			

Tablo 29’da görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinin eğitime katılma durumuna göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçlarına bakıldığında, eğitime katılan ve katılmayan öğretmenlerin eğitim ihtiyaçları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eğitime katılmayan okul öncesi öğretmenlerin daha çok eğitime ihtiyaçları oldukları sonucuna varılmıştır ($U = 401.5$, $P < 0.05$).

4.4.5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler İçin Farklı Bir Program Uygulanıp Uygulanmamasının Gerekliliği ile Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrenciler için farklı bir program uygulanıp uygulanmaması gerekliği durumlarına göre üstün yetenekli öğrencilere

yönelik eğitim ihtiyaçları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U-testi analizi kullanılmıştır.

Tablo 30. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler İçin Farklı Bir Program Uygulanıp Uygulanmamasının Gerekliliği İle Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması

Program Önerisi	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	p	Açıklama
Evet	72	54.03	3890.5	753.5	0.02	p < .05 Fark Anlamlı
Hayır	28	41.41	1159.5			

Tablo 30’da görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrenciler için farklı bir program uygulanıp uygulanmaması gerekliği durumlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklı bir program uygulanması gerektiğini düşünen öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik daha fazla eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna varılmıştır (U=753.5, P<0.05).

4.4.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler ile İlgili Kaynaklara Nereden Ulaştıkları ile Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilerle ilgili bilgi kaynaklarına ulaşmak için hangi yöntemleri tercih etmelerine göre eğitim ihtiyaçları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis Testi analizi kullanılmıştır.

Tablo 31. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler İle İlgili Kaynaklara Nereden Ulaştıkları İle Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Karşılaştırılması

Kaynak Ulaşım	N	Sıra Ortalama	X ²	P	Açıklama
İnternette	52	49.61	41.009	.000	p < .05 Fark Anlamlı
Kitaplardan	31	62.19			
Uzmanlardan	17	16.35			

Tablo 31’de görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilerle ilgi bilgiye ulaşmada hangi kaynak türlerini tercih etme durumlarına göre eğitim ihtiyaçları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Üstün yeteneklilerle ilgi bilgiye kitaplardan ulaşan okul öncesi öğretmenlerinin üstün zekâlı öğrencilerle ilgili eğitime, bilgiye internetten ve uzmanlardan ulaşan öğretmenlerden daha fazla ihtiyaç duydukları görülmektedir ($\chi^2 (2) = 41.009$; $P = .000$; $P < 0.05$).

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın sonuçlarına ve sonuçlara bağlı olarak geliştirilen tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen sonuçlar alt amaç ve bulgularla tutarlı olacak şekilde sırasıyla açıklanmıştır.

5.1.1 Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algılarına İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının ortalama puanı “katılıyorum” sınırları içerisinde belirlenmiştir. Bu bulgu, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının kesinlikle katılıyorum aralığında olmasa dahi olumlu yönde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgu sonucunu destekler yönde Demirok (2012), yılında yapmış olduğu araştırmasında ilköğretim öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının da katılıyorum sınırları arasında olumlu yönde olduğunu belirtmiştir. Yine Bohner ve Wanke (2002), yapmış oldukları çalışmada, kesin ve açık bilgi eksikliğinin algıyı olumsuz şekilde etkilediğini ortaya koymuşlardır. Bu anlamda, kesinlikle katılıyorum düzeyinde olmamasının nedeninin bir tanesinin özel eğitim öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili bilgi eksikliğinden kaynaklanmış olabileceği şeklinde düşünülebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin “öğrenme istekliliği”, “ifade etme özellikleri”, “kişilik özellikleri”, “öğrenme özellikleri”, “zihinsel özellikleri” boyutlarına ilişkin algı puanları ortalamalarına cinsiyetlerine göre bakıldığında ise kadın ve erkek okul öncesi öğretmenlerinin algıları arasında anlamlı

bir farklılık görülmemiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin genel olarak üstün yetenekli öğrencilere yönelik algıları incelendiği zaman kadın okul öncesi öğretmenleri ile erkek okul öncesi öğretmenlerinin algıları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarını cinsiyetlerine göre etkilemediği şeklinde yorumlanabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algı genel ortalama puanlarının yaşlarına göre karşılaştırılma sonuçlarına bakıldığında ise okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin “öğrenme istekliliği”, “ifade etme özellikleri”, “öğrenme özellikleri”, “zihinsel özellikleri” boyutlarına ve genel algılarına ilişkin algılarında yaşlarına göre anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Genç yaştaki okul öncesi öğretmenlerinin algı puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu anlamda genç yaştaki okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarının üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarını olumlu yönde etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Bu sonucu desteklemeyen nitelikte Demirok, (2012)’ de yaptığı araştırmasında, ilköğretim öğretmenlerinin yaşlarının üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarında bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik algı genel ortalama puanlarının mesleki kıdemlerine karşılaştırılma sonuçlarına bakıldığında okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre üstün yetenekli öğrencilerin, “öğrenme istekliliği”, “ifade etme özellikleri”, “kişilik özellikleri”, “öğrenme özellikleri”, “zihinsel özellikleri” boyutlarına ve genel algılarına ilişkin algı puanları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarında mesleki kıdemlerinin olumlu bir etki yarattığı yönünde yorumlanabilir. Algı toplam puanı açısından en yüksek değere sahip iki grup sırasıyla 6-10 yıl ve 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerdir. Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin algı puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonucu destekleyen bir şekilde Demirok (2012), yapmış olduğu çalışmasında ilköğretim öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre üstün

yetenekli öğrencilere yönelik algılarında 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin daha olumlu algıya sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin daha önceden bir eğitime katılıp katılma durumlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik algı genel ortalama puanlarının karşılaştırılma sonuçlarına bakıldığında, üstün zekâ eğitimine yönelik bir eğitime katılan ve katılmayan öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin “öğrenme istekliliği”, “ifade etme özellikleri”, “öğrenme özellikleri”, “zihinsel özellikleri” boyutlarına ve genel algılarına ilişkin algı puanları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Algı toplam puanı açısından daha önceden eğitime katıldığını belirten öğretmenlerin puanları daha yüksektir. Bu anlamda öğretmenlerin hizmet içi eğitime katıldığından dolayı algılarında bir farklılık yaratmış olduğu düşünülebilir.

Üstün zekâlılar için farklı bir program uygulanıp uygulanmamasını savunan okul öncesi öğretmenlerinin algı genel ortalama puanlarının karşılaştırılma sonuçlarına bakıldığında “zihinsel özellikleri” boyutunda anlamlı bir fark belirlenirken, “öğrenme istekliliği”, “kişisel özellikleri”, “ifade etme özelliği”, “öğrenme özelliği” boyutlarında ve genel algılarına ilişkin algı puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Algı toplam puanı açısından üstün zekâlılar için farklı bir program uygulanması sonucu sağlayacağı yararların öğretmenler tarafından tam olarak bilinmediği gözlemlenmiştir. Bu sonucu destekler nitelikte Kıldan (2011), yaptığı araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar için akranlarından farklı bir eğitim programının uygulanması konusunda bir süreç izlenmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algı genel ortalama puanlarının kaynaklara ulaşma yöntemlerine göre karşılaştırılma sonuçlarına bakıldığında “öğrenme istekliliği”, “ifade etme özellikleri”, “öğrenme özellikleri”, “zihinsel özellikleri” boyutlarına ve genel algılarına ilişkin algı puanları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Algı toplam puanı açısından interneti kullanan öğretmenlerin puanları daha yüksektir.

5.1.2 Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerine baktığımızda okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin genel ortalama puanı “katılıyorum” sınırları içerisinde yer almıştır. Bu sonuca göre okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik olumlu görüş bildirdiği şeklinde yorumlanabilir. Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarında ulaşılan sonucunda da olduğu gibi görüşlerinde de “katılıyorum” aralığında görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüş ölçeğinin cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasına göre görüş sonuçları incelendiğinde, toplam puanda anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Erkek ve kadınların görüşleri arasında bir farkın olduğu söylenebilir. Görüş toplam puanı açısından kadınların puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin algılarında kadın öğretmenlerin olumlu yönde ve yüksek oranda bir etki yarattığı şeklinde yorumlanabilir. Bu sonucu desteklemeyen yönde Demirok (2012), çalışmasında öğretmenlerin cinsiyetlerine görüşleri incelendiği zaman öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak bir farklılık olmadığı yönünde bir sonuç ifade etmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüş genel ortalama puanlarının karşılaştırılma sonuçlarına bakıldığında ise okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleri arasında yaşlarına göre anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Görüş toplam puanı açısından en yüksek değere sahip gruplar 31-40 ve 20-30 yaş arası bulunmuştur. Genç yaştaki öğretmenlerin görüş puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin algılarında yaş değişkeninin özellikle genç öğretmenlerde etki yarattığı gibi görüşlerinde de olumlu bir etki yarattığı görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüş karşılaştırılması sonuçları incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleri arasında mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Görüş toplam puanı açısından en yüksek değere sahip grup 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerdir. Bu sonucu destekler nitelikte Demirok (2012), çalışmasında öğretmenlerin meslekteki deneyimleri ile üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerde en olumlu olan grup mesleki kıdem yılı 16-20 yıl arası ve 1-5 yıl arası meslek tecrübesi olan öğretmenlerin olduğunu ifade etmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenek ile ilgili bir eğitime katılıp katılmama durumlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüş sonuçları incelendiğinde, üstün zekâ ile ilgili bir eğitime katılan ve katılmayan okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Bu sonucunu destekleyen yönde Demirok, (2012)'de yapmış olduğu çalışmada da, ilköğretim öğretmenlerinin üstün yetenek ile ilgili bir eğitime katılıp katılmama durumlarına göre üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Bu anlamda verilecek olan eğitimlerin öğretmenlere daha çok katkı sağlaması gerektiği sonucuna varılabilir.

Üstün yetenekli öğrencilere farklı bir program uygulanıp uygulanmamasını savunan okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin karşılaştırma sonuçlarına bakıldığında ise farklı bir program uygulanmasını savunan okul öncesi öğretmenleri ile farklı bir program uygulanmasını savunmayan okul öncesi öğretmenleri arasında ayrı bir program önerisini savunmayanların lehine anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuç, okul öncesi öğretmenlerinin, üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi için ayrı bir program oluşturulması gerektiğini savunmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrenciler ile ilgili kaynaklara nerelerden ulaştıkları ile üstün yetenekli öğrencilerin genel görüşlerinin karşılaştırılması sonuçlarına bakıldığında, kaynaklara ulaşım grupları arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir. Görüş toplam puanı açısından kaynaklara uzmanlardan

ulaştığını belirten okul öncesi öğretmenlerinin puanları diğer kaynaklara göre daha düşüktür. Bu sonuca göre okul öncesi öğretmenleri uzman bilgilerine fazla güvenmemektedirler.

5.1.3 Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçlarına bakıldığında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçlarının ortalama puanı “çok ihtiyaç hissediyorum” sınırları içerisinde belirlenmiştir. Bu bulguya göre, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili eğitim ihtiyaçlarına yönelik olumlu düşüncelere sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçlarında cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlara baktığımızda, erkek ve kadın öğretmenlerin algılama düzeyleri arasında bir farkın olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre eğitim toplam puanı açısından kadın öğretmenlerin puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan okul öncesi öğretmenlerinin eğitim ihtiyaçlarının yaşa göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, yaş grupları arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir. Eğitim toplam puanı açısından en yüksek değere sahip grup 20-30 yaş arası bulunmuştur. Genç yaştaki öğretmenlerin eğitim puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrenciler yönelik eğitim ihtiyaçları mesleki kıdeme göre karşılaştırılması ile ilgili sonuçlar incelendiğinde, mesleki kıdem grupları arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir. Eğitim toplam puanı açısından en yüksek değere sahip gruplar 1-5 yıl ve 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerdir. Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin eğitim konusunda daha bilinçli ve istekli oldukları gözlemlenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim ihtiyaçları daha önceden eğitime katılma durumuyla karşılaştırılması ile ilgili sonuçlarda ise, daha önceden eğitime katılma

durumuna göre anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Eğitime katılan öğretmenlerin puanları daha yüksektir. Bu bulguya göre, eğitime katılan öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyacının gerekliliğini savundukları söylenebilir.

Üstün yetenekli öğrenciler için farklı bir program uygulanıp uygulanmamasının gerekliliği ile üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçlarının karşılaştırılması sonuçları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrenciler için farklı bir program uygulanmasını isteyen okul öncesi öğretmenleri ile farklı bir program uygulanmasını istemeyen okul öncesi öğretmenleri arasında ayrı program önerisini isteyenlerin lehine anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre, okul öncesi öğretmenlerinin, üstün yetenekli öğrenciler eğitimi için ayrı bir program hazırlanmasını ve bu programla eğitim verilmesi gerektiği şeklinde yorumlanabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ihtiyaçlarının kaynaklara ulaşma yöntemlerine göre karşılaştırılması ile ilgili sonuçlarına bakıldığında, kaynaklara ulaşım grupları arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim toplam puanı açısından kaynaklara ulaşmada internetten ulaştığını belirten öğretmenlerin puanları daha yüksektir

5.2. Öneriler

5.2.1. Araştırma Bulgularına Yönelik Öneriler;

1. Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik görüş, algı ve eğitim ihtiyaçlarını artırmak için hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.
2. Araştırmada görüş bildiren öğretmenlerden genç yaşta olan öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algıları ve görüşleri, yaşı ilerlemiş öğretmenlere göre daha yüksektir. Bu anlamda yaş ilerledikçe üstün yetenekli öğrencilere olan algı düşüşünün önüne geçmek için eğitim programlarıyla öğretmenler desteklenmelidir.
3. Eğitim fakültelerinin okul öncesi öğretmenlik programında özel eğitim derslerinin yanı sıra üstün yetenek ve üstün yetenekli öğrenciler ile ilgili alana

özgü ders açılması ve içeriğinin zenginleştirilmesi, öğretmenlerin üstün yetenek alanındaki yeterliklerini artırabilecektir.

4. Okul öncesi öğretmenlerinin yüksek lisans ve doktora programlarında özellikle üstün yetenekli çocuklar hakkında eğitimlerine devam etmeleri konusunda desteklenebilir.

5.2.2. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na Yönelik Öneriler;

1. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı konuyla ilgili temel hedefler yönünde çalışma yapmaları önerilebilir. Bakanlığın açacağı hizmet içi eğitim kursları ve seminerler okul öncesi öğretmenlerde farkındalığın artmasına neden olacaktır. Mesleki kıdemi düşük olan öğretmenlerdeki yüksek algı seviyesi üniversite destekleriyle de pekiştirilmelidir.
2. Üniversitelerle işbirliği yapılarak, üstün yetenekli öğrencilerin gelişimine katkıda bulunacak şekilde ders içerikleri güncellenmeli, gereken alanlarda kurslarla ve ek aktivitelerle üstün yetenekli öğrencilerin gelişimi pekiştirilebilir. Belirlenecek illerde üstün zekâlı ve yetenekliler eğitimiyle ilgili araştırma merkezlerinin olması ve bulundukları il ya da bölgedeki destek birimleriyle iş birliği içinde çalışması öğrencilerin ihtiyaç duyduğu desteğin karşılanmasında ve sürdürülebilirliği sağlamada kilit nokta teşkil edebilir.
3. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı üstün yetenekli öğrencilerin tanınması ve eğitimine yönelik özellikle okul öncesi dönemde ayrı bir eğitim programının geliştirilerek uygulanması için gerekli adımları atmaları önerilebilir.
4. Araştırmadan elde edilen bulgularda, öğretmenler üstün yetenekli öğrencilerle ilgili eğitim ihtiyaçlarına internet kanalıyla ulaştıklarını belirtmişlerdir. Günümüzde internetten sağlıklı bilginin yanı sıra güncelliğin yitirmiş ve yanlış bilgilere de ulaşılabilir. Öğretmenlerin güncel ve doğru bilgiye ulaşabilmesini sağlayacak altyapı devlet tarafından kurulabilir, konusunda uzman kişiler tarafından seminerler veya okullara yapılacak ziyaretler ile öğretmenlerin doğru bilgiye ulaşması sağlanabilir.

5.2.3. Yeni Araştırmalara Yönelik Öneriler;

1. Öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin eğitim ihtiyacını karşılamak için teknolojinin son hızla ilerlediği günümüzde teknolojik araç-gereçler, zaman ve mekândan bağımsız çevrimiçi öğrenme ortamlarda hızlı çözüm yolları bulunabilir.
2. Üstün yetenekli bireyler alanındaki temel sorunlardan biri yapılan çalışmaların gerçek hayata yansımamasıdır. Kongre ve toplantılar yapılmakta fakat bunların sonuçları okul programlarına entegre edilmek yerine sadece kağıt üzerinde kalmaktadır. Tanılamada kullanılan testlerin ve test dışı yöntemlerin güncel, geçerli, güvenilir ve kullanışlı olmasının önemi yadsınamaz bir gerçektir. Bu bağlamda tanılamamanın erken yaşlarda yapılmasının çocuğun gelişimsel süreç içinde desteklenmesinin, öğrenme, araştırma ve keşfetmeye yönelik isteğinin artarak devam etmesini sağlayacağı göz ardı edilmeden bu konuya yönelik çalışmalar yapılabilir.
3. Üstün yetenekli çocuklar için en iyi sonuçları sağlayan program ve müdahale türlerini inceleyen titiz araştırmalara ihtiyaç olmasından dolayı, programın felsefesi, üstün yeteneklilik kavramı, hedef toplum ve çevresel faktörler bu sonuçların tüm doğasını tamamen etkileyeceğinden yapılacak araştırmalar bu yönde planlanabilir ve üstün yetenekli çocukların toplumlar için önemine dikkat çekilebilir.
4. Günümüzde üstün yetenekli öğrencilere yönelik farklılaştırılmış eğitim programlarının nasıl geliştirileceği ve uygulanması konusunda öğretmen eğitimleri hız kazandırılabilir.
5. Öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri ve eğitimleri konusunda deneysel çalışmalar yapmaları bu alana hizmet etme açısından oldukça yararlı olacağı düşünülebilir.
6. Bilim Sanat Merkezleri (BİLSEM), hedef kitlesinde bulunan üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim programlarında okul öncesi eğitimi de dâhil etmeleri önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akar, İ. ve Akar, Ş. Ş. (2012). İlköğretim Okullarında Görev Yapmakta Olan Öğretmenlerin Üstün Yeteneklilik Hakkındaki Görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 423-436.
- Akarsu, F. (2001). *Yetişemediğimiz Çocuklar: Üstün Yetenekli Çocuklar ve Sorunları*. Ankara: Eduser Yayınları.
- Akarsu, F. (2004). Üstün Zihinsel Yeteneklilerin Eğitiminde Sorunlar, M.R. Şirin vd. (Ed.), *Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler* (s. 443). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Akboy, R. ve İkiz, E. (2007). *Psikolojik Danışma Rehberlikte Çağdaş Bir Anlayış*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Akçamete, G., (Ed.) (2012). *Genel Eğitim Okullarında Özel Gereksinimi olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Akkanat, H. (2004). Üstün veya özel yetenekliler. M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu, ve A. E. Bilgili (Ed.), *1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler içinde* (s. 169-193). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Aktaş, H. (2004, Kasım). 106.Avrupa Semineri Üstün Zekâlı/Üstün Yetenekli Çocuklar ve Öğrenciler. http://digm.meb.gov.tr/uaorgutler/AK/Rapor_GTurksever.pdf Erişim tarihi: 12.05.2016
- Aslan, E. (2001). Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nin Türkçe Versiyonu. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14, 19-40.
- Atalay, Z. Ö. (2007). *Kaufman Kısa Zekâ Testi (Kaufman Brief Intelligence Test- K-BIT) 13-14 Yas Çocukları Üzerinde Geçerlik, Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları*. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/SearchTez> Erisim tarihi: 21.05.2016

- Ataman, A. (1995). Üstün Zekâlı ve Üstün Yetenekli, İlhami Fındıkçı (Ed), *Eğitimimize Bakışlar* içinde, İstanbul: Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları.
- Ataman, A. (1998). *Özel Eğitime Giriş*, Anadolu Üniversitesi. yy (Ortak Yayını). <http://w2.anadolu.edu.tr/aos/kitap/IOLTP/1267/unite01.pdf>
- Erişim tarihi:19.04.2016
- Ataman, A. (2004). Üstün Zekâlı ve Üstün Özel Yetenekli Çocuklar. M. R. Şirin vd. (Ed.) *Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler* içinde (s.155). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Ataman, A. (2011). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. Ataman, A. (Ed.) Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayınları.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R.C., Hilgard, E.R. (1995). *Psikolojiye Giriş II*, İstanbul: SosyalYayınları.
- Aydın, A. (2013). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aydın, A. (2014). *Eğitim Psikolojisi Gelişim-Öğrenme-Öğretim*, (s.323).Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Aydın, S. (2004). *Eğitime Farklı Bir Bakış*, İzmir: TÖV Yayınları.
- Ayvacı, H. Ş. ve Türkdoğan, A. (2010). Yeniden Yapılandırılan Bloom Taksonomisine Göre Fen Ve Teknoloji Dersi Yazılı Sorularının İncelenmesi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 7 (1), 13-25.
- Bakioğlu, A. ve Levent, F. (2013). “Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde Türkiye İçin Öneriler”. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 31-44.
- Başar, H. (2004). *Sınıf Yönetimi* (11. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Baykoç, N. (2014). *Üstün Akıl, Zekâ, Deha, Yetenek, Dâhiler-Savantların Gelişimleri ve Eğitimleri*. Ankara: Vize Basın Yayınları.

- Bilgili, A. E. (2000). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi Sorunu. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12, 59-74.
- Bohner, G. ve Wanke, M., (2002). *Attitudes and attitude change*. East Sussex, UK: Psychology.
- Boran, A.İ. ve Şan, İ. (2013). Üstün Öğrencilerin Kendilerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Algıları (Malatya İli Örneği). *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 150-165.
- Bozgeyikli, H., Doğan, H ve Işıklar, A. (2010)., Üstün Yetenekli Öğrencilerin Mesleki Olgunluk Düzeyleri İle Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 133-149.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: PegemA Akademi.
- Coşar, G., Çetinkaya, Ç., ve Çetinkaya, Ç. (2015). Investigating the preschool training for gifted and talented students on gifted school teachers view. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 3(1), 13-21, DOI: 10.17478/JEGYS.2015110747
- Croft, L. J. (2003). *Teachers of the gifted: Gifted teachers*. (Eds: G. A. Davis), Handbook of Gifted Education. Boston: Pearson Education, Inc.
- Clark, C. (1996). Working with able learners In regular classrooms in the United Kingdom. *Gifted and talented International*, 11(1), 34-38.
- Cropley, A. J., ve Urban, K. K. (2000). Programs and strategies for nurturing creativity. *International handbook of giftedness and talent*, 2.
- Çağlar, D. (2004). Üstün Zekâlı Çocukların Özellikleri. M. R. Şirin vd. (Ed.) *Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler içinde*. (s. 95-125). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

- Çapan E. B. (2010). Öğretmen Adaylarının Üstün Yetenekli Öğrencilere İlişkin Metaforik Algıları, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3/12, 140-154.
- Çepni, S., Gökdere, M. ve Küçük, M. (2002). Zihinsel Alanda Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Purdue Modeline Dayalı Fen Alanında Örnek Etkinlik Geliştirme. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi* içinde. Ankara: ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi, [online].
http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/b_kitabi/PDF/Fen/Bildiri/t68d.pdf.
Erişim Tarihi: 14.05.2016
- Dağlıoğlu, H. E. (2010). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Öğretmen Yeterlilikleri ve Özellikleri, *Milli Eğitim Dergisi*, MEB Yayınları, 186, 72-82.
- Dağlıoğlu, H. E. (2014). Erken Çocukluk Döneminde Üstün Yetenekli Çocuklar. İ. H. Diken (Ed.), *Erken Çocukluk Eğitimi* içinde (s.345-502) Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Dağlıoğlu, H.E. (2002). Anaokuluna Devam Eden Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklar Arasından Matematik Alanında Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Dağlıoğlu, H.E. (2004). Okul Öncesi Çağda Üstün Yetenekli Çocuğun Eğitimi. M. R. Şirin vd. (Ed.). 1. *Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi-Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler* içinde (s. 75-83). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Dağlıoğlu, H.E. ve Metin, N. (2002). Anaokuluna Devam Eden Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklar Arasından Matematik Alanında Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi* içinde, Ankara: ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi.
- Dağlıoğlu, H.E. ve Suveren, S. (2013). Okul Öncesi Dönem Üstün Yetenekli Çocukların Belirlenmesinde Öğretmen ve Aile Görüşleri ile Çocukların Performanslarının Tutarlılığının İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*,13(1), 451-453.

- Davaslıgil, Ü. (2004). Erken Çocuklukta Üstün Zekâlı Çocuklara Uygulanacak Farklılaştırılmış Eğitim Programı. Mustafa Ruhi Şirin vd. (Ed.). *1. Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi – Seçilmiş Makaleler* içinde (s.289). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Davaslıgil, Ü. (2004). Üstün Olma Niteliği Kazanma. M. R. Şirin vd. (Ed.), *Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi – Seçilmiş Makaleler* içinde (s. 283). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Davidson (Eds.), *Conceptions of giftedness* (s. 358-376). New York, NY: Cambridge University Press.
- Deary, I. J., Strand, S., Smith, P. (2004). *Intelligence And educational Achievement. Intelligence*, 35(1), 13–21.
- Demirel, Ö. (1999). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2007). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı*. (11. Baskı). İstanbul: Pegem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. (8.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ş. ve Sak, U. (2011). Yetenek Hiyerarşisi: Üstün Yetenek Türlerinin Toplumsal Değerleri Üzerine Bir Araştırma, *Türk Üstün Zekâ ve Eğitimi Dergisi* 1,61-76.
- Demirok, M. S. (2012). *Öğretmeni Yönetici, Denetmen ve Velilerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik, Algı, Görüş ve Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Diken, İ. H. (Ed.). (2014). *Erken Çocukluk Eğitimi*. (3. Baskı). Ankara: Pegem A Akademi Yayınları.

- Dönmez, N. B. 2004. Bilim Ve Sanat Merkezleri'nin Kuruluşu Ve İşleyişinde Yapılması Gereken Düzenlemeler. *1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler* içinde (s.69). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Dönmez, N. B.ve Kurt, S. (2004): Bebeklik ve Okul öncesi Dönemde Üstün Yetenekli Çocukların ve Ailelerinin Yönlendirilmesi. Mustafa Ruhi Şirin vd. (Ed.).*1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler* içinde İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Dönmez, N.B. (Ed.). (2011). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Endepohis, Martina; Heike, Ruff. (2005 December). Primary School Teachers' Criteria for the Identification of the Gifted Pupils. *High Abilitiy Studies* vol.16, 2.
- Eripek, S. (2005). *Özel Eğitim*. TC. Anadolu Üniversitesi Yayınları. (1411) Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayını, 756.
- Eris, B. (2008). Zekâ: Amerikan Deneyiminin Kritik Kuram Perspektifinden Analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8(1), 61-77.
- Erişen, Y., Birben, F.Y., Yalın, H.S. ve Ocak, P. (2015). Üstün Yetenekli Çocukları Fark Edebilme ve Destekleme Eğitiminin Öğretmenler Üzerindeki Etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 4(2), 586-602.
- Ersoy, Ö. ve Avcı, N. (2004). Üstün Zekâlı ve Üstün Yetenekliler. Mustafa Ruhi Şirin vd. (Ed.). *1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi – Seçilmiş Makaleler* içinde (s. 195-196). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Goleman, D. (1996). *Duygusal Zeka Neden IQ'dan Daha Önemlidir?*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gökdere, M. ve Ayvaci, H.Ş. (2004). Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar ve Özellikleri ile İlgili Bilgi Seviyelerinin Belirlenmesi, *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 17-24.

- Gökdere, M. ve Çepni, S. (2003). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Fen Eğitimindeki Durumu: Türkiye Örnekleme, *Kuramda ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3, 101-124.
- Gökdere, M. ve Çepni, S. (2004). Üstün Yetenekli Çocuklara Verilen Değerler Eğitiminde Öğretmenin Rolü. Mustafa Ruhi Şirin vd. (Ed.). *1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi – Seçilmiş Makaleler* içinde (s. 375-376). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Gross, M.U.M. (1999) Small poppies: Highly gifted children in the early years. *Roper Review*, 21(3), 207-14.
- Haktanır, G. (Ed.). (2010). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. (4.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hallahan, D.P. and Kaufman, J., M.(2003). *Exceptional learners: introduction to*.
- Harrison, C. (2000). “But three-year-olds can’t....” Glass ceilings in early childhood-implications for gifted children. *Australian Journal of Early Childhood*, v25, i2, p22.
- Hızlı, E. (2014). Üstün Zekâlı Ve Yetenekli Çocuklar Eğitiminin İncelenmesi: İsrail Sistemi, *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 52-62.
- Hodge, K.A. ve Kemp, C. R. (2000). Exploring the nature of giftedness in preschool children. *Journal for the Education of the Gifted*, v24,(1), 46-73.
- Hotulainen, R. ve Neville J.S. (2003). Identified Preschool Potential Giftedness and Relation to Academic Achivement and Self-Concept at the end of Finnish Comprehensive School. *High Ability Studies*, vol.14(1).
- Huitt, W. (2009). Bloom et al.'s taxonomy of the cognitive domain. *Educational Psychology Interactive*. Valdosta, GA: Valdosta State University.
- İnce, M. ve Oktay, E. (2006). Bilginin bir stratejik güç olarak önemi ve örgütlerde bilgi yönetimi. *Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi*, 10(9), 15-29.

- Karadağ, F. (2015). *Okul Öncesi Dönemde Potansiyel Üstün Zekâlı Çocukların Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Karasar, N. (2009), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaufman, J. C. ve Plucker, J. A. ve Russell, C. M. (2012). Identifying and Assessing Creativity as a Component of Giftedness, *Journal of Psychoeducational Assessment*, 30(1), 60 –73.
- Kıldan, A. O. (2011). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 19(3). 805-818.
- Kim, M. (2010). Gifted education in Korea. I. *Uluslararası Üstün Yetenekliler Eğitimi Sempozyumu*, İstanbul.
- Kline, P. (1991). *Intelligence: The Psychometric View*. NY: Routledge.
- Kontaş, H. (2010). Learning strategies of gifted elementary students. *Elementary Education Online*, 9(3), 1148–1158.
- KKTC, (2005). Kuzey Kıbrıs Türk Eğitim Sistemi, Lefkoşa.
- Levent, F. (2011). *Üstün Yetenekli Çocukların Hakları El Kitabı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Lewis, J. F. (1982). Bulldozers or chairs? Gifted students describe their ideal teacher. *G/C/T*, 23, 16-19.
- Masters, B. R. (2009). *A Study Of Self-Actualization Of Gifted Children In Public High School Programs*. Doctor of Theology, Holos University.
- Meador, K. (1996) Meeting the Needs of Young Gifted Students. *Childhood Education*, Fall, v73, 6-9.
- MEB, (1991). *Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimi Raporu*, Ankara: Meb Yayınları.

- MEB, (2006). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü*, Ankara: MEB Yayınevi.
- MEB, (2009). *Tebliğler Dergisi, Bilim Sanat Merkezi Yönergesi*.
http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2593_0.html Erişim Tarihi: 29.04.2016
- MEB, (2010). *Bilim ve Sanat Merkezleri Süreçleri (Üstün Yetenekli Bireylerin Eğitimi) İç Denetim Raporu*. MEB. İç Denetim Birimi Başkanlığı.
- MEB, (2011), *Üstün Yeteneklilerle İlgili İstatistikler*,
http://orgm.meb.gov.tr/Istatistikler/2009-2010_GENEL_SONUC.pdf Erişim Tarihi: 20.05.2016
- MEB, (2012), *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında KHK*. <http://orgm.meb.gov.tr/Mevzuat/573.htm>[19.04.2010] Erişim Tarihi: 19.03.2016
- MEB, (2014). *Milli Eğitim Temel Kanunu* Erişim Tarihi: 09.05.2016
http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html.25.12.2014
- MEB, (2015). 2015-2016 Bilim ve Sanat Merkezleri Öğrenci Tanılama Kılavuzu.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_10/26091626_blsemkilavuz26.10.2015.pdf Erişim Tarihi: 19.04.2016
- Metin, N. (1999). *Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(3), 43-52.
- Metin, N. (2015, Mayıs). *Üstün Yetenekli Çocukların Özellikleri ve Belirlenmesi*. *Üstün Yetenekliler Sempozyumu*, Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Metin, N. ve Dağlıoğlu, H.E. (2004). *Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Öğretmenin Rolü*. Mustafa Ruhi Şirin vd. (Ed.). *1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi-Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler içinde*. (s.180-181). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

- Mönks, F.J. (1992). Development of gifted children: The issue of identification and programming. In: F.J. Mönks, ve W.A.M. Peters (Eds), *Talent for the Future* (pp. 191-202). Assen/Maastricht, The Netherlands: Van Gorcum.
- NAGC. (2011). ABD’de Üstün Yetenekliler, <http://www.nagc.org/> Erişim Tarihi:10.04.2016
- Nash, D. (2001). Enter the mentor. *Parenting for High Potential*, Aralık, 18-21.
- Oktay, A. (2007). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okulöncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Ömeroğlu, E. (2004). Okul Öncesinde Üstün Çocuklar ve Eğitimi. Mustafa Ruhi Şirin vd. (Ed.).*I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi – Seçilmiş Makaleler* içinde (s.275-276). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Ömeroğlu, E. ve Turla. A. (2001). Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Eğitimi ve Desteklenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 151.
- Özbay, Y. (2004). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi* (Kuram-Araştırma-Uygulama). Ankara: Öğreti Yayınevi.
- Özbay, Y. (2013). *Üstün Yetenekli Çocuklar ve Aileleri*. Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Yayınları.
- Özyaprak, M. ve Deringöl, Y. (2013). “Üstün Zekâlı Olan Ve Olmayan Çocukların Depresyon Puanlarının Karşılaştırılması”, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1) ,143-154.
- Palancı, M. (2004). Üstün Yetenekli Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılamaya Yönelik Gerçeklik Terapisi Temelli Okul Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Modeli. *Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler* içinde. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Pollack, E. W. (1991). An Enrichment Program for Gifted Israeli Students. *Education Digest*, 0013127X, 56(6).

- Purcell, J. H. ve Eckert, R. D. (2006). *Designing Services and Programs for High Ability Learners: A Guidebook for Gifted Education*. California, Corwin Press.
- Rachmel, S. ve Leikin, R. (2009). Education of Gifted Students in Israel: General and Mathematics Education. *Gifted Education Press Quarterly*, 23(1).
- Ravenna, G. (2008). *Factors influencing gifted students' preferences for models of teaching*. Faculty of The Rossier School of Education University of Southern California, Doctor Thesis, 15-17.
- Renzulli, J. S. (1978). What makes giftedness? Reexamining a definition. *Phi Delta Kappan*, 180-184 <https://gseuphsdlibrary.files.wordpress.com/2013/03/what-makes-giftedness.pdf> Erişim Tarihi: 03.05.2016
- Renzulli, J. S. (1986) The three ring conception of giftedness: A developmental model of creative productivity. http://gifted.uconn.edu/wpcontent/uploads/sites/961/2015/01/The_Three_Ring_Conception_of_Giftedness.pdf Erişim Tarihi: 29.03.2016
- Renzulli, J. S. ve Reis, S. M. (2008). Using the Schoolwide Enrichment Model to Enrich Curriculum for All Students. In *Enriching Curriculum For All Students* (pp. 13-34). Thousand Oaks, California: Corwin Press.
- Renzulli, J. S. ve Reis, S. M (1986). The Enrichment triad/Revolving Door model: A Schoolwide Plan for the development of creative production. I <http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/39E53BA8-A7BC-445A-9816-AFAD08435695/127851/THESCHOOLWIDEENRICHMENTMODELAFOCUSONSTUDENTSTRENGT.pdf> Erişim Tarihi: 01.03.2016
- Rogers, K. (2009). *Effective programs*. Kerr, Barbara (Ed.), *Encyclopedia of Giftedness, Creativity and Talent*, volume 1, London: sage Publications.
- Rogers, H. T. ve Silverman, L. K. (1986) Recognizing giftedness in young children. [www.gifteddevelopment](http://www.gifteddevelopment.com) Erişim Tarihi: 26.03.2016
- Sak, U. (2009). *Üstün Yetenekliler Eğitim Programı*. Ankara: Maya Akademi Yayınları.

- Sak, U. (2014). *Üstün Zekâlılar, Özellikleri Tanılanmaları Eğitimleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Saranlı, A. G. ve Metin, N. (2012). Üstün Yetenekli Çocuklarda Gözlenen Sosyal-Duygusal Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 45(1), 139-163.
- Scruggs, T. E. (1986) .Learning Characteristics Research: A Personal Perspective, *Journal for the Education of the Gifted*. IX (4).
- Schiever, S. ve Maker. C. J. (2003). New directions in Enrichment and acceleration. N. Colengelo ve G.A.Davis (Eds), *Handbook of gifted ted education*, 163-173. Boston: Allyn ve Bacon.
- Siegle, D. (2005). *Developing mentorship programs for gifted students*. TX: Prufrock Press, Inc.
- Sisk, D. (1987). *Creative teaching of the gifted*. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Smutny, J., F., Walker, S., Y., Meckstroth, E., A. (1997). *Teaching young gifted children in the regular clasroom*. Lisovskis, M. (Ed.) USA: Free Spirit Publishing. *special education*. (Ninth edition). USA: Allyn and Bacon-Hays/Monkmeyer Press.
- Starko, A. J. (2005). *Creativity in the classroom*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Sternberg, R. J. ve Zhang, L. (1995). What do we mean by giftedness? A pentagonal implicit theory. *Gifted Child Quarterly*, 39(2), 88-94.
- Sternberg, R.J. (2003). *Wisdom, Intelligence and Creativity Synthesized*. New York: Cambridge University Press.
- Suveren, S. (2006). *Anasınıfına Devam Eden Çocuklar Arasından Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi* üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

- Sürmeli, V. (2015). *Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler Hakkındaki Farkındalık Düzeyleri* üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Şahin, Ç. Ç. (2014). Bilim Sanat Merkezi Öğrencilerinin Bu Kurumlara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21,101-117.
- Şahin, F. (2013). Okul Öncesi Yardımcı Öğretmen Adaylarına Üstün Zekâlı Ve Üstün Yetenekli Bireyler Konusunda Verilen Bir Eğitimin Etkililiği. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*,1(3), 166-175.
- Tarhan, S. ve Kılıç, Ş. (2014), Üstün Yetenekli Bireylerin Tanılanması ve Türkiye’deki Eğitim Modelleri. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 27-43.
- TBMM, (2012, Kasım). *Üstün Yetenekli Çocukların Keşfi, Eğitimleriyle İlgili Sorunların Tespiti ve Ülkemizin Gelişimine Katkı Sağlayacak Etkin İstihdamlarının Sağlanması Amacıyla Kurulan*. Meclis Araştırma Komisyon Raporu (S.Sayısı:427).
- Temel, Z. F. (Ed.). (2013). *Aile Eğitimi ve Erken Çocukluk Eğitiminde Aile Katılım Çalışmaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tannenbaum, J. A. (2003). *Nature and nurture of giftedness*, N. Colangelo ve G. Davis (Eds.), *The handbook of gifted education* (s.45-60). Boston: Allyn ve Bacon Publishing.
- Tezcan, F. (2012). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Erken Yaştaki Üstün Zekâlı Çocuklara ve Eğitimlerine Yönelik Algıları üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Tischler, K. ve Viall, W. J. (2009). *Gifted students' perceptions of the characteristics of effective teachers*. (Ed: D. Wood), *The Gifted Challenge: Challenging the Gifted*, Merrylands, Australia: NSWAGTC Inc. 115–124.

- Torrance, E. P. (1984). *Mentor relationship: How they aid creative achievement, endure, change, and die*, Buffalo, NY: Bearly Limited.
- Tortop, H. S. (2012). Olağanüstü Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitim Sürecinde Radikal Hızlandırma ve Türkiye'nin Durumu. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*. 2, 106-113. DOI: 10.5961/jhes.2012.039.
- Turnbull, R., Turnbull, A., Shank, M., Smith, S., Leal, D. (2002). *Exceptioanl Lives* (Third edition). New Jersey: Merril Prentice Hall.
- Uzun, M. (2004). *Üstün Yetenekli Çocuklar El Kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Uzunboylu, H. (Ed.). (2015). *Üstün Zekâlılarda Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem A Akademi
- ÜEİÇR. (2013). *Eğitimcilerin Eğitimi* [online]. orgm.meb.gov.tr/meb_iys.../11012911_altayraporuson26.03.2013.doc. Erişim Tarihi: 04.04.2016.
- Ülgen, G. (1997). *Eğitim Psikolojisi*, İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Üstün Yetenekliler ve Eğitim Komisyon Raporu (I). (2004). *Üstün Yetenekli Çocuklar Durum Tespiti Komisyonu Ön Raporu. Türkiye 'de Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi Durum Tespit Raporu*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- ÜYEP, (2010). Üstün Yetenekliler Eğitim Programı Hakkında, <http://www.uyep.anadolu.edu.tr/Hakkimizda.html> Erişim Tarihi: 19.04.2016
- VanTassel-Baska, J. ve Brown, E. (2009). An Analysis of Gifted Education Curriculum Models. In F. A. Karnes, ve S. M. Bean (Eds.), *Methods and Materials for Teaching the Gifted* (pp. 75-106). Waco, TX: Prufrock Press Inc.
- VanTassel-Baska, J. (2005). *Domain-specific giftedness*. R. J. Sternberg ve J. E
- Winner, E. (1996). *Gifted children: Myths and realities*. Basic Books, New York. [http://www.radford.edu/~tpierce/201%20files/201%20handouts/Winner%20\(2000\)%20-%20Giftedness.pdf](http://www.radford.edu/~tpierce/201%20files/201%20handouts/Winner%20(2000)%20-%20Giftedness.pdf) Erişim Tarihi: 02.06.2016

- Wright, B. J. (2008). *A global conceptualization of giftedness: a comparison of us and indian gifted education programs*. (Master Thesis, Dominican University of California, California, United States).
- Yeung, A. S., Chow Ping-Yan, A., ve Chow Ching-Wa, P. (2005). Creativity of disaffected gifted. *International Educational Journal*, 6(2), 281-289.
- Yıldırım, İ. (2003). *Bireyi Tanıma Teknikleri*, Can, G. (Ed.). Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Yılmaz, N. (2004). Çoklu Üstün Yeteneklilerde Duygusal, Sosyal, Ahlaki Gelişim ve Yaratıcılık: Bir Vak' a Çalışması 1. *Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi-Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler* içinde (s. 456). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Zirkelbach, A. C. (2011). *Identifying gifted students in science*. (Master Thesis, Western Kentucky University, Kentucky, United States).

EKLER

EK 1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Değerli Meslektaşım,

Bu anket formu, “Üstün yetenekli çocuklara yönelik öğretmen algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi“ ile ilgili yapılan yüksek lisans tez çalışması için hazırlanmıştır. Anketin amacı sizin değerli görüşlerinizden yararlanmaktır. Size uygun olan seçeneği işaretlemeniz (X) yeterli olacaktır. Bu ankette verilen görüşler sadece araştırma için kullanılacaktır. Bu nedenle adınızı yazmanıza gerek yoktur. Ankete göstereceğiniz ilgi ve vereceğiniz samimi cevaplardan dolayı sizlere teşekkür ederiz.

Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Özel Eğitim Ana Bilim Dalı
Yar. Doç. Dr. Deniz Özcan
Master – Şener Gülkaya
Gsm:532 722 0 532

I. KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz

- a. Kadın
- b. Erkek

2. Yaşınız:

3. Mesleki Kıdeminiz:

- 1. () 1-5 yıl
- 2. () 6-10 yıl
- 3. () 11-15 yıl

4. () 16-20 yıl

5. () 21 yıl ve üzeri

4. Üstün zekâlı/yetenekliler ile ilgili daha önce herhangi bir eğitime katıldınız mı?

a. Evet

b. Hayır

5. Üstün zekâlılar/yetenekli öğrenciler için farklı bir program hazırlanmasını öneriyor musunuz?

a. Evet

b. Hayır

6. Üstün zekâlı/yetenekli öğrenciler ile ilgili kaynaklara nerelerden ulaşırsınız?

a. İnternetten

b. Kitaplardan

c. Uzmanlardan

d. Diğer:.....(belirtiniz)

EK 2. Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği

Sevgili Öğretmenler, Bu bölümde Üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarınız alınacaktır. Lütfen her maddeye ilişkin görüşünüzü yanda verilen; "Kesinlikle Katılmıyorum". "Katılmıyorum". "Kararsızım", "Katılıyorum". "Kesinlikle katılıyorum" yazan kutucuklardan görüşünüze en uygun. Seçeneği "X" işareti koyarak, hiçbir maddeyi BOŞ BIRAKMAYINIZ.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Öğrenme İstekliliği					
1. Gerek kendilerine gerekse çevrelerinde yaşanan olaylara karşı çok duyarlıdırlar.					
2. Sabırlıdırlar.					
3. Kendilerinin koydukları kuralların geçerli olmasını isterler.					
4. Taş, böcek türü şeyleri toplamayı severler.					
5. Her şeyi mükemmel yapmaya çalışırlar.					
6. Çok meraklıdırlar.					
7. Çok girişkendirler.					
8. Farklı fikirlerine, hayallerine saygı duyulmasını isterler.					
9. Mantık yürütme yetenekleri oldukça gelişmiştir.					
İfade Etme Özellikleri					
10. Fikirlerinde ayrıntı verirler.					
11. Okuma, yazma gibi öğrenme aktivitelerine karşı çok isteklidirler.					
12. Yaşıtlarına oranla fiziksel gelişimleri ileridedir.					
13. Çok soru sorarlar.					
14. Sınıf düzeylerinin 1-2 yıl üzerinde kitaplar okumayı severler.					
15. Rekabeti severler.					
16. Gelişmiş bir mizah anlayışları vardır.					
17. Üretken, açık ayrıntılı fikirler sunma yeteneğine sahiptirler.					
18. Çabuk öğrenir kolay hatırlarlar.					
Kişilik Özellikleri					
19. Fiziksel enerji seviyeleri yüksektir.					
20. Hayali arkadaşlar yaratacak kadar kuvvetli bir hayal gücüne sahiptirler.					
21. Duyguları çok çabuk incinebilecek kadar çok hassastırlar.					
22. Başkalarının emri altına girmeyi sevmezler.					
23. Grup içerisinde lider olarak yer alırlar.					
24. Arkadaş olarak kendilerinden 2-3 yaş ilerde olanları seçerler.					
Öğrenme Özellikleri					
25. Müzik, resim, dans, drama gibi alanlarda başarı gösterirler.					
26. Fazla çalışmaya gerek duymazlar.					
27. Duyduklarını uzun süre belleklerinde tutup hatırlayabilirler.					
28. Okuduklarını uzun süre belleklerinde tutup hatırlayabilirler.					
29. Kendilerine ait orijinal fikirleri vardır.					

30. Var olan kuralları sorgulama özellikleri vardır.					
Zihinsel Özellikleri					
31. Dinozor, uzay, rakamlar gibi soyut fikirlere karşı ilgileri fazladır.					
32. Zihinsel enerji seviyeleri yüksektir.					
33. Bulmaca, labirent gibi zihinsel aktivitelerle uğraşmayı severler.					
34. Akademik başarı için yüksek yeteneğe sahiptirler.					

Ek 3. Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Görüş Ölçeği

Sevgili Öğretmenler, Bu bölümde Üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarınız alınacaktır. Lütfen her maddeye ilişkin görüşünüzü yanda verilen; "Kesinlikle Katılmıyorum". "Katılmıyorum". "Kararsızım", "Katılıyorum". "Kesinlikle katılıyorum" yazan kutucuklardan görüşünüze en uygun. Seçeneği "X" işareti koyarak, hiçbir maddeyi BOŞ BIRAKMAYINIZ.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Eğitim programları üstün zekâlı/yetenekli bireylerin ihtiyaçlarını karşılayabilir.					
2	Normal sınıf ortamlarında üstün zekâlı/yeteneklilerle eğitim verilmesinde bir sakınca yoktur.					
3	Üstün zekâlıların kabiliyetlerinin gelişmesi için özel eğitim programları hazırlanmalıdır.					
4	Üstün zekâlıların kabiliyetlerinin gelişmesinde huzurlu, emin, sıcak bir aile ortamı gerekmektedir.					
5	Sınıf öğretmenleri üstün zekâlı öğrencilere yönelik ek öğrenim tasarımı hazırlamalıdır					
6	Üstünlerin süratine uygun problem çözme tekniği gerektiren ödevler verilmelidir.					
7	Öğretmenler üstünlere eğitim verirken daha çok, gözlem, deney, proje gibi yöntemler kullanılmalıdır.					
8	Eğitim sistemimizde üstünlerle ilgili ayrı farklılaştırılmış eğitim programlarına ihtiyaç duyulmaktadır.					
9	Üstünlere yönelik bakanlık bünyesinde bilim sanal merkezleri açılmalıdır.					
10	Üstün zekâlılar için özel sınıflar açılmalıdır.					
11	Üstünlerle ilgili öğretmen yetiştiren fakültelerde ders konulmalıdır.					
12	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti eğitim politikası içerisinde üstünler de yer almalıdır.					
13	Üstünler için gerekirse özel donanımlı okullar açılmalıdır.					
14	Üstün zekâlı/yeteneklilere aynı konuda tekrara dayanan uzun ödevler verilmesi doğru değildir.					
15	Sınıfta onlara değil, diğer arkadaşlarına yanıt vermede öncelik tanınmalı, derse karşı şevkleri kırılmamalıdır.					
16	Üstün olduğu fark edilen öğrencilere rutin görevler verilmemelidir.					
17	Üstünlerin uygulanması pratik olmayan ya da henüz olası görülmeyen yaratıcı, alışılmamış düşünceleri dinlenmelidir.					
18	Okul zamanının bir bölümünde arkadaşlarına konuları öğrenmelerinde yardımcı olmaları istenmemelidir.					
19	Öğretmenler üstün öğrencinin başarısını, sınıf arkadaşlarının başarı seviyesi ile değil kendi öğrenme gücü ve hızı ile karşılaştırılmalıdır.					

20	Daha zor sorular sorarak, yeni düşünceler geliştirmelerini isteyerek, çocukların zekâlarının özellikle yaratıcı yanını geliştirmelerine fırsat tanınmalıdır.					
21	Öğretmenler sürekli kendilerini yenilemelidir.					
22	Akademik konular için resim, müzik, beden eğitimi gibi derslerin ihmal edilmesinden kaçınılmalıdır.					
23	İleri öğrenim için en uygun yolun seçilmesinde uzmanlarla işbirliği yapmaları için öğrenciler yönlendirilmelidir.					
24	Eğitim Bakanlığının hazırladığı programda üstünlere yönelik içerikler yer almaktadır.					
25	Okul denetmenlerinden üstünlere yönelik görüşleri de alınmalıdır.					
26	Mevcut sistem içerisinde üstünlere yönelik derslikler açılmalıdır.					
27	Üstün zekâlı/yetenekli çocukları yönlendirebileceğimiz kurum veya dernekler ülkemizde mevcuttur					
28	Üstün zekâlı/yetenekli çocukların aileleri ile öğretmenler diyalog kurmalıdır.					
29	Üstün zekâlı/yetenekli çocukların aileleri ile okul idareleri diyalog kurmalıdır.					
30	Üstün zekâlı çocuklara yönelik dersler tasarlanmalıdır.					
31	Üstün zekâlı/yetenekli olduğu düşünülen öğrencilerle ilgili öğretmenler okul yönetimine de bilgi verilmelidir.					

Ek 4. Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilerle İlgili Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Görüş Anketi

ÖĞRETMENLERİN ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERLE İLGİLİ EĞİTİM İHTİYAÇLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ			
Sayın meslektaşım, Aşağıda belirtilen konularda hissettiğiniz eğitim ihtiyaçları derecesini yanda verilen 4'lü likert tipi boşluklarda her biri için ayrı ayrı işaretleyiniz. Lütfen her maddeye ilişkin eğitim ihtiyacınızı yanda verilen; “Hiç ihtiyaç hissetmiyorum”, “Az ihtiyaç hissediyorum”, “Çok ihtiyaç hissediyorum”, yazan kutucuklardan görüşünüze en uygun seçeneği “X” işareti koyarak, hiçbir maddeyi BOŞ BIRAKMAYINIZ.	Hiç ihtiyaç hissetmiyorum	Az ihtiyaç hissediyorum	Çok ihtiyaç hissediyorum
1. Üstün zekâlı /yetenekliler ile ilgili bilgiye ulaşmaya	()	()	()
2. Üstün zekâlı /yeteneklileri tesbit etmeye	()	()	()
3. Üstün zekâlı /yeteneklilere uygun öğretim yöntemlerini seçmeye	()	()	()
4. Üstün zekâlı /yeteneklilere uygun öğretim yöntemlerini uygulamaya	()	()	()
5. Üstün zekâlı /yeteneklilere uygun seçeceğim yaklaşımlara	()	()	()
6. Üstün zekâlı /yeteneklilere uygun seçtiğim yaklaşımları uygulamaya	()	()	()
7. Üstün zekâlı /yeteneklilerle iletişim kurmaya	()	()	()
8. Üstün zekâlı /yeteneklilere yönelik öğretim hedefleri belirlemeye	()	()	()
9. Üstün zekâlı /yeteneklilerin aileleri ile iletişim kurmaya	()	()	()
10. Üstün zekâlı /yeteneklilerle normal öğrencilere bir arada eğitim vermeye	()	()	()
11. Üstün zekâlı /yeteneklilerin sınıftaki davranışlarının yönetimi ile ilgili bilgiye	()	()	()
12. Üstün zekâlı /yeteneklilere yönelik öğretim etkinlikleri düzenlemeye	()	()	()
13. Üstün zekâlı /yeteneklilere rehberlik etmeye	()	()	()
14. Üstün zekâlı /yeteneklilerle normal öğrencilere nasıl davranacağım konusunda bilgiye	()	()	()

15. Üstün zekâlı /yeteneklilerle ilgili uzmanlığı olan kişilerle iletişim kurmaya	()	()	()
16. Sınıflarında üstün zekâlı /yetenekli öğrencisi olan diğer öğretmenlerle iletişim kurmaya	()	()	()
17. Sınıflarında üstün zekâlı /yetenekli öğrencisi olan diğer öğretmenlerle deneyimlerini paylaşmaya	()	()	()
18. Üstün zekâlı /yeteneklilerin gelişim psikolojilerini değerlendirmeye	()	()	()
19. Üstün zekâlı /yeteneklilerin öğrenme profillerini değerlendirmeye	()	()	()
20. Üstün zekâlı /yeteneklilere uygun öğrenme ortamı yaratmaya	()	()	()
21. Üstün zekâlı /yeteneklilerin öğrenme ihtiyaçlarını belirlemeye	()	()	()
22. Üstün zekâlı /yeteneklilere aktarılacak içeriğin onların düzeyine uygunluğunu belirlemeye	()	()	()
23. Üstün zekâlı/yeteneklilere uygun ölçme değerlendirme yapmaya	()	()	()
24. Üstün zekâlı /yeteneklilere uygun ölçme araçlarını seçmeye	()	()	()
25. Üstün zekâlı /yeteneklilerin öğretim sürecine uygun materyaller seçmeye	()	()	()

ANKET İZİN BELGESİ

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: İÖB.0.00-35/2016/İB — 516

Lefkoşa, 7 Mart 2016

Sayın Şener GÜLKAYA,
Yakın Doğu Üniversitesi,
Lefkoşa,

Müdürlüğümüze bağlı okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlere uygulamak istediğiniz, "İlkokul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Zekalı Çocuklar Hakkındaki Algı ve Görüşleri, Eğitim İhtiyaçları" konulu anket soruları, Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş olup gizlilik ve gönüllülük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür.

Anketi uygulamadan önce okul müdürlükleri ile temas kurulması ve anket tamamlandıktan sonra da sonuçların Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne iletilmesi hususunda gereğini saygı ile rica ederim.

Salih CANSEÇ
Müdür

ÖZGEÇMİŞ

Şener GÜLKAYA

Özel Eğitim Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

EĞİTİM:

- Yüksek Lisans** :Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı (2016)
- Lisans** :Girne Amerikan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği (2011-2015)
- Lise** :1989 Kırıkkale Lisesi

KİŞİSEL BİLGİLER:

Doğum Yeri ve Yılı : Kırıkkale, 29 Şubat 1972

Cinsiyet : Bayan

Yabancı Dil : İngilizce

Mail : senergulkaya@gmail.com

GSM : 532 722 0 532

Katılım :I.Uluslararası Oyun ve Oyuncak Kongresi, Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi – Açıköğretim Fakültesi (7 – 8 Mayıs 2015) Erzurum
 UDEMKO – 3.Uluslararası Katılımlı Ulusal Disiplinlerarası Erken Çocuklukta Müdahale Kongresi (31 Mart – 3 Nisan 2016) Eskişehir

İş Tecrübesi :Özel Eğitim Merkezlerinde (Kocaeli) ve Özel Anaokullarında öğretmenlik (KKTC).

Turnitin Orijinallik Raporu

senergulkaya Thesis Sener Gulkaya tarafından

senergulkaya (tez) den

- 12-Tem-2016 15:42 EEST' de işleme konu
- NUMARA: 689222041
- Kelime Sayısı: 29531

Benzerlik Endeksi: %12

Kaynağa göre Benzerlik

Internet Sources: %0

Yayınlar: %0

Öğrenci Ödevleri: %12